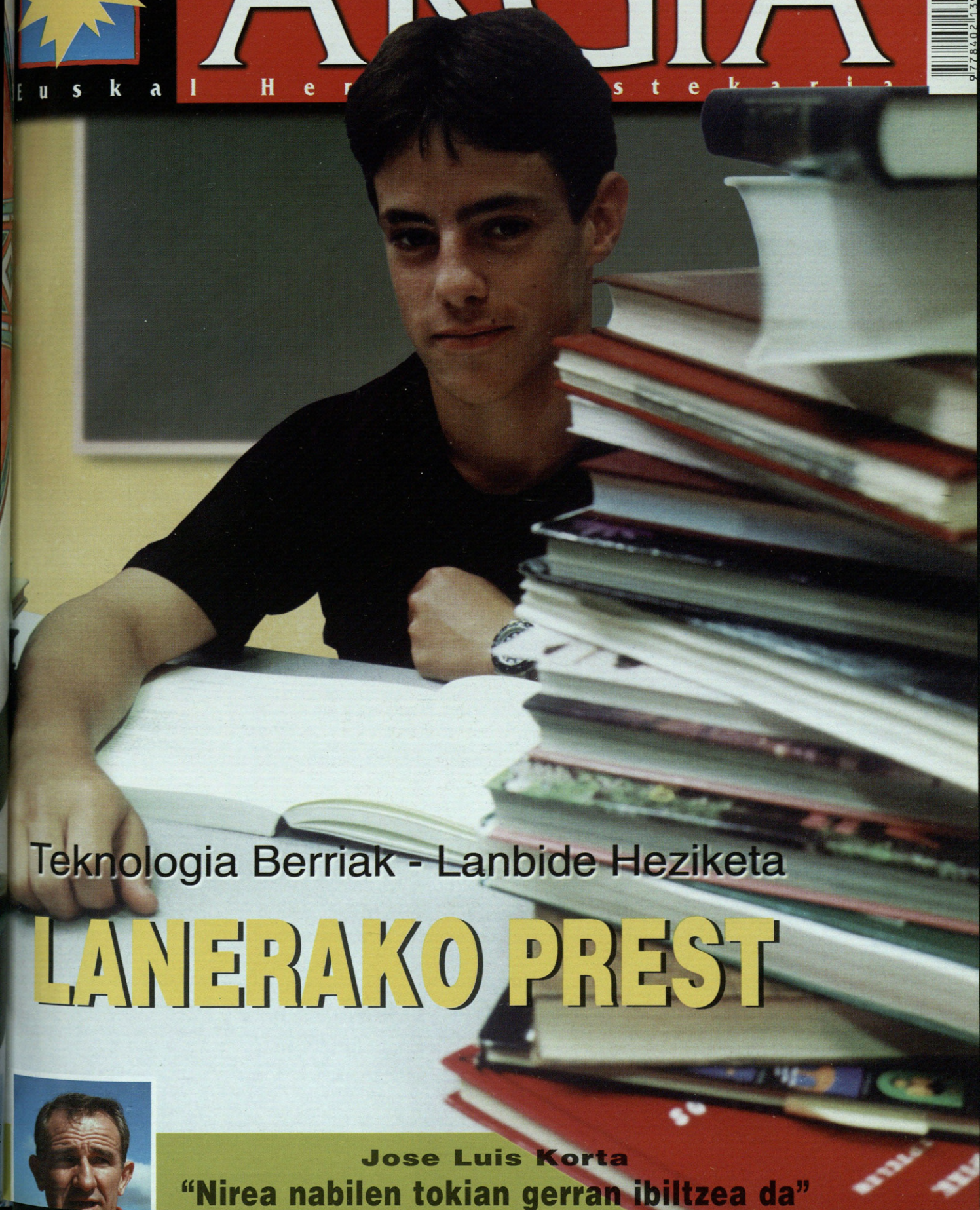
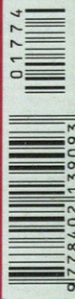

Max Brisson: "Ongi dago Frantziako deszentralizazioari ekitea"

ARGIA

Euskal Herriko Estekaria

Teknologia Berriak - Lanbide Heziketa

LANERAKO PREST

Jose Luis Korta

"Nirea nabilen tokian gerran ibiltzea da"

- Euskara ulerterrazean idatzia
- Koloretsua eta arina
- Euskara ikasten ari garenontzat aproposa

Labetik atera berria

aekren aldizkaria

aizu!

jaso nahi dut!

Izen abizenak

Helbidea

P.K.

Herria

Herrialdea

Telefonoa

Bankua/Kutxa

Sukurtsala

Kontu zka.

IFK/NAN

(20 digituak)

Harpidetza egiteko txartela honako helbidera bidal ezazu.

Aizu!

Perro kalea 1, 5.

48005 BILBO

aizu-bizkaia@aekeuskaltegiak.net

tel. 94 415 95 12 • Fax 94 416 65 55

Urte osoko harpidetza

- Hego Euskal Herria eta Espainia: 2.500 pezeta
- Ipar Euskal Herria eta Frantzia: 180 libera.
- Gainontzeko herrialdeak: 4.500 pezeta / 180 libera

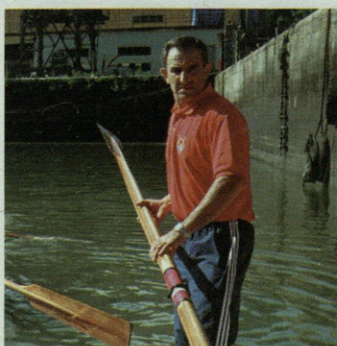
Argazkia: Ruben Plaza
Diseinua: antza S.A.L.

■ **Max Brisson:**
"Ongi ikusten dut Frantziako
deszentralizazioari ekitea" 9

■ **Berriro eskolara:**
Ikasi bai, baina lanean 21

■ **Jose Luis Korta:**
"Nirea nabilen toki
guztitan beti gerran
ibiltzea da" 30

■ **Kukuak kuku,**
usoak elefanteekin
amets 42

ORRIZ ORRI

Gora Pro Nobis. *Asisko Urmeneta* 4
Irakurleak mintzo 5

POLITIKA

Euskal Politikaren Termometroa 6
Elkarrieketa: Max Brisson.
Mikel Asurmendi 9

EKONOMIA

10.000tik gora familia pobrezia larrian
Hegoaldean. *Daniel Udalaiz* 12

EUSKARA

Euskal hizkera eta doinuen bilduma eskuragai.
Elisabeth Pombo 16

GIZARTEA

Berriro eskolara: Ikasi bai, baina lanean.
Ainhoa Azpiroz 21
Elkarrieketa: Jose Luis Korta.
Estitxu Eizagirre / Ixiar Eizagirre 30

KULTURA

Euskal Kulturaren Ezpalak 36
Orain Dela 30 Urte
Pilar Iparragirre 39
Kukuak kuku, usoak elefanteekin amets.
Beñat Doxandabaratx 42

ASTIA HARTUTA

Argitalpenak.
Pilar Iparragirre 44
Agenda 47
Telebista-Irratia.
Iosu Etxaniz 48
Ihesi 51
Bizia 54
Denborapasak 55

IRITZIAK

Politika: *Alain Iriart* 8
Kultura: *Mikel Markez* 33
Azkena: *Jose Ignazio Ansorena* 58

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Foru Aldundia
Kultura, Euskara, Gazteria eta
Kirol Departamentua

Argitarapen honen edizioak laguntzaile:

kutxa gizarte-ekintza
obra social

DUELA 40000000 URTE...

Eztabaida etikoa hominidoen artean:

GUK
JAKIN
NOLA PIZTU
SUA!!!

BAI, BAINA
EZIN HARTU
JAINKOEN
ARDURA
HORI !!!

KONTROLPEAN
BAI NASKI !!!

EZETZ !!
NATURAREN
ARABERA
UTZ
NOIZ ETA
NON !!!

dupa GENOMA projektua!!!

JABEA: KOMUNIKAZIO BIZIAGOA, S.A.L.
ZUZENDARIA: Pello Zubiria.

Kontseilu Editorialeko Arduraduna:

Baleren Bakaikoa.

Erredakzioa: Katixa Garate, Nagore Irazustabarrena, Onintza Irureta, Izaskun Jauregi, Xabier Letona.

Maketazioa: Berdaitz Goia.

Administrazioa: Marijo Aierza.

Harpidetzak: Olatz Korta, Edurne Urruzmendi.

Hedapena: Ixabel Bereziartua.

Publizitatea: Iñigo Txintxurreta, Aloña Sorraluze, Bego Zuza.

Argazkiak: Alberto Elozegi.

HELBIDEAK

GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 15. 20160 Lasarte-Oria. Tel.: 943 37 15 45. Faxak: 943 37 34 03 (erredakzioa)/943 36 10 48 (komertziala).

IPARRALDEA: Xalbardin baita.

64122 Urruña. Tel.: 559 47 60 00.

Faxa: 559 47 60 01.

NAFARROA: Gazteluko Plaza 44, 3.eskuina. 31001 Iruñea.

Tel.: 948 22 22 85.

POSTA ELEKTRONIKOA:

Erredakzioa: kazeta@argia.com

Komertziala: komertzial@argia.com

WEB ORRIALDEA

www.argia.com

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.

ISSN: 0213-909X.

BATZORDE PAREKIDEA: 72562 E.

INPRIMATEGIA: Antza, S.A.L.

INFORMATIKA: A.S.P., S.A.L.

Harpidetza sariak:

Hego Euskal Herria .15.600 pta./93,76 euro

Ipar Euskal Herria .746 lib./113,73 euro

Espainia .15.600 pta./93,76 euro

Beste atzerriak .20.100 pta./120,8 euro

Airez .31.450 pta./189,02 euro

KOMUNIKAZIO BIZIAGOA, S.A.L.
Ametzagaina Taldeko partaidea da

Artzain gizagaixoak!...

Gehiegikeriak, neurritz gaineko kontuak, exagerazioak ez ditut gogoko eta Aralarko artzainen inguruan halaxe ari garelakoan nago. Erdi Aroan bezala, erabat isolatuta, bizitza arriskuan... bizi zareten irudia ematen ari zarete, bai zuek, artzainok, bai EHNEkoak. Eta ez artzain eta ez baserritar, kaletar eta mendizale garenok pena eta errukia sentitzen ari gara. Artzain gizagaixoak!...

Egia da nik nire etxean ditudan "erosotasunak" ez dituzuela artzainok mendiko zuen txaboletan: argindarra eta ura, bi adibide aipatzeagatik, nahi baldin badut gau eta egun, 24 ordutan erabil-gasta ditzaket, argia piztuta eta dutxako iturria zabalik edukiz eten gabe. Aukera badut baina egiten badut akordatuiko naiz ordainketa garaian... Egia da familiarekin egon nahi duzuenen, zuen lantokitik, mendiko txabolatik eta larreetatik herrira jais-teko, batzaz beste, bi orduko bidea egin behar duzuela, batzuk lehenengo oinez eta gero automobilez.

Zenbat jende bizi da gure inguruan, lanaren baldintzapean familiarengandik urrun?, zenbatek pasatzen ditu 3 ordu eta gehiago, egunero, errepidean, kotxean, etxetik lanera eta lanetik etxerako bidean? Nahi dugun lana eta nahi ditugun baldintzetan lortzea zaila da, guztiek daukate hanka herrenen bat: batek etxetik urrunegi joan beharra, besteak erlojuaren menpe aritu beharra, besteak lanordu gehiegi, nagusi bidegabeak eta soldata baxuegiak ugari, ziurtasunik gabe, hilero-hilero kontratua berrituko ote dioten ala kale gorrian

utziko duten ez dakitenak milaka... Hori da gaurko lan-munduaren errealitatea eta errealitate horren barnean artzainen lan-baldintzak ere gogorrrak dira, dudarik gabe. Zorteko naizela pentsatzen dut lana dudalako, dudan lana dudalako, bizi naizen lekuan bizi naizelako eta bizi naizen bezala bizi naizelako. Baina zorteko, batez ere, daukadana baloratzen dudalako eta konformatzen naizelako. Aukera izanda ere, gaur gaurkoz, nik ez nuke artzain izan nahi.

Artzainek artzain, mekanikariak mekanikari, irakasleek irakasle... izaten jarraituko dute, langintza benetan gustuko badute. Artzainok artzaintza maite duzuelako, soilik, jarrai dezakezue artzain izaten, bestela ez duzue iraungo. Hain oporraldi luzeak dituzten eta "hain ondo bizi diren" irakasleek ere, irakaskuntza gustuko ez badute, bihoaz artzain!, akordatuiko dira!; baina zuok ere, artzainok, akordatuiko zarete irakaskuntzan lanean hasten bazarete, soldata ederra, opor ugari, familiarengandik hurbil... baina haur multzoa hezitzeko ardura hartzen baduzue.

Aralarko artzainok ez zaituztet Erdi Aroan bezala bizitzera kondenatu nahi, ez. Geroz eta erosoago eta hobeto bizi zaitezten nahi dut, benetan estimatzen baitzaituztet, benetan estimatzen baitut zuen lana, baina horrek ez du esan nahi kilometrotako pistak egin behar dituzuenik mendian, han eta hemen, nonahi, txabola guztietara. Lehen ere nahikoa eta gehiegi zulatuta daukagu mendia.

Zain dezagun Aralar, maita dezagun Ama-Lurra eta defenda dezagun Natura.

**JOXEPA MADARIAGA
ZALDIBIA (GIPUZKOA)**

Hiruko Txikian

INDAR POLITIKOA

Pello Gonzalez Gipuzkoako Urretxuko auzapezak, aspalditik gaitzak jota eri ezindua dagoen Udalbiltzan daukan ardura uztea erabaki du. Bizibidea emateko kapaz ez eta ondorioz hiltzear dagoenarentzat errezeta polita. Eta Pellok aitortu du: indar politikoaren faltan uztea nahiago. Ez dela Udalbiltzak beharko lukeen kemenaren jabe alegia. Eta komunikabideei eman die horren berri udalbiltzakideei eman aurrez. Agian aski du horrekin, kideei soilki adieraziz ez bailuke irudi ederragorik lortuko eta jakina da politikoen ondasun preziatuena ez

dela izanarena, izenarena baizik. Izan ere pribatuki arduragabekieriazat jo litekena, publikoki sekulako balentriatzat kontsideratua izan bailiteke, informazio pribatuaren jabe ez garenoi tamainako ziriak sartu bailitzaizkigukete, koldarkeri hutsa urentasuntzat pasaraziz. Udalbiltzaratu zutenek ere argitu beharko ligukete nolatan hautatu zuten gure Pello arduraduntzat, bera horretarako ni Kontxan arraunean egiteko bezain makala izanki. Eta ni arraunean egitera inork ez dit hotsegini. Hori konpetizio argia baita ●

◆ JOXE MARI OSTOLAZA

T E R M O

TXANPONA

MIARRITZE- EUROPA

Miarritze bilera europar garrantzitsuen jokaleku izaten ari da. Bertan hiritar europarren etorkizunerako erabaki garrantzitsuak hartuko dira. Aste honetan, irailaren 5ean, Europako Batasuneko nekazaritza ministroak bildu dira. Bilera gehiago egingo dira. Denetan garrantzitsuena, erabakiak ofizialki hartuko direlako, urriaren erdialdean egingo den Europar Gailurra da. Bizitza eta politikaren paradoxak direla-eta, Euskal Herria ez da izango gailur horretan, oraindino ez duelako subiranotasuna eskuratu. Nekazaritza ministroen presentziak euskal eta europar nekazaritza sindikatuen manifestazioa eragin du. Politika komunitarioaren aldaketa sakona aldarrikatu dute, eta kalitatezko elikadura lortzeko lanpostuak eta ingurumena babestu behar dela gogorarazi dute. Horretarako, nekazaritza sektoretako multinazionalen presioei uko egin behar zaie, eta diru laguntza politika aldatu, ustiapen txiki eta ertainei lehentasuna emanez eta ez haiek desagertarazten ari direnei. Zer espero dezakegu, baina, mutinazionalen zerbitzura dauden gobernuetatik? ●

◆ DANIEL UDALAITZ

KONSTITUZIOA ETA ESTATUTUA DEMOKRAZIAREN AGERLE

ESPAINIAKO Konstituzioa eta Gernikako Estatutua ETaren aurkako bilgune politikoa berregiteko erreferentzia nagusitzat jo dituzte PPk eta PSOEk. Horietatik kanpo ez da posible “demokraten batasunik” eta, beraz, arau eremu hauetatik kanpo geratzen direnak demokratik ez direla ondorioztatu liteke, egunerokotasunean komunikabide espainiar gehienek egiten dituzten interpretazioetan ikusten den legez. PP eta PSOEren batasun ildo honetan, ikuspegi politikotik ez dago beste ezertaz hitz egiterik eta eguneroko lanean, segurtasun indarrei eta epaileei lehentasuna eta babesa eskaini behar zaie. Ajuria Eneko Itunaren garaietan baino atzerago jo gura bide dute, orduan behintzat, besteak beste, gatazka bati buruz eta balizko irtenbide zenbaitetaz hitz egiten zen eta.

AJURIA ENEAN ERE BERBETAN

JAIME Mayor Orejaren erronda bukatzeaz dagoenean eman zaio hasiera Ibarretxe lehendakariak deitutako elkarriketa saioari. PP joan ere ez zaio egin, azken deialdian egin zuen moduan. Ez dirudi aldaketarik antzemango denik eta bakoitza bereari eusteko prest ageri da. Aldakuntza garaietan bakoitza berean tinko,

■ Ibarretxe Redondo Terrerosekin bilduta.

DANI BLANCO

esaten dute, eta euskal politikagintzak ere horretan dirau. Mugimenduak, oster, egon egongo dira. Ez dirudi EHk Jaurilaritza gehiago sostengatuko duenik, eta ikusteko dago Eusko Legebiltzarrean duen partehartzea nola bideratzen duen. EHk sostengua erabat kenduz gero, hauteskundeak gertu izango dira. Bestetik, ‘hirugarren espazioa’ren zurrumurruak zertan gauzatzen diren ikusi beharko da. Eta guztia hori, Ibarretxe lehendakariak ere ikusi beharko du bere elkarriketa foroarekin jarraitu ala, oraingoz, baldintzarik ez dagoelako aparkatu.

EH-REN MANIFESTAZIOA BILBON

“BURUJABETZA eta bakea. Euskal Herriak askatasuna” lelopean, manifestaziorako deialdia egin du EHk larunbaterako Bilbon.

B A H E A

- Joseba Permach, HBko Mahai Nazionalako kidea: “Ez Sinn Feinek Irlandan ezta Hego Afrikako Kongresu Nazionalak, ez zituzten atentatuak gaitzetsi; alabaina, bietan lortu zen gatazkarekiko irtenbide politikoa”.
- Xabier Arzalluz ETA eta HBrekiko: “Ez gara bakarrik bitartekoetan desberdintzen, baita gizartearen ikusmoldean ere. Ez ditut demokratizat hartzen. Nazionalista erradikal moduan beraiekiko hurbil nago, baina ni demokrata naiz eta beraiek ez. Ez dut zerikusi-

ETROA

MANUEL INDIANOREN HILKETA ZUMARRAGAN

Hilabete eta erdian ETAk zazpi pertsona hil ditu, azkena Manuel Indiano Zumarragako PPko zinegotzia, ETAk hiltzen duen PPko hamargarren zinegotzia. Zazpi hildako, beste lehergailu ugari eta gauzatu ez diren atentatuak, gaizki atera direlako edo lehergailuak aurretik ikusi direlako. Bere historiako jardun indartsuenetakoa, zalantza barik eta, gustukoa izan ez arren, oso kontuan hartu beharrekoa. Atentatuaren ondoren berriro nabarmendu da azken hilabeteetan euskal politikagintzan EAJ, EA eta Ezker Batua batetik, eta bestetik PP, PSE-EE eta Uaren artean dagoen banaketa handia.

■ Daniel Vaillant.

IZPIAK

Daniel Vaillantek ordezkatu du Jean-Pierre Chevènement Frantziako Gobernuak barne ministro gisa, azken honek Kortsikako elkarrizketekiko Lionel Jospin lehen ministroak daraman politikagatik bere dimisioa aurkeztu ondoren.

Alberto Lopez de la Calle preso ohiak Abuisson herrian jarraitzen du konfinaturik, Frantziako auzitegiek bere kanporatzeaz erabakiko dutenentz zain.

Eneko Borda amikuztarra 1998ko irailean atxilotu zuten Iparretarrak-eko kide izateaz akusaturik. Irail honetako 7an askatua izanen da, eta 8an, berriro, Donapaleuko Herriko Etxearen aitzinean harrera egingo zaio.

Pello Gonzalez Urretxuko alkateak (EA), Udalbiltzako lehendakariorde izateari utzi dio, ETaren jarduna dela eta, arrazoi moral eta etikoa arrazoituz.

■ Pello Gonzalez.

Goiz horretan bertan bilduko da HBren batzar nazionala bakea eta burujabetzaren inguruan hausnarketa egiteko. Oraingo bederen, edozein forotan parte hartzekotan, Euskal Herri osoko agenteek egon beharko dutela azpimarratu dute EHko arduradunek eta ez bakarrik Eusko Autonomi Erkidegokoek.

ERREFERENDUMA FRANTZIAN

HILAREN 24an burutuko da Frantziako presidentearen agintaldiari buruzko erreferenduma. Errepublikako buruaren kargua bost urtera murriztu nahi da, orain arteko zazpi urteko iraunpenaren ordez. Abertzaleen Batasunak, ordea, erreferenduma baliatu nahi du Iparraldeko herritarrek Euskal Departamenduaren eta euskararen ofizialtasunaren aldeko jarrera har

dezaten. Oraingo, dena den, ez dago zehaztua abertzaleen asmoekin bat egiten duten herritarrek nola agertarazi ahal izango duten beren jarrera.

ARAZOAK NAFARROAKO BAK-EN EUSKAL HERRIA HITZA DELA ETA

MANUEL Indiano PPko zinegotziaren hilketaren aurka protestatzeko, Euskal Herriko Bakearen Aldeko Koordinakundeak (BAK) Iruñean deitutako ekitaldian ateratako pankarta erretiratu behar izan zuten talde bakezaleko kideek honetan "Euskal Herria" agertzen zelako. Azken boladan halakorik gertatu ez bada ere, arazoa aspalditik dator eta aurrerantzean ere berdin gertatuko dela dirudi Euskal Herriarekiko edozer agertzen bada bederen.

rik nahi pistola eta biolentziarekin beren iritziak inposatu nahi dutenekin".

• Txema Urkijo, BAKeko kidea: "Elkarrizketarako dei egitea eta gero berau garatu dadin baldintzak jartzea kontraesankorra da; eta jendeak ez du halakorik ulertzen".

• Joxe Manuel Odriozola, irakaslea: "Ezker Abertzaleak borroka-bide batzuk gutxietsi egin ditu eta beste batzuk, berriro, sobera handietsi".

• Pere Esteve, Kataluniako CDCko idazkari nagusia: "Borroka antiterroristaren kontsentimenduak ez du esan gura PPK zehazki gura duena esan behar denik".

Eman hitza

Ipparaldetik so eginez, azpimarratu nahi nuke gauzak ez ditugula berdin ikusten ahal Hegoaldean eta Iparraldean. Euskaldun eta abertzale izanez ere, bi errealitate arras desberdinak ikusten ditut: historikoki, soziologikoki, kultural-ki... Hegoaldeko gertakariak hango konfliktu politikoan kokatzen dira. Abertzale garen aldetik, Ipar eta Hegoaldearen arteko loturak berez doaz guretzat, Iparraldeko abertzaleek bi errealitateak gureganatu baititugu. Aldiz, Iparraldeko gizartea ikusmolde horretarik urrun dabil. Harremanak eta loturak bere eginak dituela pentsatzea alegia egitea da eta gure buruaren eta euskal gizartearen aurka joatea.

Begi txarrez ikusten dut Iparraldean Eraikuntza Nazionala oihukatzea, jakinez hemengo jende gehienarentzat euskaldun izatea zaharkitua eta modernitateari uko egiten dion zerbait dela. Oroz gainetik, ez du amesten euskal gizarte bat izan daitenik ere. Esloganak aldarrikatzen duenaren artean eta jendeek onar dezaketenen artean amildegi bat dago. Jauzi ikaragarri hau urra-tsez-urrats egitea ere aski lan lukeelarik Iparraldeko jendeak.

IPARRALDEKO abertzaleek hogeita hamar urte hauetan urratu duten ildo berezi horretarik segitu behar dugu. Alta, ez zait iduritzen eslogan batzu errepikatzearen bortxaz herritarrek bereganatuko dutela haientzat arrotza den gorputz bat. Hegoa eta Iparraldearen artean beharrezkoa den elkartzuna beste nolaz-pait konkretatu behar da, errealitatearen hurbilazteko urratsetan naski. Hala nola bi aldeetako unibertsitateen arteko loturak finkatuz, formakuntza amankomunak muntatuz jendeak aukera ukan dezan lana bi aldeetan egiteko; Udalbiltza departamenduarekin proiektu sendo batzu elgarrekin finantziatuz; bi aldeetako herrien arteko kultur festibalak indartuz. Finean, jendea alde batek bestera naturalki ibil dadin.

Gehiengoak kontra edo indiferentzia hutsean bada ere, Iparraldeko euskal gizartea prest da abertzaleei entzuteko. Euskal kulturak merezi duen lekua lor dezan, ordea, ez dugu beste kulturen kontra ari izanez lortuko, beste kulturak kontutan hartuz baizik, eta konkretuki Iparraldeko jendeak azken mende hauetan hain sakonki bereganatu dituen Frantziarekiko lotura administratiboa, ekonomikoa, soziala eta kulturala kontuan hartuz ere.

Hegoaldeko giroa minberatsua izanez ere, bi aldeetako abertzaleek ez dugu uzkur egon behar hitza hartzeko, nahiz eta hitz

desberdinak izan debatea osatzean. Euskal Herritarrok-eko Otegi "Sud-Ouest" egunkarian erran duen bezala, ETak talde abertzale moderatuak eta espainol estatua bultzatu nahi ditu subiranotasun nazionala eta euskal presoen egoera arakatzera. Abertzale bat ez da nehondik ere helburu horien kontra izaiten ahal. Hala ere, ez dut uste EAJko abertzaleak -ETAren alde ez diren abertzaleak- eta espainol estatuaren ordezkariak zaku berean sar daitezkeenik.

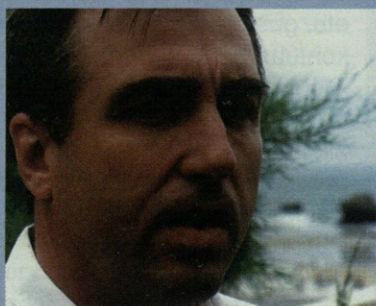
IRUDITZEN zait joko politiko guzia ETA eta espainol gobernuaren arteko indar jokoan mugatzen dela soilik. Eta azkenean talde politikoak eta denbora berean herritarrek jokoz kanpo

daudela. Jendeak parte hartzen badu ere alderdien manifestaldietan, euskal gizartea eskuak loturik agertzen da. Beldurra sartua du bere baitan. Oroz gainetik, gizarte baten perspektiba politiko eskasa senditzen du naski. Euskaldunek gerla hori geldi dadin igurikatzen dute eta anartean Eraikuntza Nazionala aipatzen delarik ez dute funtsez parte hartzen.

PPk eta PSOEk egiten dituzten kondenak egoera hein berean uzteko gisan egiten dituzte. Haatik, estatu baten botereak ez du bere politika errepresiboa postura batean bakarrik finkatzen ahal. Konfliktu politikoaren ukatzea Euskal Herriak bizi duen errealitatearen aitzinean itsu izaitzea da, eta gero eta gehiago entzuten da estrategia maingu hortarik atera behar duela espainol estatuak. Zorigaitzez, frantses estatuak begiak idekitzen lagundu behar lukeelarik are gehiago sustengatzen du porrotaren bidea.

ETAK ere behar du herria entzun, ordea. Tregua eman zuelarik esperantza ikaragarria sorrarazi zuen. Iduritzen zait denbora sobera labor izan dela garai hartan egin ziren urratsen

konkretatzeko. Udalbiltza zutik ezar-tzea azken urte hauetako ekintza politiko handiena izan daiteke, Euskal Herriko hautetsi guziak deituak izan baitira. Nahiz eta Iparraldeko hautetsi bakar batzu bakarrik izan, Iparra eta Hegoa egitura berri bakar batean elgarretaratzen ditu. Botere eta demokrazia eskasian izanik ere -ez baita herriak zuzenean bozkatu duen egitura bat-, biltzeak berak populu baten izatea egiaztatzen duen lekuko da. Maingu da oraino, zango bakar baten gainean pausatuz. Ez guke beraz zango hori moztu behar! Horregatik, Lizarra-Garaziko Akordioa neholaz ere ez da hautsi behar. Espainolek herria esperantza horren aurka jazar-rrarazi nahi dute. Ez badugu haien zepoan sartu nahi, guk eman behar diogu hitza euskal gizarteari ●

RUBEN PLAZA

Alain Iriart

Abertzaleen Batasuneko (AB) kidea

“Jendeak alderdien manifestaldietan partehartzen badu ere, euskal gizartea eskuak loturik agertzen da. Beldurra sartua du bere baitan. Oroz gainetik, gizarte baten perspektiba politiko eskasa senditzen du naski”

M A X B R I S S O N

Heldu den martxoko udal hauteskundeak, hilabete honetako 24an Frantziako estatuan burutuko den Erreferenduma, Korsikako afera eta Ipar Euskal Herriaren geroa izan ditugu hizpide Miarritzeko udalean hautetsia eta RPRko bozeramailea den Max Brissonekin.

“ONGI IKUSTEN DUT FRANTZIAKO DESZENTRALIZAZIOARI EKITEA”

Didier Borotra Miarritzeko auzapezak udal bozetarako zerrenda bateratu bat proposatu du. UDF (Frantziako Demokraziaren Aldeko Batasuna) bere alderdia, Abertzaleak eta RPR (Errepublikaren Aldeko Batasuna) alderdiak bilduko lirateke berean. Zer balorazioa egin duzu proposamenaz?

Didier Borotrak ez du aliantza bat proposatzen abertzaleekin.

Bera prest omen dago zerrenda zabala eta anitza osatzeko. Zergatik ez? Ni abertzaleen arrapostuaren zain nago baina ez dut oraindik jaso. Nolanahi ere, RPRk ez du zerrenda hori osatzea onartuko hainbat baldintzarik gabe. Esaterako, abertzaleek indarkeriaren aurka gaitzespen argia eta garbia azaldu gabe. Hots, pertsonen biziarekiko eta demokraziaren arauen errespetua bermatzen duen jarrera beharrezkoa da zerrenda bateratu batean elkarrekin joateko. Baldintza hauekin RPRk parte har lezake udal zerrenda komun batean;

aliantza politikorik izan gabe alta. Hautagai-zerrenda honek udal politikari buruzko engaiamendu komun bat izango luke xedetzat. Nik auzapezari erantzun diot, baina abertzaleak mesfidati agertu dira.

■ **Jakes Abeberri auzapezordea zurekiko kexu dago. Udal zerrenda honen**

■ “Jakes Abeberri iraganeko eskemetan ainguraturik dago”.

atzetik RPR alderdiaren aldeko interesak besterik ez omen daude.

Zintzo izanez. Zergatik ez du Didier Borotrak bilatuko balore politikoak partekatzen dituen pertsonekin harremanak berritzea? Borotra UDFko senatorea da, Kontseilu Nagusiaren eta Kontseilu Errejonaren presidenteordea izandakoa,

■ **“Hemengo herritarrek ez dute departamenduaren afera eguneroko obsesio bat bezala bizi”**

demokrata-kristaua, eta azken hogeita bost urteotan RPRrekin aliatu den talde politiko bereko partaidea. Jakes Abeberri, ordea, eskema oso zaharrekin bizi da; demokrata-kristauek eta gaulistek kalapitan ziharduten garaiko eskemekin. Egun, RPR eta UDF alderdiak instituzioetako

hainbat gobernuetan nahiz oposizioan ari dira elkarrekin. Frantses konstituzioaren eta Europaren ideian adostu ondoren asko hurbildu gara zentristak eta eskuindarrak. Duela hogeita hamar bat urte ezberdintasunak genituen eta Jakes Abeberri garai hartan gaudela uste du. Iraganeko eskemetan ainguraturik dago eta Miarritzeko Herriko Etxean duela hamar urte bizi izan genituen gertaeren eskemekin eta klabeekin jarraitu

nahi du Abeberri. Ezin dugu 1990ko gertaera partikular batek eragin zuen egoeraren ondorioekin bizi betirako; Abeberriren gustuko egoeran beti bizi alegia. 1990ean gertatu zena behin-betiko finkatua geratzea nahi du berak. Hots, Bernard Marie auzapeza ohia eta Didier Borotra ez ziren bat etorri Udal Casinoa-ren proiektuan, eta desadostasun hura medio miarritzarrek Borotraren alde ebatzi zuten. Alta, ukaezinezko udal krisi bat jasan izan genuen.

■ **RPRko Michele Alliot-Marie presidenteak berak eskua sartu du aferan. Miarritze bezalako hirietan alderdiaren zuzendari-tzari omen dagokio erabakiak hartzea.**

Baiki. Ez Michele Alliot-Mariek soilik, François Bayrouk ere bere iritzia eman du afera honi buruz. Bien ustez, udal bozei begira RPRren eta UDFren

artean izanen den nazio-mailako akordio batean integratu behar dira 30.000 biztanletako hiriak. Ni bat nator, eta akordioa Miarritzen ere lortzea espero dut. Kari horretara batzorde bat ari da lanean. Nik lasaitasun osoz espero ditut batzordearen lanen ondorioak. Ez naiz ni batasuna nahi duen bakarra, Miarritzeko RPRko hautesleek ere horixe nahi dute. Frantzia mailan RPRko eta UDFko botoemaileek alderdi hauek elkar ulertzea espero dute, nekatuta baitaude zentro-eskuinaren zatiketaz.

■ **RPRk eta UDFk soilik osaturiko udalbatzak atxikiko al luke Borotrak eta abertzaleek Miarritzi eman dioten euskal nortasuna?**

Ez dut uste Didier Borotrak hiria bereziki euskaldundu duenik. Berak, nik bezala, hiri honek euskal nortasun bat duela uste du, baina ez bakarra. Badira beste nortasunak ere bai. Nortasun gaskoia, frantse-
sa eta internazionala biltzen dira. Nortasun anitza duen hiria izaki, absurdua da pentsatzea hurrengo udal gobernuak (RPRren esku izanagatik) euskal nortasuna baztertuko duenik. Euskalduntasuna miarriztarren izaeraren parte bat da, ez dugu miarriztarrek biho-tzez defenditzen dutena auzian jarriko.

Departamenduko eta Erregioiko kontseilari naizen aldetik ez naiz euskararen aldeko ekintzetatik urrun; euskal kulturaren garapenaren aldekoa naiz. Garapen Kontseiluaren barnean Garapen Eskemaren alde lan franko egin dut. Batzuetan gaizki jukatzen naute, asmo txarreko epaiak egiten dizkidate. Oraingo udalbatzak euskal kulturaren alde egiten duenarekin bat nator eta urrunago ere joan gaitezke. Konparazione, badirudi Jakes Abeberrik Didier Borotrak baino lan gehiago egiten duela euskal kulturalen alde. Bada, ez. Borotrak iritzi publikoaren arabera garatzen du bere ahalegina. Alabaina, ezin da erran hiri honetako euskarazko seinalizazioa azkar egiten ari denik. Alderantziz, beste hirietan baino motelago ari da alda-

■ "Abertzaleen aritzeko moldea absurdua da".

tzen, eta Jakes Abeberriren egitekoa da.

■ **Iraileko 24an Errepublikako presidentearen agintaldia bosturtera murrizteko erreferenduma burutuko da. Zein da zure jarrera?**

Frantziar Errepublikako Jacques Chirac presidenteari trenkatu du aferra. Ni ere erreferenduma burutzearen aldekoa naiz. Konstituzioaren erreforma garrantzitsua

da. Konstituzioa erreferendumaren bidez onetsi zuten frantsesek. Sufragio unibertsalez egiten da presidentearen hautaketa, eta beraz, bere agintaldiaren iraupena erreferendumaren bidez egiten behar da ere bai. Presidentearen agintaldiaren laburtzea inportantea da eta frantsesen jarrera argitzea beharrezkoa ere bai. Nik partehartze handia izatea desiratzen dut, konstituzioa demokraziaren funtsa baita, gure sistema demokratikoaren giltzarria, hots, lehen giltza.

■ **Abertzaleek erreferenduma baliatu nahi dute herritarrek Euskal Departamenduari buruz duten jarrera ezagutzeko. Zer deritzozu?**

Abertzaleen aritzeko moldea absurdua iruditzen zait. Frantsesei egiten zaion galdera Errepublikako konstituzioari buruzkoa da. Estaturuaren agintaldiaren iraupenaz galdegitea oso garrantzitsua da eta ezin da nahastu borratea sortu eta amalgama politikoa egin. Abertzaleak,

antza, ez dira erreferendumaren garrantziaz jabe-tzen, guk gaulistak bai ordea. Gaulistak 1958az geroztik Errepublikako presidentea eta herriaren artean dagoen loturaren garrantziaz jabetzen gara. Sufragio unibertsalez legitimatua eta Frantziako erregimen politikoaren oinarria eta funtsa dena. Horri buruz galde egiten da erreferendumean. Abertzaleek nahi badute erreferenduma baliatu agitazio politikoa eragiteko, bere ardura da. Ez du herrialde honetako oreka politikoan eraginik izanen alta.

■ **Ekimen hau desobedientzia zibilaren eremuan sar daiteke. Zer iritzi duzu jokamolde honetaz?**

Euskal Departamenduaren aldekoek desobedientzia zibila garatu eta gisa honetako abenturetan sartzeko asmoa badute, aitzina. Baina ez dezaten pentsa populazioaren gehiengoak segituko dienik, ezta gutxiago ere. Hemengo herritarrek ez dute departamenduaren aferra eguneroko obsesio bat bezala bizi. Gazteei kurtsuak ematean ez dut behar hori sentitzen. Euskal Herriko emakumeek eta gizonek ez dituzte goiza, eguerdia eta arratsa departamenduaz hitz egiten

USTE OSOKO GAULISTA

Gaskoi-sendi batean sortu zen 1957an. Euskal Herriko seme eta miarriztartzat jotzen du bere burua, alabaina. Ezkondua. Bi alaben aita. Erregio nahiz Departamenduko kontseilaria eta Miarritzeko Herriko-Etxeko oposizioaren hautetsi-burua. Irakaslea da eta helduen irakaskuntzan dihardu hamabi orduz astero. Normandian eta Marokon aritu zen irakasle gisa. Konbikzio gaulista sendoak ditu. 1974an hasi zen gaulismoaren gazte-lerroetan militatzen.

pasatzen. Beren lehen kezka lana eta seme-alaben eskolarizazioa da. Euskal Departamenduaren aldekoak afera honekin sobera obsesionatuak bizi dira.

■ **“Demoak” bezala ezagutzen den taldearen ekimenak biziki zabaldu dira Ipar Euskal Herrian.**

Gazte ikasleen ekimenak baino ez balira, trufa gisako ekintzak lirateke. Areago, dibertigarriak lirateke. Baina, ondo dakit, gazte hauen gibelean berauek manipulatzeko dituzten pertsonak daude. Dibertigarriak izan litezkeen txantxa hauen atzean gibelasmoak daude. Politikoki asmo txarrez burutzen diren ekintzak dira eta gazte manipulatuak eginak maleruski. Irakasle naizen aldetik ez dut hori jasaten ahal.

■ **Jean Pierre Chevenement barne ministroak bere kargua utzi du. Zein da Korsikako aferaz zure iritzia?**

Ez naiz sentitzen Chevenementengandik hurbil -nahiz bere dimisioa errespetuz hartzen dudana-, ezta hurbil ere Lionel Jospingandik. Korsikako aferan ez nator bat Jospinekin, aldeaz aurretik, segurtamenik izan gabe, indarkeriari uko egin ez dion mugimendu klandestino batekin eztabaidan hasi, eta hartara, demokraziaren arauak hautsi dituelako. Lehen ministroaren ekimen hau presidentziarako bozei begira eramandako estrategiaren barnean kokatu behar da. Orain, beharrezko segurtamenik hartu ez zuenez, ekimena bere aurka itzultzen ari da. Beraz, metodoari dagokionean ez naiz ados Lionel Jospinekin. Ez naiz metodoarekin ados, Korsikako adibidea okerra izan delako.

Aferaren funtsari dagokionean, alegia deszentralizazioari dagokionean, Frantziak aurrera egin behar dela uste dut. Hots, herrialde honek zentralizazio arazoa bat jasaten du gaur egun. Hainbat erregiotan badira nortasun oso sendoak eta askatasun maila altuagoak behar dira beraientzat. Ez dakit, botere legegile ezberdin bat gauzatzearaino joan behar denentz, baina ongi ikusten dut deszentralizazioaren aferari ekitea. Frantziak bere instituzio lokalen erreforma sakon baten beharra dauka askatasuna zabaltzeko, Europari eta erregio ezberdinetako hainbat nortasuni egokitzeko. Ez naiz Chevenementen aldekoa, Errepublikaren ideia fosilizatzen baitu. Errepubli-

RUBEN PLAZA

■ **“Ez naiz Chevenementen aldekoa Errepublikaren ideia fosilizatzen baitu”.**

karen ideiak eboluzionatu du.

■ **Deszentralizazioaren alde zauden aldetik, zer deszentralizazio mota nahi duzu Ipar Euskal Herriarentzat?**

Ez dut uste Euskal Departamenduak konponketa bat ekarriko lukeenik Frantziako Euskal Herriarentzat. Departamentu batek ez lituzke konponduko gure arazo ekonomikoak, kulturalak eta linguistikoak. Eztabaida legezko da eta ni departamenduaren aurkakoa naiz. Ez argudio ekonomiko eta kultural mailan diferentziak ditudalako soilik, Euskal Departamendua Euskal Herriarrok (EH) errebindikazioa bilakatu delako baizik; Arnaldo Otegiaren errebindikazioa. Otegi jaunak jakin behar luke euskal-frantsesei dagokigula gure etorkizunaz deliberatzea. Euskal Departamendua

ikuspuntua aldatuko, ezta Errepublikako presidenteak ere. Beraz, utz dezagun afera hori alde batean gauza asko baitago Euskal Herriko garapenaren alde egiteko.

■ **Garapen hori zein bidetik pasatzen da, ordea?**

Aurrena, datozen hilabeteetan sinatu behar dugun garapen hitzarmenetik pasatzen da: Estatua, Erregioa eta Hautetsien Kontseiluaren artean urratu ditugun bideetatik. Garapen Eskemaren funtsa finkatzeko unea iritsia da. Benetako politika linguistiko bat finkatzeko bitartekoa, kasu. Indarrean jarri dugun prozesuan konfiantza osoa dut, lan asko egin baitut berean. Ez du gure arazoen konponbidea magikoki ekarriko, baina formula moderno bakarra da etorkizunean. Frantziar botere erregionalak oso indartsuak izan

den dira geroan: Aglomerazio Erkidegoak eta Herrien Erkidegoak dira Europari egokitzeko bihar-ko formulak, eta ez desagertzeko bidean den departamenduaren formula.

Zertarako hautatu hogeitau buruan existituko ez den departamenduaren formula.

Garapen Eskeman biltzen da herri honetako gizon-emakumeek behar duten lurralde honen garapenerako benetako proiektua, Parisen, Bordelen eta Bruselan entzuna den formula modernoa ●

◆ MIKEL ASURMENDI

□ **“Euskal Departamendua Euskal Herriarrok (EH) errebindikazioa bilakatu da, Otegiaren errebindikazioa”**

Espainiako Euskal Herriko abertzale erradikalen errebindikazioa den bitartean, ETArri garaipen hori ez ematea eskatzen diet nire herrikideei; ez daitezela bere jokoan sar, ez baitakigu afera nola bukatuko den. Hau da departamenduaren aurka aritzeko arrazoietako bat orain. Haatik, Chevenementek bere kargua utzi duen arren, gobernu frantsesak ez du bere

Itxurek eta aurrerapenak bestelako zerbait pentsaraz dezaketen arren, Euskal Herrian ere badira pobreak. Bizkaiak du txirotasun maila handiena. Iparraldean, ezin da esan pobrezia poltsak daudenik, nahiz eta han ere langabezia eta bazterketa kasuak egon.

10.000TIK GORA FAMILIA POBREZIA LARRIAN HEGOALDEAN

■ Argazkian, lanpostuak eta langabetuentzako gizarte soldata aldarrikatzeko egin zen elkartasun martxa.

Pobreziaren arazoa gure mugetatik kanpo gertatzen den zerbait dela ematen du. Baina, ez da horrela, gure artean ere badugu.

Hegoaldean 10.000tik gora dira pobrezia guztiz larrian bizi diren familiak. Gainera, Euskal Autonomia Erkidegoan (EAE) badira beste 38.000 egoera horretan erortzeko arriskuan daudenak. Hala ageri da EAEko Administrazioak eta Nafarroako Unibertsitateko irakasleek, Euskal Herriko lurralde horri dagokionez, emandako datuetan.

EAEko Administrazioa izan da arlo hori gehien landu duena. Eusko Jaurlaritzak pobreziari eta gizarte desberdintasunei buruz EAEn egindako inkestak

□ Bizkaia da pobrezia maila handiena duen euskal herrialdea eta, dirudienez, Iparraldean ez dago pobrezia poltsarik

adierazten duenez, Araban, Bizkaian eta Gipuzkoan 179.200 familia dira ongizate egoeran ez daudenak eta diru sarrera nahikorik ez dutenak. Bestalde, egia da

azken lau urteotan pobrezia eta desberdintasun maila gutxitu egin dela, baina hala ere hobekuntza hori ez dator bat azken lau urte hauetan euskal ekonomiak izan duen hazkundearekin, eta halaxe onartzen du azterketa ofizialak berak.

EAEn 663.700 familia daude. Horietako 167.600 familiatan aktiboak ez diren kideak daude. Kide guztiak aktiboak diren familiak 376.900 dira, eta kide guztiak langabezian daudenak 30.400. Inkesta ofizialak egiaztatzen duenez, EAEko familien %73ak gizarte-

■ Pobreziaren aurkako plana Nafarroan

Gizarte Agiria indarrean jartzea eta pobreziaren mugan dauden pertsonen eskubideak zaintzea gainditu beharreko arazoa izaten jarraitzen du Euskal Herrian. EAEn, dagoeneko, Legebiltzarraren esparruan dago gaiaren inguruko negoziazioa, eta irailetik aurrera berriro ekingo zaio gaiari. Nafarroan, aldiz, izapide hori eginga du, nahiz eta inolako sakontasunik gabe burutu den. Iparraldean, aldiz, gizarte laguntza bakarrak Caritas bezalako erakundeen eskutik iristen dira.

Nafarroako Gobernuak bere garaian uko egin zion Gizarte Eskubideen Gutunari, eta pobreziaren aurkako Plan bat onetsi zuen; halaber, gastu gehigarri gisa, 19.000 milioi pezeta (760 milioi libera) xedatu ziren 2005. urtera arte, hau da, Erkidegoaren aurrekontuaren %1 eta 1,5 bitarteko kopurua. Diru horren erdia inguru etxebizitza arlora xedatzen da. Nafarroan ezarritako oinarritzko errenta Lanbide arteko Gutxieneko Soldataren %75ekoa da pertsonako, baina LGS horren %1,25 gehiagorekin osatu daiteke familia unitateko. Hainbat abantaila dakar adinduen diru sarreraren tratamenduan -ez dute kontabilizatzen-, presakuntza beketan eta garraioan; eta, besteak beste, familia unitate bakar batean oinarritzko errenta bat baino gehiago izateko aukera ematen du.

Pobreziaren eta Gizarte Bazterketaren aurkako Nafarroako sarea 19 erakundek osatzen dute, eta kritikatu egin dute Nafarroako Gobernuak gai horretan duen jarrera. Beraiek diotenez, oinarritzko errenta hori norbanakoaren eskubide gisa aitortu beharra dago, eta ez du izan behar Administrazioak berak ezarritako baremo jakin batzuen arabera banatzen duen kontzesioa ●

roako Gobernuak gai horretan duen jarrera. Beraiek diotenez, oinarritzko errenta hori norbanakoaren eskubide gisa aitortu beharra dago, eta ez du izan behar Administrazioak berak ezarritako baremo jakin batzuen arabera banatzen duen kontzesioa ●

an espero daitekeen gutxieneko ongizate eta kontsumo mailari eusteko adinako diru sarrerak ditu hilero. Baina, oraindik, 179.200 familia daude Euskal Herriko lurralde honetan behar adinako ongizate mailara iristen ez direnak. Hau da, familia guztien %27a, eta duela lau urte kopuru hori %31,6koa zen.

Kide aktiboak eta ongizate maila onargarria duten familien kopuruak gora egin badu ere, langabetuen eta ez-aktiboen kolektiboetan, %52,4ak eta %46,1ak

hurrenez hurren, ez dute gutxieneko ongizate eta kontsumo mailara iristeko adina baliabide. Pobrezia guztiz larrian dauden kopurua ere murriztu egin da. Horrela, 1996ko 10.849 familiaren kopurua 6.000ra jaitsi da 2000. urtean. Pobrezia maila larri honetan, batez ere, epe luzeko langabetuak aurkitzen dira (%58,5).

Eusko Jaurlaritzak emandako mantanimenduko pobrezia larriaren adierazle 1996ko %4,6tik gaur egungo %5,6ra

igaro da, eta horrek esan nahi du 38.000tik gora familiek ez dutela oinarritzko premiei aurre egiteko adina baliabide hilero.

NAFARROAN EGOERA HOBEA. Nafarroan, ekonomi garapen indartsua dela eta, gizarte bazterketak eta pobreziak Euskal Herriko gainerako lurraldeetan baino jende kopuru txikiagorari eragiten dio. Horrela ziurtatu dute Nafarroan Gizarte Agiria sustatu dute-

RESA GUIPUZCOANA, S.A.

GIPUZKOAKO KONTZESIONARIO BAKARRA

N-1 444. km.a
Billabona (Gipuzkoa)
Tel.: 943 69 04 00
(8 linea)

Arlo guztietan aitzindariak

■ Gizarte agiriaren negoziazioari hilabete honetan ekingo diote EAEn

Gizarte Agiriaren negoziaketa uda aurretik hasi zen EAEko Legebiltzarrean, eta irailean ekingo zaio berriro. Lehendik baziren desberdintasun garrantzitsu batzuk Gizarte Agiria bultzatzen zutenen eta EAJren artean pobrezia mugaren eta oinarritzko errentaren kopurua erabakitzeari begira, eta, gerora, desberdintasunak sortu dira, hain sakonak ez diren arren, Gizarte Agiria sustatzen duen Herri Ekimenaren, Euskal Sindikalgintzako gehiengoaren (ELA, LAB, ESK, STEE EILAS) eta EHren baitan ere, Gizarte Eskubideen Gutunak daraman sakoneko filosofia orokorrean bat etorri arren. Nolanahi ere, udako oporren aurretik, esparru

politiko, sindikal eta herrikoiek garbi adierazi zuten Gizarte Soldatari buruzko irizpideak bateratzeko asmoa zutela, EAJrekiko negoziazioetara tinkotasun handiagoz eta bat eginik joateko.

Hala, alde bakoitzak jarrera desberdina du pobrezia mugari buruzko kalkulak egiteko garaian. Bestela esanda, alde bakoitzak irizpide desberdina du oinarritzko errenta nori dagoen erabakitzeke. Herri Ekimen Legegilearen (HEL) iritziz, pobrezia mugan dauden pertsona guztiei dagokie oinarritzko errenta hori jasotzea, langabetua, langilea, umea, gaztea edo jubilatua den alde batera utziz. Zehazki esanda, 69.270 pezetako (2.770 libera) oinarritzko errenta proposatzen dute kide bakar batentzako denean, eta %70ean gehituko litzateke 18 urtetik gorako bi edo gehiago diren heinean. Halaber, 14 urtekoek %50 jasoko lukete.

Gauzak horrela, HELe ez du onartzen Eusko Jaurlaritzak oinarritzko errentaren gainean egingako proposamena, hau da, Gizarteratzeko Gutxieneko Soldata (GGS). Haien ustez pobrezia mugaren oso azpitik dago eta ez da batere bide zuzena gizartearen aberastasuna banatzeko. Eusko Jaurlaritzaren proposamenaren arabera, pertsona bati 44.000 pezeta dagozkio. Kopuru hori %30ean gehituko litzateke bi kide balira, %20 hiru, lau edo bost direnean, eta beste %10 sei edo gehiago direnean.

Halaber, HELeko arduradunek euskal sindikalgintzako gehiengoaren (ELA, LAB, ESK, STEE-EILAS) pro-

posamena ere ez dute onartzen, beren ustez proposamen horretan erabiltzen diren irizpideekin bi herenetan jaisten baita European indarrean dagoen pobrezia muga eta zentzu gabeko eskala erabiltzen duela iruditzen baitaio. Euskal sindikalgintzako gehiengoak 69.270 pezetatan kokatzen du oinarritzko errenta hori eta %50ean gehituko litzateke 18 urtetik gorako bi edo gehiago diren heinean.

Azkenik, EHren proposamenarekin ere ez dator bat. Alderdi abertzaleak 69.270 pezetatako oinarritzko errenta proposatzen du pertsona bakarra denean. %75 gehituko litzateke bi baldin badira, beste %65 hiru kide direnean, beste %50 lau kideren kasuan, eta beste

%40 bost direnerako.

Gizarte Agiriak eragingo duen gastua, azkenean erabakitzen duten proposamenaren arabera izango da. Eusko Jaurlaritzaren arabera, gizarte soldataren onura 32.535 pertsonen jasoko lukete. Sindikatuen arabera 278.241 pertsonen

eskuratuko lukete eta Gizarte Agiriaren arduradunen arabera, Oxford eskalaren aldekoak diren heinean, 446.064 pertsonen. Horrenbestez, horren guztiaren kostua 7.264 milioi pezetakoa izango litzateke Eusko Jaurlaritzaren arabera, 57.296 milioikoa sindikatuen arabera, eta 126.897 milioikoa HELe irizpideei jarraiki. Pertsonako kostua eta hamalau ordainsariak, guztira, 15.948 pezeta izango lirateke Eusko Jaurlaritzaren proposamenaren bidetik, 14.708 pezeta sindikatuen arabera eta 20.320 pezeta HELe aldarrikatzen duena lortuz gero ●

□ HELe ez du onartzen Eusko Jaurlaritzak oinarritzko errentaren gainean proposatutako Gizarteratzeko Gutxieneko Soldata

nek, besteak beste, Nafarroako Unibertsitateko irakasle diren Manuel Aguilar eta Miguel Laparrak. Beraiek esku hartu zuten bazterketaren aurkako borrokaren plana prestatzeko azterketan kalkulatu zutenaren arabera, Nafarroan 5.000 eta 7.000 familia artean daude guztiz larria

den pobrezian edo bazterketa egoera latzean, hau da, Nafarroako familien %4.

BENETAKO POBREZIA POLITSARIK EZ. Iparraldeari dagokionez, ez da erraza hango pobrezia mapa egitea, horri buruzko azterketa ofizialik ez

dagoelako, eta, gainera, ez delako Hegoaldeko testuinguru soziopolitiko edo ekonomiko berbera. Kontuan izan beharra dago Iparraldea Frantziako Departamendu batean kokaturik dagoela, Pirinio Atlantikoetan, eta hor bizi diren 598.100 pertsonetatik 261.400 besterik ez direla

Nolanahi ere, langabeziaren eragin pean edo lehen lanpostua lortu gabeko pertsonak egon arren eta arazoak egon badaudela ahaztu gabe, ez dirudi benetako pobrezia poltsarik dagoenik. Joan den urteko azaroan biltzen genuen orri haue-tan bertan (1.739 zk. ARGIA) Iparraldeko egoera. Orduan, hango langabeziari buruzko datuak eskaini genituen. Bertan bilakaera nahiko baikorra sumatzen zen. 1998ko irailean 12.379 pertsona ziren lanpostu baten premian zeuden pertso-nak, eta handik urtebetera, berriz, 11.234 pertsona (%10 gutxiago). Garai horretan bertan 8.359 pertsonak jasotzen zuten langabeziagatiko aseguria edo laguntza, eta 6.354 pertsona Frantziako Estatuaren gizarte laguntzari esker bizi ziren ●

ALBERTO FIORECCI

■ HElen ustez, pobrezian dagoen pertsona orok jaso behar du gizarte soldata.

- Zure helbidean jasoko duzu merkeago
- Gure azokako produktuetan deskontu bereziak
- Zozketa eta eskaintza berezietan parte hartzeko aukera

ARGIA: 142 P. K. • LASARTE-ORIA 20160 • Tel.: 943 37 15 45 • FAXA: 943 36 10 48 • posta-e: harpide@argia.com • www.argia.com

145 herritan egindako 3.000 galdeketaren emaitza dakar Euskaltzaindiak plazaratutako "Euskal Herriko Hizkuntza Atlasa. Ohiko euskal miltzamoldeen antologia" lanak. Euskararen doinu aberats eta anitzak bildu ditu, 4.000 ordutik gorako hizketalditan.

EUSKAL HIZKERA ETA DOINUEN BILDUMA ESKURAGAI

■ Kontakizunak, asmakizunak eta ohiturak bildu dira hizkera eta doinu ugari islatzeko asmoz.

Euskaltzaindiaren babesean iritsi zaigu "Euskal Herriko Hizkuntza Atlasa. Ohiko euskal miltzamoldeen antologia" liburua. Izenburu horren atzean Euskal Herriko 145 herritako hizkerak islatzen dituzten elkarrizketak daude, liburuarekin batera datozen lau audio CDtan ere entzungai. Euskararen eremuko 145

herritan, 1986 eta 1992 artean daude eginak. Grabaketa horiek Euskal Herriko Hizkuntza Atlasa (EHHA) osatzeko helburuarekin egin ziren eta 4.000 ordu baino gehiagoko hizketaldiak eskaintzen dizkigute. Orain 4 CD-ROMetan bilduak izan dira, euskaldun guztiei eskaintzeko. Antologia ez dago pentsatua ikerketa egiteko, ez euskalkien azterketa egiteko ere,

bai ordea euskarak dituen musika guztiak entzun eta ezagutu ahal izateko.

Gauzak horrela, "Euskal Herriko Hizkuntza Atlasa. Ohiko euskal miltzamoldeen antologia" liburua ez da astuna, ez korapilotsua, lau disko konpaktotan jasota dauden elkarrizketen ulermena laguntzeko tresna bat baizik.

Elkarrizketei lasaitasun eta etxekotasun kutsua darie. Freskotasun hori lekuak aukeratzeko orduan kontuan izandako irizpideen ondorio da. Inkesta lanetan aritutako Isaak Atutxak adierazi duenez, lortu nahi zutena zera zen: herri bakoitzeko euskara ahalik eta hoberen ispilatzea. "Orduan suposatzen zen zenbat eta zaharragoa izan, orduan eta euskara menpekoagoa izango zuela. Hori da

Euskara sailaren babeslea:

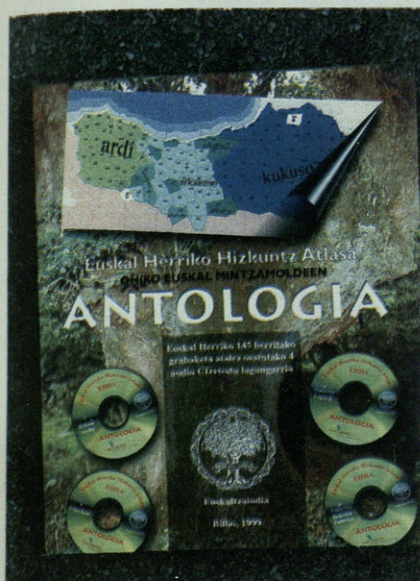
LEZOKO UDALA

Kultura eta Euskara Batzordea

*Euskara maitatzen
irakasten duten gurasoei*

FAMILIAK EUSKALDUNTZEKO EGITASMOA

guztia adinekoak izatearen arrazoa. Irizpide lez, 60 urtetik gorakoak aukeratzearabaki zen. Gero alfabetatu gabeak hobesten genituen, alfabetatua denak ikasia duenaren kutsua izan baitezake". Gaiei dagokienez, ugariak bezain anitzak dira, 3.000 galderaz osatutako galdeketa baten emaitza: mende hasierako ohiturak, istorio asmatuak edo lekukoei gertatuak, euskal hitz eta adierak erakusten dituztenak...

AMATTO! AMATTO! AMATTO!

Aspaldiko ohitura horien artean batzuk oso bitxiak ere badira; Hendaiako Marie Balerdi eta Balerdi Urtxuegia ama-alabak Xarles Videgain inkestagileari 1990ean kontatua, esaterako. Lekukoek haurrak amets txarrak izaten bazituen apaizari deitzen zitzaiola diote, u mea gehiago ikaratu ez zedin. Honela dio Marie Balerdik: "...amatto! amatto! amatto! amatto! eztakit ze ze ikusten zuen, ikaratua, izitua eta azkenean apezari mintzatu giñen eta apezak otoitzak atera ziz... ateratu ziozkan eta geroztik etzuen izatu eh!".

Aramaioko Emeterio Bergaretxek, berriz, mahaiaren inguruko usadio apalen berri ematen digu. Garai batean mahaiaren erdian lapiko bakararra jarri eta guztiek handik jaten zuten, gaur egun adina trasteren beharrik gabe: "Fartela, fratela erdixen da danok andixe. Da baso bat ure erateko danok, da kitto. Oin bakotxa bere basu, bakotxa bere fratelak, bakotxa bere kollara-tenaoriek, serbilletak, kutxilluek... oin kopla lar. Da txarto bisi, ondion be diskonforme bisi".

Ezkontzen inguruko ospakizunak ere garai batean gaur egun baino apalagoak zirela erakutsi zion Juan Jose Arrietak Gotzon Aurrekoetxea inkestagileari. Markin-Etxebarriko hizkeran ezkontuen ohiturak azaltzen ditu Arrietak: "Ba, ameikak aldian edo. Eskondu. Da eskondu te itte eben armosutxu bet tabernan edo euren, e, aitte, serakin padrino eta madrinakin, e. Lau lagun be ja ite eben armusue, da urrungo sei be iguel de. Da itte eben armosutxue da juten sien, ba, geor Donostira edo Bilbora edo Bitorixera be bai, de 'ya viaje de novios'. Da gero urrungo sapatuen, urrungo bari-kuen etorte sien etxera".

Berueteko (Nafarroa) Luzia Arribillagak garai bateko inauteriak gogoratzen ditu: "Leno itten tzen zortzi eun, e?, iotek. Zortzi eun. Da eitten tzuten launbeten ase, launbeten asi. Ta iltzen tzuten txekorrra. Txekorrra, e?. Eta geo ari et e bai, e?. Zortzi eun eitten tzittuten. Da urdun ondarreko, azkeneko launbeten eitten tzuten ya sorteo bota. Maiordomoak zeññ izan ala..., mutil nausik. Mutil nausi zeññ izan. Maiordomoa esaten tzaio mutil nausi. Ordun, zeññ izan? Da bi izaten de. Zarrak erretiatu, ta berri sartu. Ta kartatan botatzen ttute, zeññ atea, e?". Mutil nagusiek urtebetez festetako ekitaldi batzuk prestatzeko ardura hartzen zuten, baita ekitaldi erlijiosoetan Ama Birjinaren irudia eramatekoa ere.

AMAMA BATI LAPURRETA GETXON.

Lekukoek kontatzen dituzten istorioen artean, batzuk ipuinak dira, mendez-mende eta ahoz-ahoz igorriak eta jasoak. Beste batzuk, ordea, benetan gertatuak, gezurra badirudi ere. Bestela, Frantzisko Mentxaka getxotarrari galde-tzea baino ez dago. Isaak Atutxa izan zen 1987ko abuztuan lekukoaren ahotik gertakizun hau jaso zuena: "Lengo egunen ortxe Galean, ortxe Itxurganen, orra bakixu or jente asko etorten da orra udan, esta? Eta udagunen, es martiñ isen san, depora txarra on san, se aurten udebarri txarra on da, eta egun txar bat ixten san. Ta, koño aragantza gorantza yoan nintzen ta, koño, enbra batzuk an da...ike-ratute ta. Ser pasetan da ba? Or mutil gaste biek urten dautze or enbra bateri te, se or jente asko ibiltan da paseon, medikuek agindute ibilteko, ta ortik ibiltan da paseon, depora txarra bada imiñi kaiku bet edo imiñi seoser ta, paseon or, e, itxoso

■ Oriokoko Itxaspe Zarraren bertsoak

Orion ba omen zen Itxaspe Zarra deitzen zioten gizon bat. Kalera atera eta egun pasa egitea gustatzen zitzaien; ondoren, ordea, etxera mozkortuta heltzen zen. Halako batean mezetara jaitsi eta hiru egun beranduago arte ez omen zen etxera agertu. Hori jakinik bertsoak jartzen ibiltzen zen batek honela esan zion:

"Lengo egun oyetan
nun zerade izan?"

Eta Itxaspe Zarrak erantzun:

"Parrandan ibilli naiz
askotako gisan,
batzuetan tabernan
bestetan elizan,
irugarren egunian
etxeratu nitzan".

Baina puntu jartzailea oraindik konforme ez eta gehiago jakin nahi:

"Zure andre Luixak zer
tziyon orduan?"

Azaldu nitzanian
gustora zeguan,
egun oyek pasiak
ditu errezuan,
illa izango nitzala
uste omen tzuan".

Nikolas Esnal oriotarrak bertso horiek gogoan zituen eta kantatu ere kantatu zizkion Koro Segurola inkestagileari 1987ko martxoan ●

ganetik, esta? Eta enbratxuori ibili da bere paseo iten, ta yoan dako mutil gaste bi. Eta, benga, katea, erloju, elastune, danak kendu doutzes. Eta gero ba, 'no te preocupes eh, que a ti no te violamos', ganera lotzabako madarikituk iruota amar urteko enbreadi".

Hori bezain bitxia da andregai sorginaren kontua, Etxalarko Pakita Altzuguén eta Jesus Danborienak Izaskun Etxebesteri kontatua. Gertakizuna, itxu-

ra guztien arabera asmatua, erromeritik etxera bidean zihoan bikote bati buruzkoa da. Neskak nekaturik eseri eta lo hartu zuen. Ondoren txori baten tanke-rako gauza txuri bat ahotik sartu zitzaion eta berehala lehen bezain ondo zegoela esanez jaiki omen zen. Istorioa honela amaitzen da: *"Eta, xo!, gero in zten, ze pasatu zen edo, o zer tzen edo galdetu zion mutillak: 'orregatik ezтик yeus kusterorikan, nik noizpinka iten tit olokuk'. Eta, 'a bueno!'. Bañon akautu zen, etzun mutill arrek geio nai neska orrekin yeus"*.

HARRIAK KENDU, HARRIAK JARRI. Badirudi Izaskun Etxebeste inkestagileak benetan kontu harrigarriak entzuteko aukera izan zuela. Dirudienez, Amezketako elizaren eraikuntzaren inguruan ere badago zer esanik. Eliza herritik nahiko urrun egotearen arrazoa Joxepa Gorostegik bere aita eta osabei entzuna zien. Hona hemen eraikuntza lanetan gertatua: *"Tema, bai, nun ein. Da emen eunez ekarritakoa gauen eaman itte zuela. Da eziñ, eziñ. Da geo, geo, emakumen batek zelatan ikusten ie ze pasatze ote zan eo ze ibiltze ote zan, da iri gorrik emen tzittun, da, 'aida gorrie! Zelatan daon atso orri ataiok begie!', 'aida*

■ Adinekoen euskara jaso da liburuan.

gorrie! zelatan daon atso orri ataiok begie!' esan emen tzula gauen".

Elizen kokapenaren inguruan, ordea, bada kondaira bat baino gehiago. Honako hau Larzabaleko (Nafarroa Beherea) Jean-Pierre Belchitek Xarles Videgain inkestagileari kontatua da. Oztibarre eta Zuberoako mugetan, San Antoni patroitzat daukan kapera bat dago. Bertatik, besteak beste, Atharratze gainean dagoen Madalena famatua ikus daiteke. Dirudienez, San Antoni eta Madalena maitemindurik zeuden baina ezin izan zuten elkarrekin ezkondu. Orduan San Antonik honela esan omen zion Madalenari: *"Bon bena ni jarriko nun hor eta hi bistan jarriko hitzat eta beste mendi kaskoan hantxe, elgar ikhus dezaun bethi!"*.

Erljioaz gain, urtaroen inguruan ere badira istorioak. Behorlegiko (Nafarroa Beherea) hizkeraren doinuz horniturik, Gilen Jauregibehereak honela kontatzen du zozomikoteen bertsioa. Martxoak egunak mailegatu zizkion apirilari, artzain harroputz bat beldurtu asmoz. Artzaina gustura zebilen negu gogorren ondoren egiten ari zen eguraldi onarekin eta hilaren amaieran honela esan omen zion martxoari: *"Martxo xirtxi xertxo! Ene axuriek badituzte hiru launa adarxko. Eruk gehio hire beldurxko! Ta martxoak eman zakon errepostia: Batiat bi egun hire pentsaketan inaazteko. Ta aphirila hor diat ene laguntzeko"*. Orduan elurra hasi eta artzainari artalde osoa suntsitu zitzaion.

Lekukoek beren kontakizunetan animaliak ere ez dituzte inolaz ere ahazten. Zuberoako Urdiñarbe herriko Pierre

■ Itsuen Jakituria

Itsuek nahiz eta gauzak ikusi ez, errealitatea ezagutzeko teknika ugari garatu ohi dituzte. Irakurri bestela segidan datorren istorioa; Zuberoako Altzai herriko hizkera erabiliz, Jean Etxebarnek 1987ko irailean Xarles Videgaini kontatu ziona, alegia.

Ba omen zen behinitsu bat. Itsu hark ezkontzera zioan alaba bat omen zuen. Guraso guztiak bezala, bere alabari etorkizun oparoa eskaini nahi zion. Ondorioz eta gizongaiaren familiaren aberastasunak ikusi ezin zitue-

nez, honako estrategia erabili zuen gizongaiaren etxera joan zenean: *"Ze meldo ürrin huna ütsiak"*, meldoa edo menda belarra lur aberatsen seinale baita. Orduan gizongaiaren familiak erantzun:

-*"Ah heben eztizügü meldoik eta"*.

-*"Ordian ene alhaba eztüzü hunako"*.

Eta itsua bere alabarentzako aukera hobeagoen bila abiatu omen zen ●

'Pette' Zubirik, esaterako, egarria jasaten duen hegaztiaren mitoa kontatzen du. Hegaztia gaztigatua izan zen bere lagunak ez baitzituen lagundu: *"...üztail-agorriletan defendü ziela hoy Jinko hunak, defendatü zela etzielakotz lehenago eta mündiaen hastin, arrafüsattü zielakotz eta lanian artzia, edangien eta prest... prestatzera jitia, ordin üztail-agorriletan defendü diela hurilat ehais-tia..."*. Altzürükü herriko (Zuberoa) Marie Jeanne eta Dominique Jaragoihek lertxunen inguruko kontakizuna aipatzen dute. Hau da, haiek diotenez gizon bat nork hil duen nolabait salatzen dute zeruan pasatzen diren khürlo edo lertxun deitutako hegaztiak: *"Hiltzen ai zenak erran zizün khürluk egaiten beitziren: Zik ziateke ene jakile! eta geo hantik eta urthiaen bürrian arra entzün zitzün eta geo: Khürluak entzütén tützie? Eta hiltzaile haek: To badutzak oai zeaen jakilik!"*.

EPES TOPOT NAPAI. Lekukoen artean batzuk erdaraz jakin ez eta gaztelania soldaduska garaian ikasi zutenak badira, Eugi herriko Juan Esteban Perez bezala: *"... ni soldado joan nitzelaik enakin deusik ere erderaz. Eta lemixian, joan soldado eta apuntatu nitzen a los analfaetos, ezpainakien jai ere. Ordu erdi bet edo eztait ze, atsaldetan aitzen ginenen, baintuen soldadoak erakusten tziutenak, ta an ikesi nuen"*. Beste batzuk, ordea, nahiz eta erdara jakin erdaldunak engainatzeko saioak egiten zituzten. Hona hemen Lekeitioko Jesus Erkiagak Isaak Atutxari aitortua: *"Guk*

erabiltzen gendun erdaldunek es enten-
diduteko lein, seper napai dupusupu?
Epes topot napai. Ori estot nai esateko.
Beti ipintxen txau, e, pe eo pa eo, en
fin, orretara itxe untxeun laguntartien.
Baya edarto eitxen gendun berba, e.
Erdaldun tartin da, es entendiuteko
geuri, onek e apurtxu bet euskeri ikasi-
txe euasanak eta eurak e seoser, berba-
rik eitxen bagendun ba, orixe berbeti
ori". Euskal Herriko beste hainbat herri-
tan ere erabili izan da euskara molde
hau; Goierrin, esaterako, zapo euskara
deitzen dute.

Hizkuntza beraren inguruan ere badira
zenbait gogoeta. Donostiako Ibaeta auzo-
ko Madalen Azurmendi eta Joxe Gomez
adibidez, hikaren erabileraren inguruan
aritzen dira, ondorio batetara iritsiz: hikak
konfiantza adierazten du. "Ori, ba nik ze
esango izut. Nik eztaiz pa i oi, i ezpaidakit
nik ordia zeatik dan. Len esan deuna, kon-
fiantza o...e? Ezautze eztaiz bati beñe eztiot
esan nik i".

Bestalde, jakina da leku bakoitzean
gauza berdinak sarritan hitz desberdinekin
izendatzen ditugula; ikusi bestela gizon eta
emakumeen sexua izendatzeko modua
Lapurdiko Beskoitzen, Beronika Elizalde
eta Antoinette Caminok irribarre artean
adierazia: "Badu hanitz hitz hemen, pittit-
ti... hola erten dixie... Irri in-aazten dai-
txu". Emakumearen sexu organoari berri-
z, honela deitzen diote: "Margaita, guri hola
erakhutsi daukute ttipian, Margaita, lau
margaita, ah bai, guk, gue amak eta, mar-
gaita guk".

Beste batzuetan, aldiz, izendapen ber-
dinak aurkitzen ditugu euskal eremuko
zonalde desberdinetan. Lapurdiko Urketa-
ko Louis Labrouchek "zeru zaharra" dei-
tzen dio zeruan urdinguneak agertzen has-
ten deneko garaia: "Ba lehen hola erten
zen, ikhusten giniilaik bluia jaltzen hola,
belhar-sasoñian, hedoia johan, zeru zaha-
rra agertzen da, belharra hedatzen ahal
diuk, aita zenak, aitatxik erten ziin: to!
Zeru zaharra agertzen ari uk, belharra
hedatzen ahal diuk". Irisarriko (Nafarroa
Beherea) Katin Etchebeherek ere antzeko
azalpena ematen du zeru zaharrari buruz:
"Xeru zaharra agertzen da delako blu hua
agertzen delaik, gio ba, ixtaño ba...".

Horrelakoa da antologia, mila istorio,
mila kontu, zein baino zein bitxiagoak eta
guztiak euskal hizkera fresko eta lasaian
azalduak ●

◆ ELISABETH POMBO

Arturoren kaiera

IKAS BI-REN KEXUA

Iparraldeko irakaskuntza publikoko gurasoek osatzen duten Ikas Bi elkarteak hizkuntza antolaketa eskema kritikatzen du. Izan ere, elkartearen arabera, eskemak irakaskuntza baliabideak ahazten ditu. Halaber, irailean aurreko urtetan baino eskola gutxiago irekiko direla salatu zuen. Orain arte urtero lau eta sei eskola elebidun zabaltzen ziren, eta aurten bi eskola bakarrik zabalduko dira, bata Bidarrain eta bestea Mendikota inguruan.

ALDIZKARI BERRIA NAFARROAKO PIRINIOETAN

"Mendixut" izeneko aldizkaria jaio da Nafarroako Piriniotan. Bi helburu nagusi ditu argitalpen nafarrak: batetik, zonaldea batzea, eta, bestetik, egungo hutsune informatiboa betetzea. Nafar Pirinioetako 36 herrietan zabaltzeko asmoa dute, baina oraingoz Auritz, Aurizberri eta Orreaga bitartera iritsiko da. Harpidez bidez banatuko da eta informazio lokala izango du ardatz.

JAZZALDIAK EUSKARAZ HITZ EGINDU

Bagera Donostiako Euskaltzaleen elkarteak Jazzaldian euskarak izandako erabilera neurtu du eta egokitzen jo du. Ahozko aurkezpenak eta idatzizko materiala izan ditu aztergai. Hala, egitaraua zekarren aldizkarian euskarari lehentasuna eman diotela adierazi du elkarteak. Ahozko aurkezpenetan ere euskara txukun eta neurrian erabili da. Webgunean, aldiz, bigarren hizkuntza izan da gaztelaniaren atzetik.

"UDAN EUSKARAZ BLAI 2000"

Igerilekuetan euskara bultzatzeko asmoz, "Udan euskaraz blai 2000" kanpaina jarri dute martxan zazpigarren aldiz Sakanako Mankomunitateko Euskara eta Kirol Batzordeak eta Sakanako hainbat udal eta elkarte. Hartara, langile euskaldun kopurua gehitu eta ahozko eta idatzizko erabilera sustatu ditu.

U r r e a

■ Igorreko Arratia Autoeskolak gidatzeko baimena euskaraz ateratzeko aukera ematen die ikasleei. Bertako arduradunaren arabera, Arratian ikasleen %70ek euskaraz egiten dute azterketa. Hala ere, maiz begiraleek ez dakite euskaraz eta erdaraz argitzen dituzte ikasleen zalantzak. Badirudi zirkulazioa arintzen hasi dela.

■ Legeak 3 eta 6 urte bitarteko haurren ikasgeletan gehienez 25 ume egon daitezkeela dioen arren, Berriozarreko "Mendialdea" eskola publikoan 26 ume daude D ereduari, murgiltze ereduari kaltea eraginez. Bitartean, Berriozarreko Udalak Hezkuntza Kontseilari egindako bilera eskariak ez du erantzunik izan.

I k a t z a

euskal **irradi** telebista

Laino guztien gaineratik elkarrekin

Mila esker. Zuei esker
egin gara handi.
Zuei esker bete
ditugu 18 urte.

Hona hemen gure
marka berria.
Gure ilusioen ikurra.
Honela ikusten dugu
geroa.
Honela izan nahi
dugu zure begitan.

Berriro Eskolara

B e r r e z i a

Ikasi bai, baina lanean

Udako isiltasuna, mugimendurik eza eta bakardadea hautsi egingo dira eskoletako geletan. Iritsi da ikasturte hasiera, eta ikasleen itzulerarekin batera gelak biziberrituko dira berriro. Haur eta irakasleen hizketaldiek, jolasek, abestiek, eta beste hainbat ekintzek kolorez beteko dituzte ikastetxeak.

Gela bizi-bizi horietara sartzeko gonbitea luzatu nahiko genizueke, baina ezin izango genuke denetara iritsi eta bakoitzean egiten dena ikusi. Halere, gauza pare bat proposatu nahi dizkizuegu. Lehenengo, hain modan dauden ordenagailu, informatika, Internet eta abar ikastetxeetan nola lantzen diren ikustea. Eta bigarrenik, Lanbide Eskoletara bueltatxo bat egitea.

Ateak zabalik daude, eta gonbidapen faltan ez zaudete, beraz.

Testuak: Ainhoa Azpiroz

- Irakaskuntza eta teknologia berriak
- Lanbide Heziketa eta ziklo berriak

22

26

Ordenagailuak es

Konturatzerako gure eguneroko bizitzan saihestu ezineko presentzia eta funtzioa hartu dute Teknologia Berriak. XXI. mendeko trena gidatzen dute, eta ezin atzean gelditu. Hezkuntzak ere badu bere zeregina jendeari tren hori hartzen laguntzeko. Irakaskuntzan hainbat aurrerapen eta hobekuntza izango da teknologia hauei esker, baina eskolek jauzi hauitsu-itsuan egin baino nahiago dute aurrebaldintzak ziurtatzea: Irakasleak prest al daude teknologia berrietan murgiltzeko? Zein da behar den azpiegitura? Ikasleek zertarako erabiliko dituzte teknologiok?

Gure gizarte honetan gero eta gehiago hitz egiten da Teknologia Berriei. Ia gune eta arlo guztietan somatzen da bere eragina edota presentzia, eta nola ez, hezkuntzan ere bai. Eskolan egunero entzuten diren hitzak dira informatika, Internet, ordenagailuak, softwareak, CD-ROMak, posta elektronikoa...

Garbi dago irakaskuntzak ere Teknologia Berrietan inbertitu behar duela, gaur egungo gizartean atzean gelditu nahi ez badu. Ikasleak hezitzea eta bizitzarako prestatzea badu helburu eskolak, Teknologia Berrietan hezi behar dira, horien beharra izango baitute eguneroko bizitzan.

Joxemi Correa EHUko Irakasle Eskolako irakasleak dioenez, behar bikoitzak eragin du Teknologia Berriak irakaskuntzan sartzearen premia. "Batetik, irakaskuntzako baliabide propioak berritzeko eta hobetzeko premia; eta bestetik, ikasleak Teknologia Berriekin harremanetan jartzeak ekarri duen premia. Horrela, Teknologia Berriei aurrerapen eta ezagupen berrien arteko zubi lana egitea, eta sorkuntza eta aplikazio teknologikoak barreiatzen laguntzea egokitu zaie". Informazioaren Gizarteko eskolak funtsezkoa den helburu bat lortzen ahalegindu beharko du: bitartekoen irakaskuntza, hasi gizartean dituen helburu eta eginkizunetatik eta aplikazio eta garapen teknologikoetara iritsi arte.

Zeregin horretan Teknologia Berriak ongi erabiliz gero, hobekuntza nabarmena lortuko litzateke komunikazio pedagogikoan eta informazioaren gestioan. Gakoa ongi erabiltzean dago.

TEKNOLOGIA BERRIAK ETA ESKOLAREN BIRMOLDAKETA

Teknologia Berrien erabilpenak eskolaren birmoldaketa dakar, eta beraz, orain arteko hezkuntza ereduen aldaketa. Gauzak horrela, zer eratako eskola, zer eratako gizartea eta zer eratako giza-

IRAKASKUNTZA. Ikasleak hezitzea eta bizi

kia nahi dugun galdetu beharko genioke geure buruari. Corraeren ustez, "Informazio eta Komunikazio Teknologia Berriek eraldatu duten hezkuntzak komunikazio baliabide propioen eta tresna teknologikoen irakaskuntza kritikoa bermatu beharko du". Hau da, baliabideen irakaskuntza kritikoa izan behar du hezkuntzaren orientabide pedagogikoa.

Orain arte egin dena ikusita, Corraeren ustez Teknologia Berriak ez dira eragokian txertatu eskoletan, presazko lana dela eman baitio aditzera gizarteak eskola sistemari. Txertaketa ongi egiteko, aurretik eskolan landuko diren ikasketak antolatu behar dira, eta horietara iritsi ahal izateko erabiltzaileak prestatu egin beharko dira.

IRAKASLEEN PRESTAKUNTZA FUNTSEZKOA DA

Aldaketak aldaketa, ikastetxeetan egin behar den heziketa lana ikusirik, hiru esparru jorratu behar dira. Lehenik,

Setan sartu nahi du

HIK HASI

estatzea du helburu eskolak, eta horretarako Teknologia Berrietan hezi behar dira.

“Teknologia Berriak ezarri aurretik, landuko diren ikasketak antolatu behar dira, eta horietara iritsi ahal izateko erabiltzaileak prestatu”
JOXEMI CORREA

takuntza hori diseinu onekoa izatea ezinbestekoa da, irakasleak teknologikoki alfabetatzeko eginkizuna behar bezala garatzeko. Prestakuntza horretarako baliagarriak dira lan mintegiak, prestakuntza trinkoa eta iraupen luzea, ikastetxeetako ikerkuntzak, arazo berdinak edo antzekoak dituzten beste irakasleen lankidetzak bultzatzea eta abar. Correak ziurtasunez esaten du: “ez da ahaztu behar azpiegitura teknologikoan inbertitzea giza baliabideetan inbertitzea bezain garrantzitsua izan daitekeela, baina, irakasleek gero ere garrantzizko eginkizuna izango dutela irakaskuntza-ikaskuntza

baliabideak irakatsi; bigarrenik, teknologia geletara hurbildu; eta hirugarrenik, Teknologia Berriak eguneroko jardunean txertatu.

Hori guztia aurrera eramateko irakasleen formakuntza funtsezkoa da. Izan ere, irakasleen prestakuntzak berebiziko garrantzia du Teknologia

Berrien integrazio prozesuan. Correa guztiz ados dago ideia horrekin. “Irakasleak baliabide berriak ezagutu eta horiekin lan egiten ikasten duen heinean, aukerak eta aplikazio didaktikoak gehitu egingo dira, eta giza baliabideen prestakuntzan eta azpiegitura teknologikoan egiten diren inbertsioetan errentagarritasuna askoz handiagoa izango da”. Pres-

NATUR

- BIDASOAKO PADURAK
- ARRANTZA ITSASADARREAN ETA ITSASOAN
- JAIZKIBELGO ITSASERTZA
- PASEOAK UNTZIZ: Bidasoa ibaian paseo gogoangarri bat.

BUTRON PASEALEKUA z/g • TEL./FAXA: 943 61 64 47 • MOBILA 908 77 42 96 • 339 P.K. • 20280

Teknologia Berrien irakaskuntza kritikoak izan behar du hezkuntzaren orientabide pedagogikoa

prozesuan".

IKASTETXEETAKO ESPERIEN-TZIAK

Euskal Herriko ikastetxeetara begiratzen badugu, egoera oso desberdinean dauden irakasleak, ikasleak eta eskolak topatzen ditugu. Zenbait eskoletan badaramatzate urte batzuk hainbat proiektutan murgildurik. Vianako Erentzun ikastola dugu horietako bat. Nahiz eta ikastola txikia izan (95 ikasle eta 9 irakasle ditu) betidanik izan dituzte Teknologia Berriak gustuko, eta hori adierazi digu Fultxo Crespo Erentzun ikastolako zuzendariak. *"Duela lau urte hasi ginen informatika proiektua aurrera eramaten; Haur Hezkuntzatik hasita Lehen Hezkuntzara arte. Pixkanaka-pixkanaka proiektua sendotu eta Nafarroako beste ikastoletara zabaldu dugu "Xagu" eta*

"Azti" izeneko ikastaroen bitartez azken hiru urteotan". Ikastaro horien eragina nabarmena izan omen da informatikaren erabilera modu koordinatu eta eraginkor batez errealtate bihurtzeko momentuan. *"Ezinbestekoa deritzogu proiektu bat izateari, ordenagailua inongo irizpiderik gabe erabiltzen den tresna bihurtu ez dadin"* dio Crespok. Beren proiektuaren funtsa zera da: programa batzuk aukeratu eta euren programaketan uztartzea.

Horrek irakasleria osoa inplikatzeko eskatzen du, eta lan hori informatika arduradunak/ek bultzatzen edo zuzentzen dute. *"Informatika arduraduna/ak dira proiektuaren buru eta zenbait bilera, elkarketa, lan talde... sistematizatzen ditu klaustroan (ikastolako irakasleekin) eta Nafarroan (beste ikastoletako informatika arduradunekin)"* azaltzen digu Crespok.

Gasteizko Antonio Lopez de Gereñu Haur eta Lehen Hezkuntzako ikastetxe publikoan 1997an hamar "pentium" ordenagailu, bi eskaner eta lau inpresora lortu zituzten, eta 1998an hasi zuten informatikako berrikuntza proiektu bat. Harrezkero, ikasle guztiak astero ordubete egoten dira informatika gelan. Irakasle gehienak astero bilera berezi bat egiten zuten programak lantzeko, azter-

tzeko eta abar.

Galdakaoko Eguzkibegi ikastolan 15 urteko eskarmentua daukate informatikaren ikaskuntza-irakaskuntzan. 1985etik 1999ra bitartean informatika leku eta momentu berezietara mugatua egon da. Lehen Hezkuntzako 5. mailatik gora sistematikoki landu izan da eta era puntualetan beheragoko mailetan. Gaur egun, ordea, ordenagailua gero eta arruntagoa dela diote eskolako arlo askotan: lanean, aisialdian... Hori ikusirik, eguneroko tresna bihurtu nahi dute ordenagailua gelan: idazteko, kontuak egiteko, informazioa bilatzeko, aurkezpenak egiteko, posta elektronikoa bidaltzeko...

EUSKO JAURLARITZAREN "PREMIA" PROIEKTUA

Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Sailak "Premia" proiektua jarriko du martxan ikasturte honetan eta hiru urtetan zehar garatuko da. Teknologia Berriak hezkuntzan sartzeko proiektua da, eta 9.700 milioi pezeta (388 milioi libera) inbertituko ditu. Proiektu honekin hezkuntzaren beharretara eta eskaeretara egokitu nahi da, eta era berean, informazioaren teknologietan oinarritutako hezkuntza eta didaktika metodoak txertatu nahi dira. Helburu orokor moduan hiru aipa daitezke: lehena, ikasle eta irakasleen ratioa jaitea ordenagailu bakoitzeko; bigarrena, posta elektronikoko pertsonalizatuak izatea ikasle eta irakasle orok; eta azkenik, ikasle guztiek Internetera sartzeko aukera izatea.

"Premia" proiektuaren bidez aldatuak kualitatibo garrantzitsua emanango dela uste dute Hezkuntza Saileko arduradunak. Adibidez, gaur egun 20,6 ikasle/PCko dago, eta hiru urte barru 10 ikasle/PCko egongo da. Irakasleen ratioa ere aldatuko da, eta horrela 11,7 irakasle/PCko izatetik irakasleko PC bat izatera pasako da.

Proiektu hau bideratzeko Intranet eta Internet sareak ezarriko dira, hots, ikastetxe barruko zein kanpoko

HUK HASI

FORMAKUNTZA. Irakasleek baliabide berriak erabiltzen ikastea funtsezkoa da.

ESPERIENTZIA. Lagungarria da orain arte egindako esperientziak kontuan hartzea.

sareak. Horrek ekarriko du, besteak beste, zentroen arteko barne konexioa, administrazioarekiko konexioa, Interneten azkarrago ibiltzea, multimedia edukiak elkartrukatzeko, teleformakuntza irakasle eta ikasleentzat, esperientziak elkartrukatzeko aukera eta liburutegi elektronikoetara sartzea.

Hau guztia aurrera eramateko irakasleen prestakuntza egokia behar da. Horri begira hainbat ikastaro antolatu du Hezkuntza Sailak "Gartu" planaren bitartez. Helburua da Internet eta tresna informatikoak menperatzea, sarean sartu eta datuak eskuratzen ikastea, eta informazio hori ikasleei irakasteko gaitasuna izatea.

Helburu horiek lortze bidean, "Premia" proiektuaren barnean Hezkuntza Sailak proiektu pilotu bat diseinatu du 15 ikastetxerentzat ikasturte honetarako. Horiek ekipamendu minimo bat izango dute, ikastetxeko arduraduna prestatuko da eta Teknologia Berrietako tekniko baten laguntza eta aholkularitza izango dute.

"Premia" proiektuak zeresana eman du irakasleen artean. Izan ere, 9.700 milioi pezetako inbertsioa ez da txantxetako, eta aldeko zein

kontrako iritziak sortu dira, abantailak eta desabantailak ikusi zaizkio, ongi eta gaizki egindako gauzak. Sarean Elkartek, EAEko Ikastetxe Publikoetako zuzendaritzako kideak

biltzen dituen elkarteak, bere azken topaketetan gai hau aztertu zuen eta hainbat ondorio atera zuen. Proiektua, oro har, ongi ikusi zuten, baina Andoni Lizeaga Sareaneko kideak esan digunez "planak ez du hutsetik abiatu behar. Orain arte egindako esperientziak aintzat hartu behar dira, oso baliagarriak baitira". Ateratako beste ondorio bat izan zen formakuntzak eta hornikuntzak batera joan behar dutela, bata bestea gabe ezin dela ulertu. "Ikastetxeak ordenagailuz betetzearekin soilik ez dugu ezer aurreratzeko. Ordenagailuak egoki erabiltzen jakin behar dugu, gure eguneroko jardunean ongi txertatzen eta behar ditugunerako erabiltzen. Horregatik, ezinbestekoa da irakasleok horretarako prestatzea, formakuntza jasotzea, alegia".

Proiektuak proiektu, bistakoa da Teknologia Berriek bere lekua eskatzen dutela irakaskuntzan ere, eta ahalik eta egokien burutu behar dela txertaketa hori.

URRETXUKO MINERAL ETA FOSILEN MUSEOA

• Mundu osoko mineral, fosil eta harri bilduma

• Maletin didaktikoa

Eta azaroan ez galdu...

**MINEROLOGIA ETA
PALEONTOLOGIARI
BURUZKO ASTEA**

Urriaren 30etik
azaroaren 5era

• Erakusketak, txangoak, areto berezia, hitzaldiak...

Informazioa eta erreserbak
943 72 41 70 telefonoan.

Espezializazioaren erem

Lanbide Heziketak beste itxura bat hartu du azken urteotan. Heziketa Zikloen sorrerak hainbat aldaketa ekarri du eta bere prestijioa ere hobetuz doa. Ikasgaiak gero eta malguagoak dira, eskariaren arabera moldatuz. Ikasketak denbora gutxiagoan ere egiten dira orain eta gainera, lan munduarekin harreman estuagoa lortu dute ikasketok. Langabezia guztiz saihestea lortu ez bada ere, gehienek arazo handiegirik gabe lortzen dute lanpostua.

Orain dela bi ikasturte jarri zen abian EAEn eta Nafarroan Lanbide Heziketa berria bere osotasunean. Ordura arteko ikasketen eredua desagertu eta Heziketa Zikloak ezarri ziren, hots, titulazio berriak.

Titulazioak ezezik, hezkuntza sistema bera ere aldatu zen. Ordura arte, Lanbide Heziketa eta Batxilergoa oso bereiztuta zeuden. 14 urterekin Batxilergoa aukeratzaren zuena gero unibertsitatera joaten zen normalean, eta Lanbide Heziketa hautatzen zuena lan mundura. LOGSEk, ordea, biak bide bakar batean ezarri ditu. Orain, 16 urterekin DBH bukatzean, Lanbide Heziketa (erdi mailakoa) edo Batxilergoa hauta daiteke, eta bigarren honetatik goi mailako Heziketa Zikloetara edo unibertsitatera sar daiteke gero. Era berean, erdi mailako Lanbide Heziketatik Batxilergora ere pasa daiteke.

Aldaketa horiek adina garrantzi du, ordea, edukien moldaketak. Heziketa Zikloak familiak sailkatu dira eta orotara 22 familia bereiztu dira (28. orrialdeko taulan ikus daitezkeenak). Familia horietako bakoitzean hainbat titulazio eta espezialitate daude aukeran, guztira 139 gutxi gorabehera.

Titulazio horiek ez dira behin betiko ezarri, hau da, aurtun aukeran dagoen Heziketa Ziklo bat agian datorren ikasturtean ez da egongo. Edo alderantzizkoa ere gerta daiteke; datorren ikasturte-

MALGUTASUNA. Norbanakoari egokituta.

ESPEZIALIZAZIOA. Ikasgaiak askoz

an beste berri bat eskain dezakete. Zergatik gertatzen da hori? Heziketa Ziklo hauen eskaintza merkatuaren arabera egiten delako; merkatua aldatzen bada, Heziketa Zikloen eskaintza ere bai.

Lanbide Heziketa berriaren ezagarrietako bat da hori, hain zuzen ere, malgutasuna. Diseinatu zirenean lan munduko sektore bakoitzaren egoera zein zen aztertu zen, bakoitzak zer behar zituen, eta

an dabil Lanbide Heziketa

horren arabera diseinatu ziren.

Horrela, ikasgaiak malguak dira, eta beharren eta eskarien arabera aldatu egiten dira. Gaiak espezializatuagoak eta zehatzagoak dira, eta curriculumak irakaskai profesionalekin soilik daude osatuta. Hau da, aurretik egindako ikasketetan ezagutza orokorrak ikasten direla eta, Heziketa Zikloetan horiek berriz irakastea ez dela beharrezkoa irizten zen bere garaian.

ARTEA. Arlo artistikoak leku berezia du.

Iraupenaren aldetik lehengo ikasketak baino laburragoak direla esan daiteke. Lehen hiru urtetan egiten zena orain bi urtetan edo urte bat eta hiru hilabetetan egin daiteke.

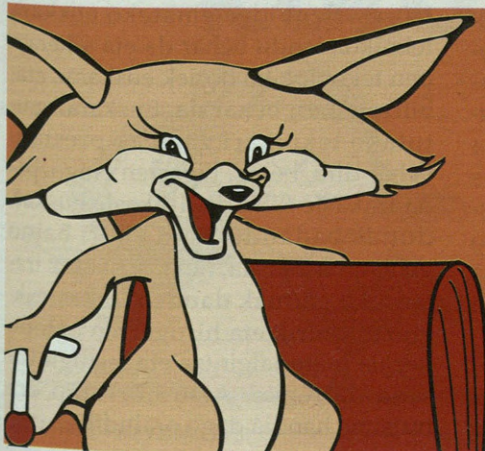
Bestalde, oraingo ikasketetan prak-

tikak egitea derrigorrezkoa da. Askoz ere gehiago lantzen den atala da, eta enpresekin hitzartzen dena. Ikasle guztiek ordu kopuru zehatz bat pasa behar dute lantegiren batean praktikak egiten ikasketak bere osotasunean bukatzeko eta titulua lortzeko.

Horrek lantegiekiko eta enpresekiko harremana estutu egiten du. Hasieran, lantegiekin batera diseinatu ziren Heziketa Zikloak, horrela irakaskuntza eta lan mundua uztartuz. Enpresek askotan lanpostu zehatzetarako langileak eskatzen dituzte eta hori aintzat hartu zen. Horregatik daude hainbeste titulazio familia bakoitzaren barruan. Eta hori horrela izanik, praktikak egiteko aukera ere zabalagoa da.

Dena dela, ikastetxe guztietan ez dira, noski, titulazio guztiak eskaintzen. Normalean, inguru-nearekin lotura duten zikloak eskaintzen dira zentro bakoitzean. Esaterako, Nafarroan Itsasoko eta Arrantzako Aktibitateak izeneko familia ez da eskaintzen. Beira eta Zeramika ere ez, eta ezta EAEn ere, lurralde hauetan lanik eta irtenbiderik ez duen sektorea baita.

atzagoak dira Lanbide Heziketa berrian.

Gure hezkuntza-proposamena
XXI. mendeko Euskal Herria eraikiko duten belaunaldiak.

LEHEN HEZKUNTZA

**AURKITZEN
PROIEKTUA**

erein argitaletxea

Argibide gehiago: Bilbon 944 130 386, Donostian 943 218 300. E-mail: erein@erein.com

Aldaketa hauek helburu batekin egin dira: ikasleak lanbide arlo baterako prestatzea prestakuntza balioanitzza eskainiz, hots, lanbide zehatz batean profesionalizatzea.

ONDORIOAK ANTZEMATEN HASI DIRA

Lanbide Heziketaren aldaketa honekin bere prestijioa aldatzen ari da, eta lehen baino harrera hobea du, oro har, gizartean. Gainera, ikasketak hauek egin ostean lana bilatzeko aukerak unibertsitate ikasketak egindakoan baino handiagoak dira, Egailanek iazko otsailan egindako inkestaren arabera. Eusko Jaurlaritzako Lan eta Hezkuntza sailek aginduta burutu zen inkesta Lanbide Heziketa bukatu zuten 5.038 ikasleren artean. Ondorio nagusia izan zen Lanbide Heziketa lana aurkitzeko gero eta bide hobea dela.

Zenbait ikasketaren kasuan, ikasleek arazo gutxi izan dute orain arte lanean hasteko: metalaren alorrean,

elektrizitatea eta elektronikan, delineazioan, ostalaritza eta turismoan, automotzioan eta ileapaintzailean.

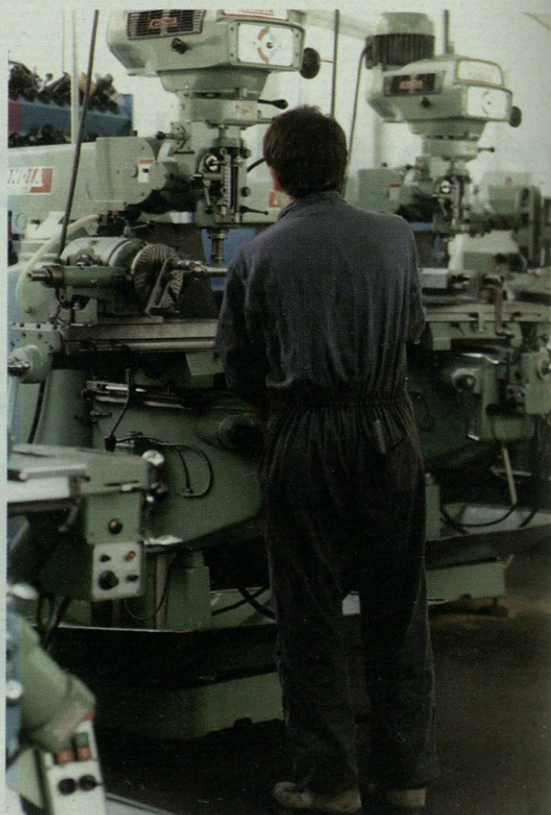
Badira lana bilatzeko zailtasun gehigo duten sektoreak ere: osasun laguntzailea, gizarte zerbitzua, arte grafikoa eta nekazaritza.

Nafarroako zenbait ikasle ikasketak egin bitartean enpresako langile izan zen iazko ikasturtean. Hau da, dual izeneko sistema dela medio, praktikak egin zituzten lantegian, baina bertako egituretan parte hartuz gaintzeko langileek bezala. Iruñeko Julio Caro Baroja Institutuko zurgintza espezialitateko ikasleak ziren formakuntza eta lanbidea batzen dituen sistema hau frogatu zutenak. Uztailetik iraila bitartean jardunaldi osoz aritu dira lanean, eta hemendik ekainera arte bi egunetan jardungo dira enpresan eta beste hirutan ikastetxean. Eredu hau beste espezialitate batzuetara zabaltzeko asmoa dago, besteak beste, inprenta, mekanika eta harakintzara.

EUSKARAK IA EZ DU LEKURIK

Ezin esan dezakegu euskararen egoera Lanbide Heziketan ona denik. Euskaraz eskaintzen diren ikasgaiak gaztelaniaz eskaintzen direnak baino askoz ere gutxiago dira. Nafarroan, esaterako, aurtan Iruñeko Donapea lanbide eskolan soilik ikas daiteke euskara, eta bi ikasketak baino ez: erdi mailako Gestio Administratiboa eta goi mailako Administrazioa eta Finantzak.

Iparaldean euskararen egoera askoz ere okerragoa

PRAKTIKAK. Denek egiten dituzte enpresetan.

da. Sare profesionaleko ikasketak frantsesez soilik burutu daitezke. Hori da, Seaskaren erronketako bat; ikasketa horiek euskaraz eskaintzea edota Seaskak bere adar propioak eskaintzea. Ikasle askok gaztelaniaz egin behar izaten ditu Heziketa Zikloak nahiz eta Lehen Hezkuntzan ikasketa guztiak euskaraz egin.

Zein dira Lanbide Heziketako eskalduntzeak dituen eragozpen nagusiak? Bata euskara teknikoaren beharra. Konfigurazio teknologiko guztiak gaztelaniaz edo ingelesez eginak egoten dira eta horrek arazoak sortzen ditu lan teknologiko horietan. Horri irtenbidea emateko euskara tekniko landu behar da eta adierazpen teknologiko horiek euskaraz erabiltzen ikasi behar da. Euskaraz gaitutako teknikari gazteak prestatu behar dira, beraz. Bigarren eragozpena irakasle falta da. Irakasle euskaldunak badaude, baina hori baino gehiago behar da, hots, euskaraz irakasteko gaituak dauden irakasleak. Horri loturik eta hirugarren oztopo bezala materialgintza eta testugintza aipa daitezke. Arlo horretan ere hutsune handia dago oraindik.

EAE-ko HEZIKETA ZIKLOAK 22 FAMILIATAN

Administrazioa
Arte grafikoak
Beira eta zeramika
Ehungintza, jantzigintza, larrugintza
Elektrizitatea eta elektronika
Elikagaien industriak
Eraikuntza eta obra zibilak
Fabrikazio mekanikoa
Gizarte eta kultur zerbitzuak
Gorputz eta kirol ekintzak
Ibilgailuen mantenimendua
Informatika
Irudi pertsonala
Itsasoko eta arrantzako jarduerak
Kimika
Komunikazio irudia eta soinua
Merkataritza eta marketina
Nekazaritza eta abere hazkuntza
Osasungintza
Ostalaritza eta turismoa
Produktio zerbitzua eta mantenimendua
Zurgintza eta altzarigintza

Iturria: <http://gvas.euskadi.net/pub/gv/lanbidez/lhdata>

EUSKAL HERRIKO LANBIDE ESKOLAK

Sare Publikoko eskola kopurua

Sare Pribatuko eskola kopurua

BIZKAIA

1. Abanto (1)
2. Zornotza (1)
3. Arratzu (1)
4. Barakaldo (5,1)
5. Basauri (3)
6. Bermeo (1)
7. Bilbo (8,19)
8. Derio (1,2)
9. Durango (1,1)
10. Erandio (1)
11. Galdakao (3)
12. Gernika (1)
13. Getxo-Fadura (2,2)
14. Igorre (1)
15. Iurreta (1)
16. Leioa (1,2)
17. Loiu (1)
18. Markina-Xemein (1)
19. Mungia (1)
20. Muskiz (1)
21. Ondarroa (1,1)
22. Plentzia (1)
23. Portugalete (2,1)
24. Santurtzi (3,1)
25. Sestao (2)
26. Sopuerta (1)
27. Trapagarán (1)
28. Zeanuri (1)

ARABA

1. Amurrio (1)
2. Biasturi (1)
3. Laudio (1,2)
4. Agurain (1)
5. Gasteiz (6,4)

GIPUZKOA

1. Andoain (1,2)
2. Arrasate (1,2)
3. Azpeitia (1)
4. Beasain (1)
5. Bergara (1,1)
6. Donostia (6,10)
7. Eibar (3)
8. Elgoibar (2)
9. Errenteria (3)
10. Eskoriatza (1)
11. Hernani (1)
12. Hondarribia (1,1)
13. Irun (3,1)
14. Lasarte-Oria (1)
15. Legazpi (1)
16. Mutriku (1)
17. Oñati (1,1)
18. Ordizia (1,1)
19. Tolosa (3,2)
20. Urnieta (1)
21. Urretxu (1)
22. Usurbil (1)
23. Zarautz (2,2)
24. Zizurkil (1)
25. Zumaia (1)
26. Zumarraga (1)

NAFARROA

1. Altsasu (1)
2. Bera (1)
3. Burlata (1)
4. Corella (1)
5. Elizondo (1)
6. Lizarras (1)
7. Uhartea (1)
8. Irunberri (1)
9. Iruñea (6,4)
10. Azkoien (1)
11. San Adrian (1)
12. Tafalla (1)
13. Tuteria (2)

Iturria: <http://gvas.euskadi.net/pub/gv/lanbidez/fihdata>
www.pnte.cfnavarra.es

IBAIZABAL

ARGITALETXEA

Haur Hezkuntza 1. zikloa

2 URTE: KILI ETA KOLO

Haurrentzako maletatxoa

- Jolasen koadernoak
- Abestien kasetea
- Gehigarriak
- Gurasoentzako GIDA

Gelarako materiala

- Ipuinak, olerkiak, kantzak... karpeta
- Hormirudiak

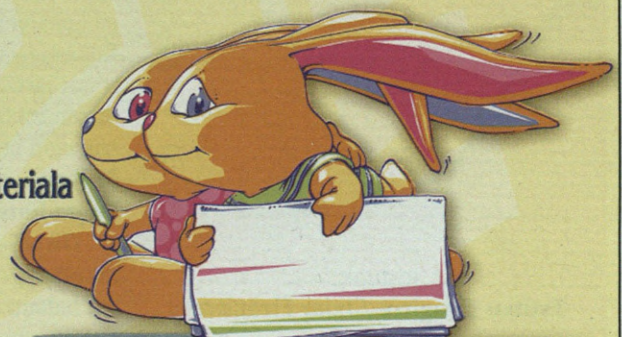
Irakasleentzako materiala

- GIDA

Haur Hezkuntza 2. zikloa

3 URTE: ZALA ETA PARTA

Jose Luis Korta

"Nirea nabilen toki guztitan beti gerran ibiltzea da"

P E R F I L A

Loiolako Inazio izan zitekeen, hain oriotarra ez balitz: bien kasuan patroiak agintzen du beti, inoiz santu izan gabe.

Estropada eremuen konkistatzaile, trapu batengatik botako lituzke baita itsas-mapetako muga guztiak ere. Ziabogarik azkarrena tabernako barra aurrean hartzen du, garagardo aparra oso trago txartzat duelako.

Txanpa harrapatu arte trainerua uzten ez duen patroia, untzia hondoratzea baino nahiago du ixilik behar lukeen edozein kapitain popatik hartzera bidali.

Gauzak pentsatu bezala esateko ausardia du, gatz askoko hizkera, eta egiak (gatzak bezalaxe) erre egiten ditu zauriak.

Testuak:
Estitxu Eizagirre / Ixiar Eizagirre
Argazkiak:
Dani Blanco

Zu banku finkoan eta mugikorrean, bietan ibilia zara. Zer ezberdintasun dago bi modalitateen artean?

Ezberdintasuna da finkoan ipurdia geldirik daramagula, eta mugikorrean, berriz, karroaren gainean. Banku mugikorrean indar gehiago egiten da hankekin, hankak luzatu eta bilduz ibiltzen dugulako ipurdia aurrera eta atzera, eta arraunaren ibilbidea luzeagoa da, hankak aprobetxatzen direlako. Gainera Joko Olinpikoetara joateko eta abar fisikoki prestatu beharra dago, baina

bestalde, askoz ere teknikoagoa da finkoa, arraunari inklinazioa eskumuturrekin eman behar baitzaio. Mugikorrean, berriz, arrauna kokalekuetan finkatzen da. Lehorrean jartzen diozu nahi duzun inklinazioa eta ondoren tira bakkrik egin behar zaio.

■ **Kanpotik badirudi arrauna indar kontu hutsa dela...**

Dirudiena baino gogorragoa da eta teknikoagoa ere bai, itsasoan olatuekin eta balantza batean egin beharra baitago arraunean. Oso kirol konpletota da, gorputz osoarekin egiten da.

■ **Beraz goi mailako kirolari zarete?**

Arraunlariok elitekoek bezala entrenatzen dugu: jende asko 20:00-21:00etan etortzen da lanetik eta 23:00etan oraindik entrenatzen aritzen gara, eta urte osoan, azaroan hasi eta iraila bukatu arte... Gainera sakrifizio handia eskatzen du, ez dago parrandan eta nesketan ibiltzerik.

■ **Nesketan ibiltzeak zer ikusi du bada?**

Lehen neska gazteengatik goizeko 6:30etan elizara joaten ginen, eta orain ordu horretan neska bila tabernetara joan behar da!

Nik uste dut festa egin bai baina gauean lo egin behar duela. Eta parranda egin behar da egunez! Arratsaldeko 14:00tan hasita!

■ **Arraunlari gazteei sakrifizio hori eskatzea ez al da gehitxo?**

Benetako kirolaria bada, parranda ez egitea ez da arazo. Gaur egun parrandero asko dago kirolean ongi

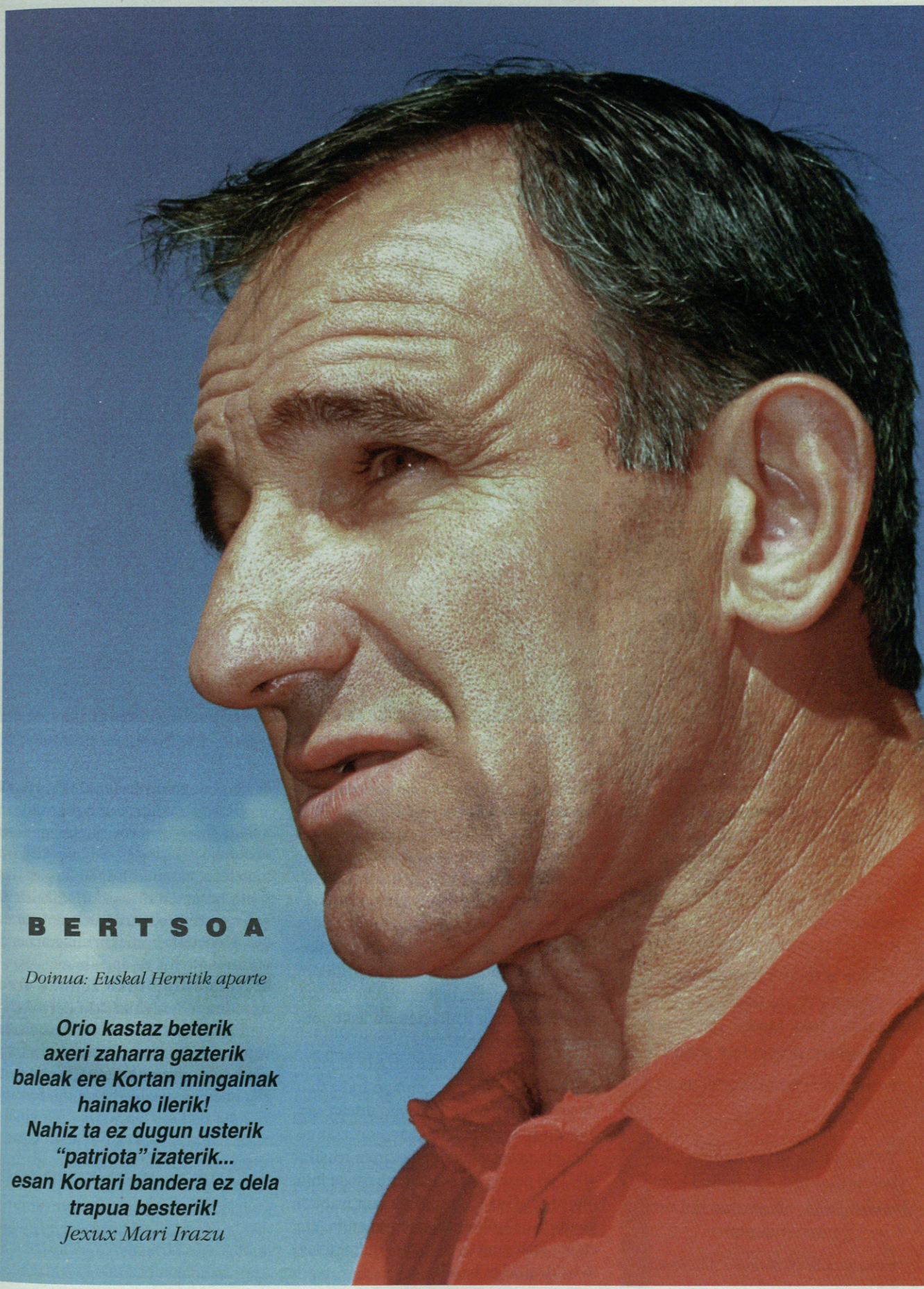
dabilena eta gaitasun fisikoak dituen, baina horiek ez dira kirolariak, horiek dira "golfoak".

Kirolaria da, nahiz eta azkena ibili entrenamenduak zaintzen dituen, saiatzen dena... Hori da benetako kirolaria.

■ **Geroz eta marka hobeak egin eta eliteko kirol bihurtu ahala dopina ere sartuko da arraun mundura...**

Askotan arraunlariek positibo ematen

BERTSOA

Doinua: Euskal Herritik aparte

**Orio kastaz beterik
axeri zaharra gazterik
baleak ere Kortan mingainak
hainako ilerik!**

**Nahiz ta ez dugun usterik
"patriota" izaterik...
esan Kortari bandera ez dela
trapua besterik!**

Jexux Mari Irazu

BERE HITZETAN

▼
"(Zaletuei) ez zaie ajola arraunlaria kanpokoala ala herrikoa izan, etxeko trainerua ondo ibiltzea ajola zaie"

Argia, 88-07-17

▼
"Niri hortzak begiratzeko hasi behar zaizkit, zaldiekin bezala. Estropadak egiten baditut ere, nire arraunlari lanak bukatuak daude"

Euskaldunon Egunkaria, 99-09-01

▼
"Orain badut Kontxan berriz irabazteko asmorik. Ez dakit zein taldetan izango den, baina Donostiako Bandera gehiago nahi ditut"

Euskaldunon Egunkaria, 98-09-13

▼
"Gazteen kasuan, oso ona izaten da bi arraunez hastea, bai teknika egokiagoa lortzen dutelako, eta baita garapen fisiko orekatua izateko ere. Asko dira, senior mailan, alde batean bakarrik ibiltzeagatik bizkarrezurrean arazoak dituzten arraunlariak"

"Euskaldunak eta arrauna" liburuskak

▼
"Oriok arraun munduan duen historia ez du beste inork. Arrauneko Real Madrid da. Ona da irabazteko presio hori izatea"

Euskaldunon Egunkaria, 99-09-01

▼
"Arraunlariak gogo handia izan behar du, arraunketa oso kirol gogorra baita; nik esaten dut eroa behar duela"

"Euskaldunak eta arrauna" liburuskak

■ "Askotan ez dute indartsuenek irabazten, trainerua ongien eramaten duenak"

dute edozein jubilatari ez zuten kartzeko botikan ematen zaion jarabearekin.

Egongo dira, (guk ez dakigu eta nik ez dut ulertzen), kokainarekin eta abar positibo ematen dutenak. Mila substantzia daude, batzuek sendatzekoak eta besteak errendimendua hobetzekoak, eta denek berdin ematen dute positibo. Baina nire ustez denbora asko baino lehen bereizi egingo dira dopinean.

■ **Zenbat diru irabazten du asko jota arraunlari batek?**

Lurretik zigarro hautsak edo karakolak biltzen askoz ere gehiago irabaziko da arraunean baino. Lehengo urtean sari gehien irabazi zuena Orio edo izango zen, eta pentsatzen dut ez zirela iritsiko 400.000 pezeta irabaztera urte osoan ibili ondoren. Guk 200.000 pezeta irabazi genituen, 11 hilabetearen entrenatuta, eta etxera joan ginen pozik, 500 milioi tokatu balitzaizkigu bezala!

■ **Ez al dago profesional bihurtzerik?**

Bai, baina horretarako arraunlariok agindu behar genuke, gaur egun "arraun munduko esklabuak" baikara. Gu, arraun munduan, ur gainean egoteko gara, erabili eta botatzen diren horietakoak gara, gehiago ez. Federazioan agintzen dutenak klubetako botoekin aukeratzen dira, eta arraunlariok ez dugu hitzik.

■ **Nola antolatuko zenuke arraun mundua federazioarekin ez bada?**

Federazioa ere beharrezkoa da, baina bere lanak egiteko.

Arraun mundua mugitzeko arraun elkarteen asoziazioa behar du, federazio-

"Lurretik zigarro hautsak edo karakolak biltzen askoz ere gehiago irabaziko da arraunean baino"

zaten du. 1.100 kiloko mugimendua kontrolatu behar da momentu oro".

tik aparte. Klubek agindu behar dute, klubak dira dirua bildu eta gastatzen dutenak, arraunlariak lortzen dituztenak... Gaur egun ikusi da pilotan, eskubaloian, saskibaloian, futbole... asoziazioak daudela, federazioetik aparte. Hori egiten hasten den arte alferrik da, arraun munduak ez du funtzionatuko. Iruditzen zait urte asko baino lehen hori sortuko dela.

■ Federazioarekin ez zara ondoegi moldatzen...

Federazioan denetik dago. Nik badauzkat espainolekin gerrak, euskalduna naizelako gaizki begiratzen didate. Ni beti egon naiz zigortua, eta beti izango naiz arraunaren historian zigortua. Lehengo ere bi hilabetez ez jokatzeko zigorra jarri zidaten, eta bi hilabeteak Kontxako bigarren estropadan betetzen nituelako, zigorra egun bat luzatu zidaten, Kontxan parte hartzen ez uzteagatik; lapurretan egin edo baten bat hil banu baino okerra-

go. (Epaileak maneiatu egiten dira...).

■ Zein da arraunean egiteko sekretua?

Gutxi nekatu eta azkar ibiltzea, hori da lortzen zaila. Arraunerako behar da fisikoki indartsua den jendea, eta gero arraunean ongi erakutsi behar da, hor dago sekretua. Askotan ez dute indartsuek irabazten, trainerua ongien eramaten duenak irabazten du. Jendeak uste duena baino askoz ere konplikatuagoa da. Arraun mundua da 1.100 kiloko mugimendua momentu oro, 200 kiloko traineru batean. Hori kontrolatzeko erabiliko nituzke nik ingenieroak!

■ Berrikuntzak nondik datoz?

Berrikuntzari ez dator, agintzen dauzkagunak Francoren kantzontziloak baino antigualekoagoak direlako. Horiek ez dute ezer egingo, korronteari segika doaz. Beste indar bat behar du horiei bulzada pixka bat emateko. Beste kirol guztietan zerbait modernizatzen da, guk ez

dugu ezer egiten.

■ Materialetan ere ez da ezer aldatu?

Beno, materialetan hobetu dugu zuntzarekin, arinagoa delako. Baina orain gabilta 200 kiloko traineruekin, eta duela 60 urteko egurrezko traineruak orain bezain arinak eta azkarrak baziren. Arraun mota ere ez dugu aldatzen, ezta formaz ere...

■ Zergatik ez da ezer aldatzen, tradizioari eusteagatik edo?

Tradizioa zer da bada? "Cara al sol" zergatik ez dugu kantatzen? Tradizioarekin nora joan behar da? Hemen egin behar dena da hobetu!

■ Nola zaintzen duzue dieta?

Medikuak ari dira pastarekin eta arrozarekin...txinatar aurpegia jartzen ari zait niri ere, baina medikuek dakite. Eta bigarren platerean jaten ditugu oilasko bularrak, eta oilasko bular horiekin laster hasiko gara positibo ematen, oilaskoa den edo zer den ez zaio tankerarik ematen eta.

■ Zein da egungo entrenamendu sistema?

Garai batean egiten zen egunero estropada bezala; atera eta segituan topera 20 minutuz arraunean egin eta erretira.

- **Jaio:** Orion, 1949an.
- Traineruetako arraunlari izana eta patroia.
- **Skiff** modalitatean hasi zen arraunean, eta 10 urtez jarraian izan zen *Espainiako txapel* dun.
- **Doble scull** eta *lemazainik gabeko zortziko modalitateetan* aritua.
- **80ko Moskuko Joko Olinpikoetan** parte hartu zuen, *lemazain gabeko biko espezialitatean*.
- **Arrauna banku finkoan:** 6 *Espainiako txapelketa* (Kaiku eta Oriorekin), 7 *Kontxako bandera* (Orion, Kaiku eta Lasarte-Mitxelinen). *Ibilbidea:* Orion hasi eta gero 11 urte eman zituen Lasarten, ondoren 12 Kaikun, 3 Zierbenan, osteria ere 7 Orion, eta hiru urte daramatza Castron.

■ "Nire ilusioa da klub bat txarreanean hartu eta onenean lagatzea, bi-hiru urtean egon eta beste batera joatea".

Gaur egun 2 orduko entrenamenduak egiten ditugu.

■ **Zer egiten du zu bezalako euskaldun batek Castron?**

Nortasun agirian "Español" jartzen dit, eta ni jada espainola eginda nago zentzu guztietan... Zergak eta denak han ordaintzen ditugu, ezta? Mundu honetan alferrik daudenak nortasun agiri eta mugak dira. Karneteen askotan ez dakigu abizena ere autentikoa daukagun... Zen-

bat ote gabilta faltsifikatuta! (Abizena aitarena, baina benetan haren semea garen jakin gabe...) Pertsona hobeak egiten al du nortasun agiri batek, edo nongoa den esateak, edota koloreak?

■ **Orion, Sestaon, Castron... Ez al da gogorra bizilekuz aldatzen ibiltzea?**

Nire bizitza pasa dut ijituak bezala, familia eta txakurra atzetik ditudala... Baina ni leku guztietan egoten naiz gustura, toki txarrik ez da, norberak jakin

behar du egokitzen eta nirea nabilen toki guztietan beti gerran ibiltzea da, jendea buila eta errieta egin eta arraunean ahal den ondoen egitea. Hori da edozein tokitan egin dudana. Urrutitik ezagutzen naute denek: "Hori buila... hor zebilek!"

■ **Zerekin egin duzu topo Castron?**

Nik beti esaten dut Castro dela Estatu Batuak eta Mexikoko muga: Santanderrera joaten dira eta "vascos" deitzen diete, eta hemen berriz "espainolak"... Iruditzen zait Euskal Herriko eta Espainiako bandido guztiak han dabilzala. Castron Euskal Herriko leku batzutan baino gehiago hitz egiten da euskaraz. Ni Kaikura 76an joan

nintzen eta orduan euskaldun bat ere ez nuen aurkitzen Bilbon, eta gaurko egunean Castron euskaldunak topatzen ditut. Nire alaba txiki-txikia zela Zestaoko ikastolara joaten zen, eta erdarazko aurreneko hitzak ikastolan ikasi zituen. Eta gaurko egunean "estatu kolpea" emango bagenu Castron euskaldunek aginduko genuke... Nik esaten dut Euskal Herria dela eta haserretu egiten zaizkit... Han ere badaude fatxa autentikoak!

■ **Zilegi al da kantabriarrek Euskal Ligan jokatzeko?**

Guk estropadako saria jarri, eta euskal traineruak joaten dira, bada, hara? "Liga Vasca"? Izena da gutxienekoa. Vasca-k antolatu duela? Bale. Baina hango sariak hemengoek ere irabazten dituzte. Indurainek Frantziako tourra irabazten zuen, ezta? Eta Athletic-ek zer jokatzeko du, euskal ligan?

■ **Orietik joan eta Lasarte-Michelin kluba sortu zenuen, konpetentzia egiteko. Nola oroitzen duzu garai hura?**

BIZITZAREN PASARTEA

Lehen aldiz Italiara joan nintzenean Aita Santuarekin desengaino handia hartu nuen. Korrika joan nintzen Vaticanora, eta han ikusi nuenean hainbestearainoko diru pila, esan nuen: "Hau ez dek guri Elizak esan ziguna, no?" Pobrea izan behar zela, lagundu egin behar zela... Eta han dagoen diru pilarekin Afrika dago salbatzea, egun batetik bestera! Hura gaurko egunean negozio bat da. Oraingo Aita Santuak egiten duena da herririk-berri ibili, pobreen dirua gastatu...

Niretzako etsenplua, Calcutako Ama Teresa izan da. Berak egiten zuen guri Elizak erakutsi ziguna. Neronek ez dut egiten hori, baina behintzat hori da etsenplua. Badira bere bidea jarraitzen dutenak: misioetan eta daudenak... Niretzako horiek dira gaur egungo Aita Santuak.

Ni Oriotik bidali egin ninduten, orduan ere bazter-nahastailea nintzen, eta aldamean egin nuen kluba, nire auzoan, Ortzaika-n (Donostia aldera kilometro eta erdira dago). Gure aitonak pabilioi bat zeukan eta haren kontra jarri genuen kluba. Orduan hasi genuen gerra. Nik beti esan dut kontrarioa zenbat eta bertago eduki hobe dela. Kontrarioa bertan behar duzu, eta aurreneko portalean hobe, bestela lo hartzen duzu eta. Txarrena da familiak enfrentatzen direla, bestela ez da txarra herri berean bi klub edukitzea. Gero Kaikura joan nintzen, eta orduan Michelingo garrak pixka bat bukatu ziren.

■ Orion zer moduzko tratua duzu orain?

Ona. Badakit batzuek pena hartuko zutela alde egin nuelako, neroni ere ikaragarri kosta zitzaidan... nire bizitzako bi erabaki zailenak izan dira Zierbena laga eta Oriola etortzea eta gero Orio laga eta Castrora joatea. Behin lagunak eginez gero, oso momentu gogorak dira. Nahiago nuen bidali izan banindute, niretzat errazagoa izango zen.

■ Zergatik aldatzen duzu hainbeste klubez?

Beti esan dut nire ilusioa dela klub bat txarrean hartu eta onenean lagatzea, bi-hiru urtean egon eta beste batera joatea. Bestela ez da ulertzen nola egin nuen alde Oriotik, garai hartan denak irabazten baitzituen, eta egitura sendoa zuen... Castrori bi urtez egon nintzaion ezetz eta ezetz esaten, eta haiek xaxatzen ninduten "baina hik esaten duk klub bat hartu eta goienera gustura lagako huke-la"... Eta azkenean zauri hori ireki zidaten, eta hori izan zen Castrora joateko arrazoia.

■ Zer du Ortzaikak arraunaren kabi izateko? Hortik datorkizu zaletasuna?

Nik esaten dut Ortzaika beti Berlin Ekialdea izan dela Orion: alemaniarak, baina alde demokratikokoak. Auzoan aitona arraunlaria genuen, aita ere bai: San Juandarra zen, eta gero Orion ere arraunegin zuen; osabak ere bai, bestalde Uri-dentarrak... Auzoan lau etxe ginen eta denok arrauna ikusten genuen. Nik golfa

■ "Arraun munduan berrikuntzarik ez dator, agintzen dauzkagunak Francoren kantzontziloak baino antigualekoagoak direlako".

ikusi banu golflaria izango nintzen, eta Ballesteros ez zen hain ona izango! Bizikletan ere ona nintzen baina itsasora joan behar izan nuen "txotxo". Txotxo ibilita denetik egin behar izaten da: patatak zuri-tu, platerak garbitu, enkarguak egin, masailekoak hartu... Denetik egin, baina diru askorik ordaintzen ez!

Lau urte egin nituen horrela, gero arraunean hasi eta estropadak irabazten hasi nintzen, Espainiako Txapelketak eta

horrelakoak, eta orduan lehorrean gelditu-arazi ninduten elektrizista. Baina beti itsaso inguruan ibili gara gu, beti kresala azalean, beti gazituta!

■ Nola liteke oriotar bat ehiztari izatea?

Guk Ortzaikan etxea bidearen kontra genuen: alde batean errepide nagusia, eta bestean erreka. Sukaldetik akabatzen genituen zozoak eta gainerakoak, bide aldera tiro eginez. Hala ere normalean beste aldera, erreka jotzen genuen ●

ARGAZKI ZAHARRA

Banku mugikorrean Kaikun zebilenekoa. Odol beroa izanagatik, bufanda eta galtzerdiekin ere aritu behar izan du.

E Z P A

PRINTZA

DIGLOSI BERRIA

Jose Manuel Odriozola honela mintzo zen euskalgintzari buruz "Euskaltzale" aldizkarian:

"Euskalgintzak eman ditu, bai, aurrerapausoak, baina ez erabakigarriak. Euskalgintzaren oinarriak ez dira finkatu. Lan asko egiten da kuantitatiboki, baina maila kualitatiboan oinarriak ezarri ez izanean ikusten dut nik arazoa. (...) Euskalgintzaren oinarriak huts egiten duela diot, eta bi puntutan oinarritzen naiz: alde batek, esango nuke euskaldun berriak sortzen direla, baina nola halako euskal hiztunak direla, (...) EHE bezalako erakundeetan apenas hitz egiten da, EKBn ez zen hitz egiten eta Kontseiluan ez da hitz egiten hiztunaren gaitasun komunikatiboaz eta euskararen kalitateaz. Txepten teoriak, garai batean, euskal hiztun osoak sortu behar ditugula esaten zuen, hiztun horrek ez duela diglosikoa izan behar, gure gurasok garai batean ziren bezala (eskolatu gabeak eta funtzio formaletarako euskaraz gorpuztik gabekoak). Orain gertatzen zaiguna da irakaskuntzaren bidez nola baiteko corpus formalaren jabe direla, baina asko eta asko gero ez direla gauza mundu informalean euskaraz jarduteko. (...)

Sortzen ditugun hiztunek, oro har, ez dute ingurune soziolinguistikoko oso euskaldunik, eta euskaldunak euskararekiko atxikimendua behar du. Atxikimendu hori ez duena ez da bihurtuko bihar-etzi bere eguneroko gizarte harremanetan euskal hiztun (...)"

SAN MARTINGO ARTE ARETOA

AZKEN bi urteetan Jose Luis Zumetak egin dituen lanak -horien artean "Gernika"- eta zaharragoak diren beste hainbat Donostiako San Martingo azokan izango dira ikusgai urriaren 21era arte. Zumetak neurri handiko margolanekin erakusketa bat zuen helburu eta aukeran zituen lekuen artean ezohiko azoka hau aukeratu zuen, dirudienez, irizpide estetiko jarraiki. Donostia Kulturak eta Ateri Kultur Baita Elkar-teak antolatuta dute erakusketa, Donostiako Udalaren, Kutxaren, San Martingo Azokaren Erabiltzaileen Elkartearen eta EHNE sindikatuaren laguntzaz. Horretarako azoka egokitu egin behar izan da zenbait salmahai kendu eta lekuz aldatuz.

EUSKAL ANTZERKIA TARREGAN

GAITZERDI, Trapu Zaharra, Txamuskina, La Tentación, Fábrica de Teatro Imaginario eta Tanttaka dira besteak beste, Tárregako Antzerki Azokan izango diren euskal taldeak. 1981. urtean sortu zuen Comediantes taldeak Tárregako

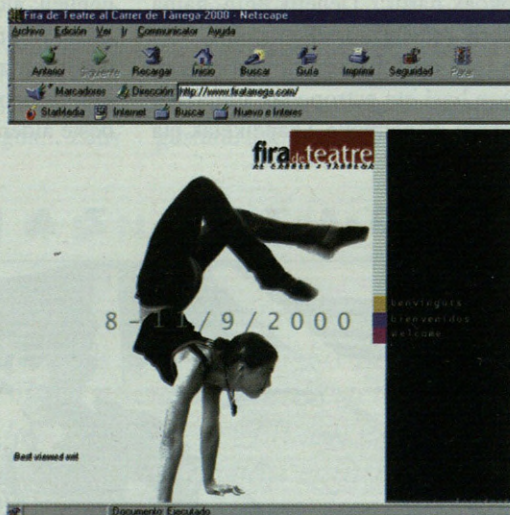
antzerki Azoka. Aurten, 20. edizioa burutuko da beraz, eta antolatzaileek edizio berezia prestatu dute irailaren 8an hasi eta 11ra arte. Guztira, 100 bat taldek 200 lan inguru eskainiko dituzte lau egunetan zehar. Genero guztiak landuko dira: zirkoa, magia, kale antzerkia, dantza eta abar. Horretarako, 20 gune ezberdin egokitu dituzte. Azken urteetan bezalaxe, Euskadiko Guneak bere lekua izango du. Tárregako Antzerki Azoka hego Europan egiten den antzerki feria nagusia da, horregatik azken bost urteotan Kultura Sailak eta Antzerki Azokaren antolakuntzak itxi duten hitzarmenari esker EAEn ekoiztutako antzerkiak leku berezia du Tárregan.

ZUBI HISTORIKOA

XIX. mendearen bukaeran eraikia izan zen Getxo eta Portugalete lotzen dituen Bizkaiko Zubia. Datorren urtean, zubiaren historiaren inguruko makinak, argazkiak eta gertakizunak bilduko dituen museo bat sortuko dute Portugaleten. Bizkaiko Zubia munduan eraiki zen klase honetako lehenengoa da.

GETXOKO FOLK-A

European Forum of Worldwide Music Festivals-en barruan sartuko da aurten Getxoko Nazioarteko Folk Jaialdia. Foro honek Europako 40 folk jaialdi baino gehiago biltzen ditu. Getxoko Jaialdiaren XVI. edizioarekin kointzidituko du sarrera honek. Aurtengo edizioa irailaren 6an hasi eta 10era arte luzatuko da. Azken egunean Josepa Tapiak emanaldia eskainiko du

■ Tarregako Azokak 20 urte egingo ditu.

H I T Z B I T A N

- Belen Benitezek eta Ainhoa Gaintzak honela zioten "Euskaldunon Egunkaria"-n: "Jakina da euskararen ezagutza eta erabileraren arteko desoreka dela gure hizkuntzak duen arazo nagusienetako bat (...) Honen aurrean, dagokien instituzioei, epe luzeragoko konpromisoak har ditzaten eskatzea izan daiteke irtenbideetako bat".
- Inazio Mujika Iraolak esanak dira hauek "El Diario Vasco"-n idazleak dituen tresnei buruz: "Idazlearen tresna hitza da. (...) Ez naiz ari planteatzen euskara ona edo txararen

AMERIKANUAK HEMEN

Ameriketan bizi diren eta bizi izan diren euskaldunen bizimodua eta hauen historia gerturatuko dizkigu datorren urteko irailetik aurrera Bilboko Euskal Museoak. Horretarako, azken hiru urteetan Estatu Batuetan zehar dabilen "Euskal Amerikanuak" izeneko erakusketa ibiltaria ekarriko dute Euskal Herrira 2001eko udazkenean. Erakusketak Estatu Batuetako euskaldunen berri eman du orain arte argazki eta beste hainbat materialen bidez. Bilboko Euskal Museoak ordea, Hego Ameriketako enea ezaugarriekin ere osatuko du. Horretan ari dira orain antolatzaileak. Ondoren, hiru hilabetez izango da erakusketa Bilboko Euskal Museoan eta beste hiruz Baionako Museoan.

eta baita La Bottine Souriantek ere. Kontzertuez gain, tailer ezberdinak antolatuko dira.

MEÑDE LAURDENEN EGITARUA

ORCHESTRE Bayonne Côte Basque orkestrak 25 urte beteko ditu denboraldi honetan. Hori dela eta festa antolatu dute urriaren 14rako Baionako antzokian. Urteurrena ospatzeko ordea, denboraldiak beste hainbat berezitasun izango du. Besteak beste, otsailaren 3an Erramun Martikorena kantariak abestuko dituen hogeik euskal abesti orkestratuko dituzte.

■ Orkestrak egitarau berezia antolatu du.

ikuspegitik, baizik eta narrazioaren ikuspegitik. Hiztegiaren baitan dago askotan sinesgarritasuna, eta sintaxian ulergarritasuna, bizitasuna eta beste hainbat bertute".

• José Javier Abadía margolariak euskal pinturari buruzko iritzia eman zuen "Gara"n: "Euskal pintura bi edo hiru margolari eta eskultoretan dago zentralizaturik. Aldiz, etorkizun ona izateko moduko kalitatea duten margolari ugari dago (...). Nire ustez ez zaie erraztasunik ematen margolari gazteei, eta horregatik jendea desanimaturik dago. Gizartearentzat, pintura oso elitista da, garestia dela uste dute. Baina pinturak ez du zertan garestia izan".

■ Luis de Pablo.

IZENAK

Luis de Pablo konpositore bilbotarrak omenaldi berezia jaso zuen abuztuaren 26an Donostiako Musika Hamabostaldiaren eta SGA-Eren eskutik. Horrez gain, Bilboko Orkestra Sinfonikoa De Pablaren azken lana estreinatu zuen 61. Musika Hamabostaldian.

Julian Albisturerek irabazi du Zarauzko Udalak antolatutako XVI. Basarri Bertso-paper Saria. "Agur, Basarri!" lanarengatik jaso du. Iñaki Gurrutxaga suertatu da bigarren. Sariak irailaren 1ean banatu ziren Lizardi Bertsolari Gazteen XXIV. Txapelketan.

Claude Iruretagoienea buru duen Maritzuli konpainiak lan berria estreinatuko du Miarrizzen hilaren 17an Maitialdiaren baitan. Bertan, sokadantzatik abiatuta estilo garaikidea jorratuko dute dantzariak.

■ C. Iruretagoienea.

EEEEEE, Euskal Egile eta Editoreen Eskubideen Elkarte

Izenburu xelebrea atera zait. Euskal Herrian egile esku-bideez arduratuko litzatekeen elkarte imajinatu dudalarik izen bat asmatu diot. Euskadiko Ezkerrakoei *Sor-doak* deitzeko tentazioren bat izan duen batek, zer ez lioke esango balizko elkarte horretako bazkide bati. Ironia musikarien elkarte batentzat.

Ea ba. SGAE Sociedad General de Autores y Editores biltzen duen akronimoa da. Frantzia SACEM da horren parekoa. Taberna baten jabe bazara eta telebista edo musika aparailu bat baduzu urtero *zerga iraultzailea* biltzera etortzen zaizun talde armatu baten siglak direla pentsa dezakezu. Ezkontzaren uztaiia igaro baduzue, jangelan jo zuen taldearen prezioaz gain beste diru kopuru dezente bat kenduko zizuten "autoreentzat". Hau da jendearen %90ak egile eskubideei edo haien bilketa kudeatzen duten elkartei buruz duen erreferentzia bakarra.

Ez nuke egile eskubideen zilegitasunaren aldeko aldarrikapen bat egin nahi artikulutxo honetan, adibidez, kontu hori neronek ere oso garbi ez dudalako. Egile eskubidea, obra bat (kantu bat) saldu edo publikoki erakusten den bakoitzean egileak jaso behar lukeen diru kopuruari esaten zaio. Egia da egile eskubideen kudeaketarako elkarte bat baino gehiago egon daitezela (eta badagoela) baina autore guztiak SGAE delakoan gaude hegoaldean eta SACEMen iparraldean. SGAE da beraz egile eskubideen kudeaketaren monopolioa duena eta bilketa-ordainketa txukun samar bat espero baduzu elkarte honetako bazkide izatea beste erremediorik ez duzu.

HORI horrela, zein aukera ditugu tituluari karikaturizatu dudana EEEEE hori sortzeko? Historiari begiratu bat emanaz gero, egon zen saiakera bat orain hogeita bost bat urte. Gaizki atera zen bultzatzaile lanetan izena gogoratu nahi ez dudana lapur handi bat ibili zelako eta hark badakit nongo dirua hartuta alde egin zuenean pikutara joan zen proiektu hori ere. Bestela ere euskal kantari eta musikarien artean ez dago elkartasunerako joera handiegirik, agian ofizioaren beraren

ezaugarrietako bat delako indibidualismoa. Hurbiltasunezko taldeak badaude, batzuk *guru* jakin batek eta bere ingurukoek sortzen duten taldekoak dira, besteak diskoetxe edo kontratazio bulego baten inguruan biltzen dira. Sakonagoko ezer gehiago ez badago, pentsa norberak berea utzi eta besteen alde zerbait egin behar badu. EME (Euskal Musikari Elkartuak) izeneko talde bat sortu zuten Iñaki Salvador eta jazz musikaren inguruko batzuek, baina gurditik nork tira ez eta usteltzen utzi dugu. Bertsozale Elkarteari begiratzen diogu

inbidiaz baina bertsolariak bere jarduerarako kidea behar du, kidea gaizki aritzea norberarentzat ere kalterako da saioaren maila izorra baitezake. Hortik abiatuta bakarrik uler daiteke Bertsozale Elkartearen indarra.

HALERE eskubidea gurekin dugu. Kasu honetan izerdia bakarrik isuri beharko genuke EEEEE hori egin eta gorpuzteko. Egile eskubideen kudeaketarako elkarte berria sortu, SGAE eta SACEMeko bazkide diren euskaldun sortzaile guztiak espainiar eta frantsetik atera eta EEEEE horretan sar daitezela konbentzitzea bezain erraza litzateke.

Euskal selekzioen alde gaude, euskal nortasun agiria nahi dugu... Nortasun indibidual nahiz kolektiboan adierazgarriak dira eta bizitzan materialean ez dute askorako balio. Aipatzen ari garen elkarte hori azkenean diru bilketaz eta banaketaz arduratuko litzateke, eta amigo, hori serioagoa da. Hasteko SGAEk eta SACEMek munduan diren

traba guztiak jarriko litzukete bazkiderik eta dirurik ez galtzeko eta bestalde, SGAE nahiz SACEMetik diru kopuru ederrak jasotzen dituzten kantari-musikariak prest egongo al lirateke batetik atera eta bestean sartzek ekar dezakeen diru galera onartzeko, kirolari batek selekzioarekin ez joateak ekar diezazkioken galerak onartzen dituen bezala?

Dena den, Euskal Irrati Telebistetan euskal kantu gehiago entzuten ez den bitartean baditugu lehenago egin beharreko lanak. Lehenengoa, euskal komunikabideak euskal kantuen kopuru jakin bat jartzera bultzatzea (ejem, behartzea) Katalunian edo Frantzia giten den bezala ●

ALBERTO ELOSEGI

Mikel Markez
Abeslaria

“SGAE nahiz SACEMetik diru kopuru ederrak jasotzen dituzten kantari-musikariak prest egongo al lirateke batetik atera eta bestean sartzek ekar dezakeen diru galera onartzeko?”

Burgoseko epaiketa halabeharrez, bazterturik, ZERUKO ARGIAk Israelgo egoerari eta Euskaltzaindiaren aholku eta oharrei jarri zien arreta 1970ean.

Zentsura guztien gaineratik

◆ Pilar Iparragirre

Hain era tamalgarrian 1970. urtean famatua egin zen Burgoseko epaiketa gogor hari gure herriak aurre egin behar izan zion garaian, jaio gabea izango zen egungo ARGIAren irakurle asko, ziurrenik, eta beste batzuk pixa-ohialarekin ibiliko ziren oraindik. Neronek hamazazpi urte beteak nituen jada, eta Bartzelonara abiatzekotan nenbilen, mundua pixka bat ezagutu eta, bide batez, Kazetaritza ikas-teko asmo sendoa burutzekotan. ZERUKO ARGIA aldizkariak, ordea, bere bizitzaren XXXI. urteari eusten zion tinko, frankismoak ezarritako isilune luzeari atzea emanda, ondorengo jazarpen eta zentsura guztien gaineratik, euskaldunoi baginela nor gogoratuz astero-astero.

"Naparroko-Kantauriko Kaputxinoak" babestua, Miren Jone Azurza Aristegietaren zuzendaritzapean argitaratzen zen orduan, oso-osorik txuri-beltzean, kolore eta infografia kontuak ahantz ditzakeen egungo egunkari arrunt baten itxura eta tamainarekin.

Zeruko Argia

ZERUKO ARGIA

Zuzendaria:

MIREN JONE AZURZA ARISTEGIETA

Naparroko-Kantauriko ta Ara-goiko Kaputxinoak argitaratua
(Carlos III, 22. Pamplona)
DONOSTIA'n:
Oquendo, 22 Telf. 26666

ARPIDE SARIA:

Barruan	215 pezeta
Korreo batasunetako errietan.	265
Atzerrietako beste errietan	285
Aidez Aurrez galdetu.	
Salmentan (Ale bakoitza)	5 pezeta

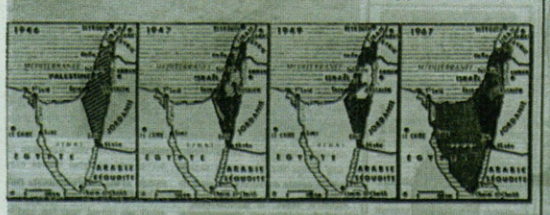
■ 1970eko aldizkariaren salneurriak.

ISRAELDARREN BIZI NAHIA

Oraingo arazotan, bere herria ere gogoratutako izen baten dala. 1967-1968 urteko Israelgo gatazka. 1967-1968 urteko Israelgo gatazka. 1967-1968 urteko Israelgo gatazka.

1946-1947 urteko Israelgo gatazka. 1946-1947 urteko Israelgo gatazka. 1946-1947 urteko Israelgo gatazka.

■ Irailaren 6an kaleratutako alearen azalak Israelgo afera aipatzen zuen.

Salneurriari dagokionean, bere urte osoko harpidetzak 215 pezetatxo baino ez zitzaion kostatzen "barruan" zegoenari (horrela bazion ere, ez du ematen preso

NON ZER	
● ZUBEROA HERIOTZARUNTZ	3 garrenean
● LERROKOR	3 garrenean
● NORKERIA ETA «BAGOITZAK»	3 garrenean
● MARTIN UGALDEK	3 garrenean
● AZTEZ ASTE	4 garrenean
● TXEKOSLOAKIA ETA BREZHEV. -EREN DOTIRRA	5 garrenean
● ARTE KRONIKA	7 garrenean
● HAMABI URTE EUSKAL-EKONOMIA	16 garrenean

EUSKALTZAINDIAREN OHARRI

1. Hain zuzen, 1970. urteko Eusaltzaindiaren aholku eta oharrei jarri zien arreta. 1970. urteko Eusaltzaindiaren aholku eta oharrei jarri zien arreta.

MILLA DANTZARI ZARAUZEN

Opet le emateko talde, mila bat dantzari, elkarrekin ziren Zarauzen 1970. urteko Eusaltzaindiaren aholku eta oharrei jarri zien arreta.

FIRMADO
YOSU ARKISKETA KORTA (condenado a 60 años de prisión)
Yosu Arkisketa
KOLDO AIZPURUA BEBASATEGI (condenado a 23 años de prisión; a falta de dos meses los unos 40 años de prisión).
Koldo Aizpuru
BITOR ARANA BILBAO (condenado a 70 años de prisión)
Bitor Arana
INAKI BIHAR ETXEBARRIA (condenado a 23 años de prisión; a falta de tres meses los unos 70 años de prisión)
Inaki Bihar
YOYA BILBAO LOS (condenado a 15 años de prisión).
Yoya Bilbao
JOSE MARIA DORRONSORO ZEBERIO (condenado de una pena de muerte; conmutado a 40 años de prisión; a falta de una semana los 20 años de prisión).
Jose Maria Dorronsoro
ENRIQUE BESALAGA LARRETA (condenado a 50 años de prisión).
Enrique Besalaga
JOHIN GOROSTIDI ARTOLA (condenado de dos penas de muerte; conmutado a 46 años de prisión).
Johin Gorostidi
JEAN-PAUL HARREGUI AGIRREBAYALA (condenado a 42 años de prisión)
Jean-Paul Harregui
XABIER IZKO DE LA IGLESIA (condenado de dos penas de muerte; conmutado a 22 años de prisión; por a falta de tres meses los unos 40 años de prisión).
Xabier Izko
ANTTON KARRERA AGIRREBARRENA (condenado a 42 años de prisión)
Antton Karrera
FRANCISCO JAVIER LARENA MARTINEZ (condenado de una pena de muerte; conmutado a 63 años de prisión).
Francisco Javier Larena
GREGORIO LOPEZ IRACUEGUI (condenado a 40 años de prisión)
Gregorio Lopez
MARIO MAINDIA NATACIONO (condenado de una pena de muerte; conmutado a 82 años de prisión).
Mario Maindia
INAKI ORBETA BERRIATUA (condenado a 33 años de prisión)
Inaki Orbeta
EDUARDO URIARTE ROMERO (condenado de dos penas de muerte; conmutado a 120 años de prisión)
Eduardo Uriarte
KOLDO URKIZA ARRASATE (juicio pendiente en 33 años de prisión)
Koldo Urkiza
TOMIN BILUAGA ARRATE (condenado a 15 años de prisión)
Tomin Biluaga
PEDRO MARIA BUGADI RAMIREZ (condenado a 16 años de prisión)
Pedro Maria Bugadi
BINGEN ZUAREZAIN ARNAL (condenado a 6 años de prisión)
Bingen Zuareza
 EN LA PRISION CENTRAL DE BURGOS
 A 1 de ENERO de 1971.

■ Burgosen prozesatutakoek sinatutako agiria.

zuen). Garestixeago, berriz, "barruan" ez zegoenari: 265 pezeta bere bizilekua zeukanari "korreo batasuneko errietan" (arren, ez zaidazue galdetu zeintzuk izan zitezkeen herri horietan), eta 285 pezeta "atzerrietako beste errietan" aldizkaria jasotzen zuenari. "Arpide saria"ri eskaintzen zizkion xehetasun horien guztiengatik, harpidetzari zor ziola bere biziraupena pentsa daiteke, baina kioskoetan ere saltzen zen horregatik: 5 pezeta ordaindu

ten. Nafarroako Jaurrieta-ko neskatxeren jantzi beltzak, luze eta apaiñak, kaitarre- ren eta irulee- renakin bat egiñik". Uler daiteke kronikariaren poza, ziur aski ez zen egunero erraz topatzerik legokeen ikuskizuna eta. Baina bazuen

eta zurea zenuen Z. ARGIAren alea! Merke baino merke-ago ematen du, ez da hala? Baina orduko soldata garbiak ere horrenbestean zebiltzan, noski.

EUSKARA, OI EUSKARA

Eta zeintzuk ote ziren garaiko gure aldizkariaren kezka nagusiak? Bada, irailaren 6an kalera- tutako alearen lehe- nengo orrialdean, adibidez, "Israeldar- ren bizi nahia" goraipatzeaz gain, aurreko igandean Zarautzen bildutako "milla bat dantzari"ei egiten zitzaien txalo: "Itzak motz gelditzen dira an ikusi genituen jantzi, kolore eta txin- parta adierazteko. Kale guztietan txistu, danboliñ, dul- tzaina ta jai usaia. Euskalerrri guztitik etorritako pospoliñ eta dantzariak, edo- zein lekutan irrintzi eta oiuaik odeietarai- ño botatzen zituz-

ordea idazlea kopetilun jartzera behartu zuen gorabeheratxorik ere: "Euskaldun giro aldetik, utsune handi bat: dantzari talde barruetan nekez entzuten zan eus- kera. Jantziak bai euskaldunak. Ori da errazena... Urrengo billerarako eske- egiña dago" zioen, amaiera itxaropentsu gisa.

Hala ere, zorionez, denak ez ziren berri tristeak ez Z. ARGIArentzat, ez euskara berarentzat ere. Han zegoen "Euskaltzaindiaren oharra", gure hizkun- tza idatziaren batasuna bultza nahian. Baina euskaldun guztiak bat zitzakeen horrexek ere, bazuen aurkakorik, "h" letraren onarpena zela eta ez zela batik bat. Eta Euskaltzaindia aurre hartu beha- rrean izan zen "ikusirik 1968-ko Arantza- zuko batzar eta erabakiei buruz, iritzi desberdinak daudela", beste gauzen arte- an honako hauxe zehaztuz: "a) Arantza- zuko batzar hura, Euskaltzaindiarena zen, eta ez zenbait idazleena. b) Han ira- kurri ziren lanak, Euskaltzaindiak Eus- kaltzaindiakoei eskatutakoak ziren. d) Azkenean han irakurritako agiria, bertan ziren jaun euskaltzain osoen artean hartu- tako erabakia zen". Eta, jarraian, "Litera- tura euskararen batasunari buruz Euskal- tzaindiaren agiria" zetorren (ikus Hemeroteka).

Agiri hori, ez zuten begi onez ikusiko aldizkarian bertan ordura arte idazten zuten guzti-guztiek (Hemerotekan ageri den Ugalde-tar Martinen "Norkeria eta 'bagoi-itzak'" irakurtzea besterik ez dago, horretaz ohartzeko), baina Z. ARGIAk berak pozez gainezka hartu zuela bistan da. "Pozik artu du Z. Argiak

Euskaltzain- diaren oharra. Garai egokian iritxi zaiola uste du gaiñe- ra" zioen edi- torial antzeko lan batean. Izan ere, "Z. Argiak irakur- leak ditu beti gogoan. Ez daki asmatzen duan ala ez baiña beti oien serbitzuan jar-

■ Burgosen espetxeratutako batzuk.

dun nahi luke". Eta zer gertatzen zen? Bada, "euskara etxean ikasitako erri- xumea" zuela "irakurleetan ugariena" eta

"eri xume ori ikasien eta maiuxen atzet-
ki eraman naihean" omen zebilen, "poli-
ki-poliki ikasleak
irakasleen mai-
llara jasotzeko".
Mantso joate
horren arrazoiak
ematen zituen
baita ere: "azka-
regi joanda
erriak etsi ez
dezan. Orregatik
geienbat gipuz-
koeraz izan
arren, tarteka
beste euskalkie-
takoak ere sar-
tzen ditu, beste
iti eta adizetara
ere ohitu dedin.
H izkia ere nahi
zuanari ipintzen
utzi diogu erri
xume ori ortara
ezartzan joan
zedin. Saiatu
gera euskera
batuaren arazoa ere argitzen batzuen eta

besteen eztabaidak azalduaz". Dena prest zeukan, beraz, Euskaltzaindiaren araudiak jarraitzeko.

Baina hainbeste-ko zuhurtziaz jokatu eta gero, eromen kolpe batez ez zuen dena pikutara bidali nahi ere, antza: "Orregatik eskatzen diegu, bai irakurle eta bai idazleei, jarrai dezaizela Z. Argian beintzat Euskaltzaindiaren erabaki auei. Baiña aurreantzean ere ez dugu zorrotze-giak izan nahi. Ez baidugu erri-xume ori zapuzterik nahi. Ezta euskal-idazle onik baztarna ere euskera-batuaren arazo au dela-ta".

USKALTZAINDIAREN OHARRA

Norkeria eta "bagoi-itzak"

[illegible][illegible][illegible]

UBEROA HE

RIOTZARUNTZ

[illegible][illegible][illegible]

■ Norkeria eta "Bagoi-itzak"

Ugalde-tar Martin, 1970-IX-6

Oraingo gure izparrigietan irakurritakoak emen: "Bide bakarra dugu beraz, euskara batu bakarra sortzeko. Guztion itzala eta begirune duen maixuari jarraitu; inork inoiz jakin duen euskerarik gehien dakienari men egin; harrokeriak eta jauntxokeriak zokoratuz, maixu horren inguruan guztiok multzoka bildu" (Zeruko Argia, 1970eko uztailak 19). Mitxelenaz ari da Aita Altuna, josulagun eta azpeitiar argia, ain suarki; Mitxelena maixuak, eta gizonak, nere errespetorik aundiena (eta maitekorrena ere bai) ba du, noski; baiña ez dut uste itz hoiek duten kargarik merezi, eta nahi. duenik.

"Baiña zuri, Xabier Kintana, zuri ez zorionik", idazten du Xabier Gereño euskal-langille bizkor, eta bihotz-zabalak, "Zuk ez duzu ZURE burruka irabazi: zu, Euskalerriaren burruka, GURE burruka, irabazten ari zera. (Zeruko Argia, 1970-go apirillak 26).

"Don Manuel, zurekin gaude!"
don Nemesio Etxanizen bihotz maite-
kor eta sutsuak. "Ta zurekin dezu zen-
tzua galdu ez duen Euskalerrria" (Zeru-
ko Argia, 1970-go abuztuak 16). Izen
eta esan hoiek aitatzea ez da neretzat
erraza izan. Nik ere egiten ditut gehie-
gikerizko pekatu hoiek, eta norbaitek,
eta ongi egiña, aita ditzake. Elkar zain-
tzeak ez dugu (gauzak gaixtatakeriarik
gabe, ziurki, ahal dugun ziurrena, esa-
ten ba dira) ona besterik ekarriko
Gure artean, 1) ez genituzke pertsonak
berez on edo txartzat itsu-itsuan artu
behar; bere asmo-esanak eta bere
eginkizunak, bakoitza bere garaian
aztertuz, baizik; gizon on batek egin
lezake uts behin eta ehun aldiz, eta
utsak uts dirala aitortu behar; eta, bes-
taldetik, gizonak, nor nahi dala, txalo-
garririk egiten ba du, txalo!; norbaiti
lotzea errazagoa da auzi bakoitza
aztertzen jarri eta iritzia gizonki azal-
tzea baiño. (...)

**■ Literatura
Euskararen
Batasunari Buruz**

Euskaltzaindia, 1970-IX-6

Arantzazuko batzarrea egin ondoren, Euskaltzaindiak eskerrak agertu nahi dizkie etorri diren nahiz beren iritziak bidali dituzten guztiei. Lehenik ikusi duguna da guztion ustez gure hizkuntzaren batasuna behar-beharrezkoa dugula. Batasuna noski ez da Euskaltzaindiak egin dezakea gauza, eta are gutxiago bat-batean egin dezakeana. Batasun hori, euskara idatziaren batasunaz mintzatu geranez gero, euskal-idazle eta irakasleen eskuetan dago, Euskaltzaindia gidari eta laguntzaile dutelarik. Arantzazun izan diren eta ez diren euskaltzaleak argibide bat izan dezaten, Euskaltzaindiak geroago eta astiroago argitaratuko dituen erabaki eta lanen aurrerapena agertu nahi du orain. 1) Ortografiatz hortarako hautatu zen batzordeak adierazi dituen puntu gehienak onhartuak izan dira, ikusi dugunez. 2) H-ren hauzian, izan diren iritziak entzun ondoan, erdi-bide bat aukeratu da hasteko: alegia, begi onez ikusiko lukeala Euskaltzaindiak letra hori bi bokal berdin nahiz ezberdinen artean erabiltzen astea. Honek ez du esan nahi gorago jo nahi dutenen saioak ez direla ongi ikusiak izango. 3) Morfologiaz, izenen erabileraz batzordeak prestatu duen aintzinkana puntu nagusietan oinharri bezala hartuak jokatu du, aditzarekikoa beste aldi baterako utziaz. 4) Aztertu dira, orobat, batzordeak euskal-hitza zahar eta berrien formaz gertatu dituen lanak, gero ere hori bide beretsutik hobeki lantzeko asmoz. Atsegin hartu du Euskaltzaindiak elkar-hizketa honetan agertu den giroaz, jendetasunaz eta elkar lane-rako gogoaz eta uste du gero ere guztion laguntzarekin, bere eginkizuna beteko duela. Hortan saiatuko dela. Euskaltzaindia. Arantzazu-Oiñati, 1968 urriaren 5-ean.

Bilbon. 1970-eko Abuztuaren 6an

"Usoa" euskarazko film laburra zuzendu du Maria Zamakola donostiarrak. Patxi Zubizarretaren izen bereko ipuinean oinarritua, afrikar neska baten bizipenak ditu kontagai. Muntaia amaitu berri dutela, Donostiako Zinemaldirako prest egotea espero dute.

KUKUAK KUKU, USOAK ELEFANTEEKIN AMETS

■ Irati Irizar eta Leticia Moth dira "Usoa"ko protagonistak. Bien arteko begiradek garrantzi handia dute istorioan.

Beti esan ohi da ume bat protagonista duten filmek ikusleen bihotza samurtzen dutela. Hunkiberak izatean arrakasta erdi lortua dutela, alegia. "Usoa"ko protagonistak ere bi neskatila dira: jatorriz kamerundarra den Leticia Moth eta Irati Iziar, biak 8 urtekoak eta lagun minak Lasarte-Oriako Landaberri ikastolan, casting-a egiterakoan, bi neskak lagunak izatea hobetsi zuten-eta. Azkenaldian gainera, tankera horretako filmak saritzen ari dira film laburren jaialdietan.

Esaterako, Madrilgo SGAEk antolatu lehiaketan ume ameslari bat gidari zuen J.A. Bayonaren "Mis vacaciones"ek hirugarren saria eskuratu zuen eta Silvia Munten "Laia"k aldiz, publikoaren saria. Azken labur honek Saharatar neska baten gazi-gozaok kontagai dituen bitartean, bestelakoa dugu "Usoa"ren haria. Nolanahi ere, "zer" kontatzen den baino, "nola" egiten den horretan dago koska.

Patxi Zubizarretaren "Usoa, hegan etorritako neskatoka"k, Afrikako gerra giroan bizi den familia baten estualdia

du abiapuntu. Gurasoek, alaba handik lehenbailehen atera dadin, elefante letagin bat salduko dute. Euskal Herrian dagoela, Usoak, gertatu dena ezin ulertuz, bere sorlekua hartuko du gogoan. Sinesmenak eragin handia izango du bere pentsamoldean, irakasleak kukuaren makurreriak azaltzean hasiko baita neskatilaren kezka. Hara irakasleak eskolamenei kontatzen diena: kukua udaberrian Afrikatik Euskal Herrira datorrenako sakelean dirua eduki behar dela urtea emankorra izan dadin. Aldi berean,

■ Filmaketa Durangaldean egin da bost egunetan.

kukuak ospe txarra dauka, bere arrautzak beste hegaztien habietan uzten dituelako.

Hori entzunda, bere amarekin oroituko da, gerratik ihesean hegazkina hartuarazi zionekoa kukuaren jokamoldearekin lotuz. Halaxe, hemengo amak (Olatz Beobide) benetako amaren gutuna irakurtzen diolarik, lasaituko da neskatxa. Hori da nagusiki laburrak aditzera eman nahi duena. *"Hemen bizi den arren, ez ditu bere erroak galdu. Irakurketa bat baino gehiago dauka gainera, alegia, ezin dela iritzirik eman, beti dagoelako arrazoi bat modu batera edo bestera jokatzera bultzatzen zaituena".*

Isabel Salinas lagunak esan zion Maria Zamakola zuzendariari ipuinak halako zirrara sortu ziola eta polita litza-tekeela labor bat egitea. *"Usoa' irakurri ahala animatu nintzen"*. Lanari lotuta beraz, Maria Zamakolak eta Isabel Salinasek egokitu dute ipuina, beti ere Zubizarretaren oniritziarekin. Hain zuzen, ipuinean ageri ez diren elementuak erantsi dituzte, *"adibidez, aita eta anaia sartu ditugu. Baita ipuinaren erritmo*

pausatua bizkortu ere, muina bere horretan mantenduz baina. Horregatik, 12-13 minututan zehar offeko ahotsa eta elkarrrizketak tartekatzen badira ere, nesken keinu bakoitzak, ñabardura bakoitzak, esanahi berezia du" diosku Maria Zamakolak. Horren indargarri izango da Pello Irizarren musika.

Lehen aldia da Zubizarretaren ipuin bat zinemaratzen dena. Aurretik ahalegin bat egin zuen ordiziarrak "Jentzi" ipuina Montxo Armendariz zuzendariari bidali zionean. Montxoren interesa piztu bazuen ere, azkenean ezerezean geratu zen, kontakizuna Himalayan kokatua egoteak ekoizpena oztopatzen zuelako. Zamakolak aldiz, New Yorkeko Columbia Unibertsitatean egin zituen zinema ikasketak eta, duela bi urte, "Itara" izeneko laborra egin zuen Madrilén.

Eusko Jaurilaritza eta Madrilgo Kultur Ministeritzaren dirulaguntzari esker ekoiztu ahal izan du laborra La Semilla ekoiztetxeak. Azkenean, 3 milioi pezeta-ko (120.000 libera) aurrekontua dutela, 35 milimetrotan kamera hartu eta bost egunetan filmatu dute Durangaldeko txoko ezberdinetan.

Aurrekontu arazoak direla eta, bikoizketarik egingo ez duten arren, gaztelaz azpidatzita emango da. *"Unicefen laguntzaren zain gaude, baina etortzekotan, filma estreinatu ondoren izango da"*. Donostiako Zinemaldian estreinatu ondoren *"Europa osoko jaialdi ezberdinetan aurkeztuko dugu lehian"* ●

◆ BEÑAT DOXANDABARATZ

■ Kukua Usoa bezain protagonista dugu.

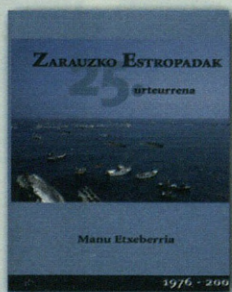
■ Beren lehen lana da bi neskentzat.

□ **Usoaren gurasoek elefante baten letaginak salduta bidaliko dute alaba Europara. Baina orduan kukua-ren jokaera kontatuko diote eskolan**

Astia Hartuta

A S T E K O L I B U R U A

ZARAUZKO BANDERA 1976-2000

**ZARAUZKO
ESTROPADAK
25.URTEURRENA**
Manu Etxeberria
ELKARLANEAN
95 orrialde
1.350 pta./54 libera

Euskaraz, frantsesez eta gaztelera idatzia dago "Zarauzko estropadak 25. urteurrena", argazki historikoz eta urtez urteko sailkapen zehatzez osaturiko liburua. Bere egilea, Manu Etxeberria, aspalditik dago arraunaren historian murgilduta. 1995ean "Arrauna Euskal Herrian" argitaratu zuen, orain Zarauzko estropadei dagokiena... baina ez pentsa arraunaren gaia alde batera uzteko inongo asmorik duenik: arraunketaren historia osoa idatzi arte ez, behintzat. Jadanik hamaika datu jasoak ditu eta datorren urterako Kontxako estropaden historia eta baita "Oriotarren iraultza euskal arraunketan

(1965, 1975)" kaleratzea espero du. Zarauzko estropadei buruzko lan honetan, 1976an, berauek sortzeko orduan, antolatzaileek izandako gorabeherak eta euskal arraunketaren munduan Zarauzko estropadek izan duten garrantzia islatzen du, azalduz, azken 25 urte hauetan estropada horietan zer gertatu den, emaitzak, urte bakoitzeko argazki historikoa eta beste hainbat datu. Baina ororen gainetik zera azpimarratzen du, denboraldi bakoitzean Zarauzko estropadak nola jokatu ziren eta zein ibili zen bertan ondoen. Eta noski, kronika horiekin batera, protagonistak ere agertzen dira, hau da, irabazleen adierazpenak.

▼ Egileari Galdezka

"Zarauzko Bandera da nagusia Kontxakoa eta gero"

Manu Etxeberria

■ Nola sortu zitzaizun "Zarauzko estropadak" idazteko ideia?

Beno, niretzat Zarauzko Bandera inportanteena da, garrantzi gehien duena, Kontxako estropaden ondoren. Zarauzko estropadak 25 urte betetzeak nahikoa arrazoi funtsezkoa iruditu zitzaidan horrelako liburu bat argitaratzeko.

Zarauzko udaleko Turismo bulegoak bideratu du dena, eta Elkarlanean argitaletxea izan da liburuaren argitalpena aurrera eraman duena. Hau idaztea noiz bururatu zitzaidan? Iaz, Zarauzko estropadetan. Bat-batean aurtengoa estropada horien 25. urteurrena zela ohartu nintzen... nahiz eta egiaz 23. edizioa izan.

■ Zer gertatu zen bi urte horietan, Zarauzko Bandera ez ospatzeko?

Bada, batetik, Federazio kontu bat, fitxa batzuk zirela eta Orioren egin zitzaion boikota; bestean, berriz, Euskadiko txapelketa ospatu zen Zarautzen eta Ikurrina ez zen jokatu.

Dena den, nik garrantzia 25 urte horiei eman diet. Imanol Muruak idatzi du liburuaren hitzaurrea, 1976an, aurreneko edizioa antolatzen ibilia zen-eta. Nolako gorabeherak izan zituzten kontatzen du, traba franko izan baitzuten.

■ Nondik jaso duzu liburua idazteko materiala?

Aspalditik nago arrauneko kontuetan sartua, eta noski, arraunlari eta entrenatzaile asko ezagutzen dut. Lan hauek egiteko, elkarriketa pila egin dut. Hemerrotekan ere dokumentatu naiz. Eta gainera, Baionara, Donostiara, Oriola, Pasaira, Santurtzira eta beste hainbat lekutara ere joan behar izan dut.

L I B U R U A K

**ATURRIKO
ARANETIK
BAIGURA ARTE**
Batzuen artean
ASSOCIATION
ADOUR-URSUIA
91 orrialde
1.250 pezeta
53 libera

42 IBILALDI EUSKAL HERRIAN

Argazki ederrez eta mapa zehatzez edertutako gida-liburu hau talde lanean ari da. Hazparne, Bidaxune, Bardoze, Bastida eta Ahurtiko herri hau-tetsiek, elkarteetako arduradunek eta turismo bulegoek hartu zuten parte bere osaketan, lurralde horien garapena helburu. Aturriko arantek Baigura arte egin daitezkeen 42 ibilaldi ezberdin proposatzen dira bertan, bakoitzaren zailtasun maila, luzera, batez-beste ibilera egiten ematen den denbora, ikus ahal diren berezitasunak, topa daitezkeen oztopoak eta abar azpimarratuz. Egileek garbi utzi nahi izan dute, dena dela, liburuan dauden argibide guztiak indika-tiboak baino ez direla, hots, soilik ibiltarien esku dagoela esaten zaiena nola erabili eta beharrezko neurriak hartzea. Gida, frantzesez eta gazteleraz ere argitaratu da.

**AL PISAR EL
UMBRAL DEL
AÑO 2000**
Buletina. LVI.
liburukia
EUSKALERRIAREN
ADISKIDEEN
ELKARTEA
395 orrialde
3.500 pta./140 libera

200 URTE BETIKO SASOIAREKIN

Euskalerrriaren Adiskideen Elkarteak (ziur aski Real Sociedad Bascongada de los Amigos del País izenarekin ezagunago den elkarte horrek) berrehun urte baditu jadanik, baina hala ere betiko sasoiarekin jarraitzen du bere argitalpenak kaleratzen. Oraingoan, 1945ean sortu zen Buletinaren XVI. liburukia aurkeztera dator, non argitaratzen diren gaien artean, Mª Rosa Ayer-be Iribarrek idatzitako "La administración de justicia en los territorios vas-cos", Arturo Cajal Valeroren "Apuntes biográficos sobre los representantes del Gobierno central en el Territorio Foral de Guipúzcoa (1839-1877)", Emilio Mugica Enecoteguiaren "Las cartas de Norbert Tauer a José Arteche" edota Xose Estevezen "Gipuzkoa: de las águilas austríacas a los buitres borbónicos" lanak aurki daitezkeen, besteak beste.

**BEILARIA,
ZERTAN DA
GAUA?**
Bernard Darricau
ELKARLANEAN
162 orrialde
1.600 pezeta
64 libera

BIZITZA HOBE BATEN ITXAROPENA

Bernard Darricau baionarrak 1985ean idatzi zuen "Veilleur, où en est la nuit?" eta bere kontura argitaratu. Nobela euskaraz ikusteko gogoia zuen gizonak eta, Piarres Xarrittonen bidez, huraxe itzultzeko eskatu zion Beñat Dagorret euskaltzaleari. Baina "Beilaria, zertan da gaua?" idazlanak gaur arte ez du argitaratzerik izan, eta itzuli zuenak zoritxarrez ez du kalean ikusiko, 1993an zendu baitzen. Nobelako protagonista, irakasle gisa Frantzia iparral-deko herriska batera doan katalan bat dugu. Irakasle munduan sartu bezain laster, bera gaindituko duen abenturan harrapaturik aurkitzen da. Bere taldean bada euskaldunik, korsikarrik... eta baita neska ederrik ere, eta irakasleak ezin du ezaxola gelditu. Narrazioan zehar azpijoko politiko-polizialak eta senti-menduak nahasten dira.

**...ARGIA JOAN EGIN ZEN ETA
JOATEZ BAT, GARRASI IKARAGARRI BAT
ENTZUN ZEN GAZTELU OSOAN; ESKAILERETAKO
MAILAK KRAK EGITEN HASI ZIREN ETA TXIMISTA BATEK ESKAILERAK
POLIKI-POLIKI JAISTEN ARI ZENAREN AURPEGI BELDURGARRIA ARGITU ZUEN.
MAIORDOMOA ZEN. ARGIA ETORRI ZEN BERRIRO ETA ODOLEZ BETETA ZEGOELA IKUSI NUEN.
LABANA BATEN AHOAK DISTIRA EGIN ZUEN BERE ESKUETAN ETA ERREAKZIONATU ORDURKO HAREN GORPUA GAINERA ETORRI ZITZAIKAN**

Distantzia guztietara irakurtzeko zailtasunak badituzu, hurbil zaitez Multipticasera.

lente
PROGRESIBORIK
onenak
VARILUX

goza ezazu
egokitzen
BERMATUAZ

3 hilabete
ordaindu
ERREKARGURIK GABE

ZINKUNEGI
MULTIOPTICAS
ZERBITZU OPTIKOETAN 1a
Hernani, 4 - DONOSTIA

www.multipticas.com

Bezeroaren arretarako telefonoa: 900 34 35 36

LIBURUAK

MANOLITO LAUBEGI

Elvira Lindo
ZUBIA
139 orrialde
910 pezeta
25 libera

MIKEL GARMENDIAREN ITZULPENA

Ziur Elvira Lindok idatzitako "Manolito Gafotas" en jarraitzaile euskalduznak pozik jartzen direla dakitenean, antzerkian ikusteaz gain, "Manolito Laubegi" eskura ahal dutela orain, Zubia argitaletxeak Mikel Garmendiaren itzulpenarekin eta Emilio Urberuagaren irudiekin kaleratu berri duen liburua. Zorioneko Manolito hori Carabanchel herriko mutiko berritxu bat da, munduari bere auzotik begiratzen diona. Ikusten duen guztia kontatzeko, helduengandik, filmetatik eta telebistako saioetatik harrapatzen dituen hitzak erabiltzen ditu. Bere aitona Nikolasekin, anaiatxo Ergelarekin, Belarrihandi Lopez, Yihad eta Susana lagunekin egundoko abenturak bizitzen ditu, eguneroko edozein gertaera abentura bihurtzen dakien pertsona baita Manolito Laubegi.

PLAZAOLA NATUR GIDA

Luis Azpilicueta,
Jose Maria Domenech
PLAZAOLA
PARTZUERGO
TURISTIKOA
150 orrialde
1.200 pta/ 51 libera

PLAZAOLAREN NATUR BIDEA

Garai bateko Plazaola trenbideak Imotz, Larraun eta Leitzaran haranak zeharkatzen zituen. Baita Ultzama, Basaburua eta Araitz ere, mugetatik besterik ez bada. Trenbide horren erretenetik zihoan tren, ordea, aspaldi desagertu zen, baina Plazaola Partzuergo Turistikoak Iruñetik Donostiara doan trenbidearen ibilbidea berreskuratu eta egokitu egin du, oinez, zaldiz edota bizikletaz trenbideak oraindik zeharkatzen dituen haran eta paisaiak bisitatu ahal izateko. Eta horien guztien berri ematen du Plazaolaren Natur Gida honek, haran hauek bisitariari eskaintzen dioten erakargarritasun garrantzitsuenak laburbilduz, eta era berean ibilbidearen alboetara dauden herrien ohitura, historia, artea eta gastronomiaren berri ere emanaz. Euskaraz zein gaztelera idatzia dago.

INFORME SOBRE LA TORTURA EN EL ESTADO ESPAÑOL

Asociación contra la tortura
ARDI BELTZA
320 orrialde
1.000 pezeta
40 libera

TORTURAREN TXOSTEN BAHITUA

Duela hamabost urte sortu zen Torturaren aurkako elkarte madrildarra. Geroztik, tinko jarraitu du bere belarrietaraino iristen diren Estatu espainiarrean jazotako tortura kasuak salatzen eta horietatik guztiak iritzi publikoari jakinarazten ("El Nani" edota Mikel Zabalezak jasandakoak, kasu). Hala ere, bere azkenengo emaitza ezin izan zuen kaleratu, Datuak Babesteko Agentzia espainiarrak bahitu egin zuelako. Baina bahiketa horren berri izan bezain laster, Ardi Beltzakoek eskaintza bat egin zioten elkarte madrildarrari: beraiek plazaratuko zuten 1996, 1997 eta 1998. urteei zegokien txosten salatzailea, haren salmentatik jasotako dirua talde madrildarraren eskuetara igortzeko, lagungarri izan ziezaion bide batez ezarri zioten zigor ekonomiko izugarria ordaindu ahal izateko orduan.

DISKOA

PREST

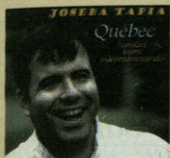
Jousilouli
GOR, 2000
13 kanta
2.495 pezeta
100 libera

JUPITERRETIK DATOZEN INDARRAK

Prest al zaudete abduzituak izateko? Hori da Jousiloulirik bere entzuleei zuzentzen dien galderetako bat, plazaratu berri duen lehenengo emaitzean. Dirua errege duen Lurra suntsitzeko gertu dagoela aitortzen du talde pasaitarrak Lander Urtizbereari bereziki eskaintzen dion estreinaldiko diskoan, eta jakina, bihotza dardarazten duen horietakoa da bere musika, alegia estilo desberdinak nahasten

dituen soinu gogor bezain freskoa. Hamairu kanta bildu ditu "Prest" en. Horietatik hamabi taldeak eginak dira, "Non zaude?", "Irribarre huts", "Kristaletik", "Pentsamenduak" "Infernua!", "Begiak malkoez bustita", "Hustuta", "Hausnartu", "Brodutzen", "Plastikozko ahate bat naiz", "Prest? Abduzituak izateko?" eta "Por-non?" hain zuzen. "Kontraesanak" deritzana, berriz, Mikel Kazakisena da.

GETXO, irailak 10
XVI. Nazioarteko Folk Jaialdia
Joseba Tapia & La Bottine
Souriante musikariek
Euskal Herriko eta Quebec-eko doinuak ekarriko dizkigute gogora.
Areetako Metroko plaza
20:00

ZUMAIA, irailaren 30a arte
13. Ipuin Lehiaketa
Julene Azpeitiaren omenezko ipuin lehiaketa honetara gai libreko lanak idatzi behar dira eta gutxienez 12 folio izan behar dute.
Zumaiako Udala, Euskara Batzordea, Julene Azpeitia XIII Lehiaketa.

DONOSTIA, irailak 10
Kontxako estropadak
Traineruentzako banderarik garrantzitsuenak jokatuko dute zortzi taldek, Donostiako badian.
Donostia

MIARRITZE, irailak 9, 10
Baleta
Ballet du Capitole de Toulouse taldeak Coppelia izeneko bere dantza saioa eskainiko du.
Gare du Midi
Irailak 9: 21:00
Irailak 10: 17:00

BILBO, irailaren 9a arte
Musikala
"Estamos en el aire" izeneko musikala antzeztuko dute, iratiaren historia dibertigarria oinarri hartuz.
Euskalduna Jauregia

ELIZONDO, irailaren 10a arte
Erakusketa
Ana Maria Marin artistak bere obrak ikusgai izango ditu Elizondon.
Elizondo, Vergarenea etxea

ELORRIO, irailak 8
Musika eta dantza
"Son Cubano" taldearekin gaua dantzan igarotzeko aukera izango da eta DJ's Festaren aitzakian gaua luza daiteke.
Urarka kalean lehena eta Ateneoan bigarrena
22:30 eta 24:00

ZARAUTZ, irailak 9
Euskal Jaiak
Zarauzko Euskal Jaien egun handia izango da. Egun osoan festa giroa nagusituko da eta ez ahaztu baserritar jantzia.

IRUNEA, irailaren 11tik 15era
Antzerki ikastaroa
Favio Mangolini aktore, zuzendari eta pedagogoaren eskutik antzerkiari buruz zerbait gehiago ikasi ahaliko da.
Nafarroako Antzerki Eskola
10:00-14:00

Agendarako deialdiak hogeit egun lehenago bidali 37 34 03 faxera

Argitarapen honen edizioko laguntzaile:

*gizarte-ekintza
obra social*

"El juego del Gran Parchis" eta "Numeros Rojos" dira ETB-2k martxan jarriko dituen lehiaketa berriak. Helburua, beti bezala, dirua irabaztea, baina lehenengoan sosak patrika ondo betetzeko badira, bigarrenaren kasuan lehendik dugun zor bat estaltzeko balioko dute.

UDAZKENA LEHIAKOR DATORKIGU

Udazken honetarako Euskal Telebistaren bigarren kateak bi lehiaketa berri pantailaratu ditu, "El Juego del Gran Parchis" batetik eta "Numeros Rojos" bestetik.

Bietan ere lehiakideen asmoa ahalik eta diru gehien irabaztea izango da, baina bada biak zeharo desberdintzen dituen ezaugarri bat, hots, Partxisaren jokoan diru hori poltsikoratuko dutenek nahi dutenerako erabili ahal izango dutela, baina zenbaki gorrien kasuan irabazitako sosak lehiakideek aurretik duten -eta demostratu beharko duten- zor bati aurre egiteko erabili beharko dituztela.

Partxisaren Joko Handiak, bere ize-nak argi eta garbi uzten duen moduan, partxisaren jolas ezagunean du oinarri, FORTAk edo Estatuko Telebista Autonomikoen Federakuntzak telebistarako egokitu duena. Izan ere, saio hau, Euskal Telebistan ez ezik, Estatuko gainontzeko kateetan ere aireeratuko da. Horrenbestez, lehiakideak ere hainbat autonomiatakoak izango dira nahiz eta astero-astero Euskal Autonomia Erkidegoko lagunen baten-tzako lekua utziko duten. Partehartzaileak Goyo Gonzalez aurkezlearen gidaritzapean eta astelehen eta ostiral bitartean ordu erdi lehiatuko dira.

Lehiakideok ezagupen, estrategia eta,

noski, zortea ondo baino hobeto nahastu beharko dituzte aurrera egin nahi badute, helmugara iristeko dadoak ematen dizkien zenbakiekin zortea izateaz gain hainbat galdera zuzen erantzun beharko

■ Goyo Gonzalez aurkezlea.

baitute, aurkezleak esango dizkien lau erantzun posibleen artean.

Partxis berezi honek 28 atal izango

ditu, horietatik lau ziurak izango dira, hau da, ezin izango dira bertan dauden fitxak jan (edozein partxisetan bezala helburuetako bat beste partehartzaileen fitxak jatea da), eta lehiakide bakoitzak kolore bat ordezkatu eta bi fitxa izango ditu, aurkezleari zentruko lekua eta dadoa botatzeko ardura utziko dizkiotela.

Galderei dagokienez, erantzun posibleak aurkezterakoan (baliteke bat ere ez izatea zuzena) pulsadoreari azkarren emango dion lehiakideak izango du erantzuteko aukera, asmatzen badu berak aukeraturiko fitxaz aurrera egin eta dirua irabazteko parada izanez. Kale eginez gero, berriaz, errebotea izango da.

Fitxak jan ezker, aldiz, saria sei leku aurrera egin eta dirua izango da, baina norberaren fitxaren bat jana izan bada zigorra ere ez da makala, lekuaz gain ordura arte irabazitako diru guztia galduko delako.

Azkenik, egun bakoitzeko finalera bi partehartzaile helduko dira eta irabazleak hurrengo saioan parte hartzeko parada izango du.

Beraz, dirua irabazi nahi, partxisa gustukoa izan eta gainera kultura orokor pixka bat kontrolatuz gero hona hemen arduradunekin kontaktuan jartzeko telefonoa: 906 42 45 85.

Bestalde, ETB-2k udazken honetara-

Txori Batek Esan Digu

■ "BERTATIK BERTARA" BIKOITZA IZANGO DUGU

Hemendik aurrera programa honek bi edizio eta bi aurkezle erakutsiko dizkigu. Horrela, Andoni Aizpuruk gaue-roko saioarekin jarraituko du, baina, honez gain, eguerdiko "Gaur Egun"aren ostean beste saio bat eskainiko digute, Nerea Iriarteren eskutik. Edizio biek itxura bera izango dute, edukiak besterik aldatuko ez direla ●

■ "TEILATUPEAN" TELESAIL BERRIA

Joseba Apaolaza eta Aitzpea Goe-nagaren eskutik, bananduta dagoen baina etxe berean bizi eta, gainera, elkarrekin lan egiten duen bikote baten haserre eta gorrotoak ezagutuko ditugu. Gainera, euren arteko ezberdintasunei beren bi seme-alabenak gehitzen badizkiegu, 13 tragutan dastatzeko koktel gogorra prest dugu ●

■ ZIBERTELEBISTA IPAR EUSKAL HERRIRA IRITSI DA

Jadanik Ipar Euskal Herriko biztan-leek beste aukera bat dute telebista ikusteko, baina oraingo honetan sarea erabiliz, Baionako Tvpi.fr izeneko kateak emankizunak Internet bidez igorriko dituelako. Bertoko bizitza ardatz, frantsesaz gain gaztelera, ingelesa, eus-kara (%20ra iristea espero dute) eta gaskoiera erabiliko dituzte ●

ko bestelako lehiaketa bat ere eskainiko digu, baina, lehenago komentatu dugun bezala, honen berezitasuna bere izenak ere aurreratzen duen ezaugarri batean datza: zor bat izan eta irabazitako dirua zor hori ordaintzeko erabiltzea.

Izan ere, "Numeros Rojos"en parte hartzeko Euskal Herrian bizitzeaz gain bat eta hiru milioi arteko zor bat izatea demostratu beharko da.

Horren ostean, lau lehiakideek hainbat kanporaketa gainditu beharko dituzte, azkenean bakarra geratu arte. Kanporaketa bakoitzean lehiakideak puntuak batzen joango dira eta puntu gutxien lortzen duenak saioa utzi beharko du. Azkenik, finalera heltzen dena milioi erdi gehiago lortzeraino ala bere zorra erabat estaltzeraino hel daiteke. Ez bada helmuga horretara iristen hurrengo saioan itzultzeko aukera ere eskainiko zaio.

Lehiaketa honetan ikuslegoaren partehartzea ere ezinbestekoa izango da, dirua irabazteko parada izango baitu. Horrela, hasi baino lehen ikusleek partehartzaile baten alde apustu egingo dute, eta aukeraturako lehiakidea finalera helduz gero froga bat berarekin batera egin eta irabazitako dirua banatu ahal izango dute.

Saioaren aurkezlea Patricia Gaztañaga bizkaitar kazetari ospetsua izango da, baina ardura hau hartzearen ez du katea berean daraman "Esta es mi gente" programa

utziko, azken honen kontsolidazioa aprobetxatu eta biak batera aurkeztearen apustua egin duelako.

Lehenago aipatu dugun bezala, "Numeros Rojos"en lehiakideek hainbat kanporaketa eta froga gainditu beharko

gaitasuna agerian jarriko du. "Tarari que te vi" frogan partehartzaileak hitzik gabe kantatu beharko du, eta bere taldeko batek abestia asmatu beharko du. Ahotsa distorsionatuta zailagoa izango da asmatzea. "Garabatos"en lehiakideak bi minututan 20 kontzeptu marraztu eta kideek asmatu egin beharko dituzte.

Badago, dena den, froga gehiago ere, hala nola, "Las Categorías" non parte hartzen duenak alfabetoko letra bat duen txartel bat aukeratu eta minutu batean sei kategoria ezberdineko galderei erantzun beharko baitie. Baita ere, "No me cuelgues por favor" izeneko frogan komunikatzaile ona izatea frogatu beharko da, solaskide ezezagun batekin ahalik eta denbora gehien hitzegiten saiatu beharko direlako, gehienez minutu eta erdi izango dutela.

Azkenik, "Los enigmas"en gakoa zera da: hainbat leku, pertsona animalia eta abarren argazkiak dauden harbel bati bizkarra erakutsirik partehartzaileak hiru enigma asmatu beharko ditu, bost laguntzailek egingo dizkionten keinuekin eta baita galdera-erantzunekin lagundurik.

Horrenbestez, udazken honetan lehiaketazaleek badute zer ikusirik eta, baita, zer jokaturik ere, programetan beraietan parte hartuz, ala, zergatik ez, etxean partixala lurpetik atera edota bakoitzaren

■ Patricia Gaztañagak hemendik aurrera lan bikoitza.

dituzte, eta horietako batek, adibidez, partehartzaileen kantatu eta marrazteko

zorrei errepasso emanez ●

◆ IOSU ETXANIZ

Bizkaiko Foru Aldundia

Euskararen alde!

**Bizkaiko Foru
Aldundia**
Kultura Saila

**Diputación Foral
de Bizkaia**
Departamento de Cultura

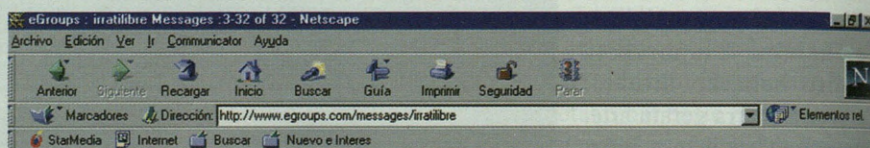
Markinako Eup! Irratiak bultzaturik, euskal irrati libreek euren arteko harremanak bideratzeko bide berria dute uztailetik aurrera, "Irratilibre" izeneko e-posta zerbitzua alegia.

IRRATI LIBREEN ZIBERTOPAGUNEA

Irrati libreek badute dagoeneko non bildu, euren arteko harremanak sakondu, esperientziak elkartrukatu eta abar. Duela hogeit bat urtetik lanean ari den Markinako Eup! Irratikoen ideia bati esker uztaile honetan "Irratilibre" jaio da, e-posta zerbitzu berri bat, denborarekin sortu nahi duten web orrialde propioa baino lehen atera dutena.

www.egroups.com/messages/irratilibre helbide elektronikoan mota honetako euskal irratiaren arteko eztabaidagune eta e-posta zerbitzua aurki daitezke, kontakutua gune publiko gisa antolatu dutena. Horrenbestez, eta publikotasun horren ondorioz, egileek bertan datu konfidentzialik ez trukatzea gomendatzen dute.

Hori bai, horrelakorik ezik elkarren arteko informazioa, gidoiak eta bestelako edozein informazio mota ongi etorria izango da, orain arte izena eman duten dozena erdi irratiak egin duten bezala. Honen laguntzaz horrelako emisore gehienek izaten dituzten arazo amankomunei (material

eGroups **Warnings** **Great Deals**

Home My Groups Help

Welcome Guest | Register | Sign In

Search | Family Filter Is Off

This Archive [] Go

irratilibre
Messages: View by Date

Main Page
Subscribe
Messages
Post
Members
Files
Calendar
Polls

3-32 of 32

Jump to # [] Go

View by Date | View by Thread

Subject	Author	Date
Re: Irratitza sarean?	oier gorosabel	Wed 7/19/2000
Re: kaixol	I=Fligo_Astiga	Wed 7/19/2000
Re: kaixol	oier gorosabel	Thu 7/20/2000
Batzkide ez ba naiz?	oier gorosabel	Fri 7/21/2000
Re: kaixol	I=Fligo_Astiga	Fri 7/21/2000

■ Markinako Eup! Irratiak bultzatu du irrati librearen arteko eztabaidagunea.

eskasa, diru falta, programazioa betetzeko arazoak eta abar) aurre egiteko egoera hobean izango direla espero dute, Eup! Irratiko Igor Aizpuruk esan bezala.

Azkenik, esan dezagun zerbitzuaren arau bakarrak mezuak euskaraz izan eta partaideak ezagunak izatea direla ●

◆ IOSU ETXANIZ

Aurpegia

Itziar Aiuri

Euskalerria Irratian "Guardasola" udako magazinaren abotsa

"Irratian dena ikas daiteke, baita naturala izaten ere"

Erresuma zaharreko hiriburukoa jaiotzez, Itziar Aiurik oraindik ere kazetaritzako ikasketekin dihardu, baina dagoeneko eskarmentu nahikoa izan du esatari lanetan, Euskalerria Irratira kurrikuluma igorri eta bertan kolaboratzen hasteko asmoz deitu ziotenetik.

Orain arte albistegietan ibilia, uda honetan "Guardasola" izeneko magazinarian ari izan da, Martxelo Sotese

batera, eta esperientzia berria gustukoa izan duela aitortzen digu: "Magazin batean irratia benetako tamainaz ohartzen zara, entzule gisa nabaritzen duzun xarma hori mikroaren aurrean areagotu egiten delako".

Dena den, Itziarrek nabaritu du bestelako ondorioz ere: "Irratian daramadan denbora honetan dena dena ikas daitekeela ikasi dut, baita naturala izaten ere" ●

Bagak

■ LEHENBIZIKO EUSKAL IRRATI ZIBERNETIKOA JADANIK MARTXAN

IrratiNet.com du izen eta helbide. Beste batzuetatik desberdintzen duena Internet bidez bakarrik entzun daitekeen lehen euskal emisora izatea da. Momentuz musika eskaintzen dute, eguneko 24 orduetan eta urteko 365 egunetan, horrela euskal musikaren esparru oro joratu nahi dute, trikitixarekin hasi eta euskal bakailaoarekin bukatuz. Gainera, irrati berri eta berezi honek entzuleei munduko edozein tokitan dagoen lagunari kanta bat eskaintzeko aukera ere eskaintzen die, sarearen bidez mundu osoan entzungai izan baitaiteke ●

Lea-Artibai Eskualdea. 75 km • 2-3 egun Euskalduntasunaren gordelekua (II)

Aulesti eta Santa Eufemian Jai Alai

■ Santa Eufemia ermita Lea-Artibaiko jendearen artean ospe handikoa da.

Lea-Artibai ezagutaraziko digun ibilbidearen bigarren zatiak Lekeitio eta Markina artetik eramango gaitu, bi herri euskaldun hauen inguruan dagoen zenbait nekazal-herri bisitatuko dugula. Hori bai, nekazaritzaz gain, Aulestin xisteraren munduan barneratzen joango gara, eta Santa Eufemiako inguru bakartian urtean behin izaten den jai jendetsua ezagutuko dugu.

BBK
Bilbao Bizkaia Kutxa

Bizkaia **beti** gure bihotzean

LEKEITIOKO ERDIGUNEKO BIDEGURUTZEAN
ezkerrera, Markina-Munitibar errepidea hartuko dugu, eta herritik atera ostean, 4,5. km.an, zuzen Munitibarrerantz.

Nekazal kutsua gordetzen duten parajeak zeharkatuz, hots, baserriz zipriztindutako paisaje politak, 9. km.an Gizaburuaga igoz dugu. Herriskaren amaieran Bengolea aintzinako burdinola bisita dezakegu, eta kilometro batzuk aurrerago, Aulestin sartu baino lehen, Errotatxu urtegi-errota.

Kilometro bete beranduago jada Aulesti udalerrian sartzen bagara ere, herri-erdigunea bera (bestelako auzo askotxotan banatzen da) ez dugu beste lau kilometro bete arte harrapatuko.

Erdigunean ezkerrera (Markinara) egin ondoren, kilometro eta erdira dagoeneko gure hurrengo abiapuntua ikusgarriki azaltzen hasiko zaigu, Santa Eufemia basiliza kokatzen den Urregarai mendia, bere ezkerreko Bedartzandi mendigune harritsua eta bien arteko bailaratxoak, urtean behin erromeria entzutetsuaren kokalekua dena. Guztia ikusgarria.

Aulestiko Zubero eta Malats (Santiago basiliza) auzuneak igaro ostean, herritik 4,5 km. tara Santa Eufemia mendiraino igoko gaituen errepidetxoak hasten da, ezkerrera seinalizaturik dagoela. Bidexkaren lehen zatia asfaltatua dago, baina azkena gaizki aurkituko duzue, beraz lasai joan.

2 km. igo ostean lehen aipatutako bailaratxoan gaude, gure eskumara Santa Eufemia basilizara igotzeko bidezidorra dugula eta gure ezkerrean biderik behar ez duen Bedartzandi. Batetik zein bestetik bistak ederrak dira.

Inguruaz gozatu ostean, etorri garen bide berberetik Aulestiraino itzuliko gara, bertan ezkerrerako bidea hartuz (27 km.). Lea ibaiaren ondotik goazela, 3,5 km. tara jada udalerrian sartuko gara, baina beste pare bat kilometro gehiago egin arte ez ditugu lehenbiziko etxeak ikusiko, oraindik ere urrunean. Munitibar-Arbatzegi-Gerrikaitz herritxo txikia beste 300 metro tara harrapatuko dugu, Erdi Aroan sortutako etxe-multzo atsegina.

Herritxoan bertan ezkerrera joko dugu, Markina-Bolibar norabidean (bestela Gernikara goaz), baina 200 metro tara eskumara desbideratu beharrean izango gara, Bizkaiko Begiratokiaren kartel marroien laguntzaz. Kontuan izanik Oiz mendiaren ipar-magalean ari garela, 36,5. km. an goraino igotzeko bidea hasten dela ikusiko dugu. Guk zuzen segituko dugu.

Puntu horretatik aurrera panoramika politak ikusten hasiko gara, kilometro bat aurrerago beren "gailurra" izango dutenak, Bizkaiko Begiratokia izeneko balkoi naturalean. Leku horretatik herrialdeko zati garrantzitsua behatzeko parada izango dugu, barnealdean hasi eta itsasoraino.

SANTA EUFEMIA ERMITA

Bizkaiko Lea-Artibaiko eskualde euskaldunaren erdi-erdian, Bizkaiko basilizarik interesgarrienetakoa aurkituko dugu, batez ere bere paregabeko kokapena dela-eta.

Santa Eufemia Markina eta Aulesti lotzen dituen errepidetik hurbil dago, eta bertako zelaletara kotxez iritsi daitekeenez, inguruan dauden atsedentlekuetatik jende gehien erakartzen duena da, batez ere irailaren 16an.

SANTA EUFEMIAKO ZELAIA

Egun horretan, saildaren omenezko eguna ospatzen da, inguruan oso entzutetsua den erromeria batekin (Bizkaiko eta Gipuzkoako jende askotxo hurbiltzen da). Ospakizun nagusia Bedartzandi mendigune arrokatua eta ermita bera aurkitzen dugun Urregarai mendiaren artean kokatzen den bailaratxoan izaten da.

Bertan, pago eta pinuz osatutako basotxo baten erdian, atsedentleku edo askaldegi atsegina dugu, bolatoki eta guzti duena. Ondo bazkaldu ondoren, bi aukera ditugu, zein baino zein ederragoak direnak eta horregatik biak gomendagarriak.

URREGARAI MENDIKO ERMITA

Lehenbizi, aparkaleku gisa erabiltzen den hasierako lur-

Informazio Praktikoak

GIZABURUAGA

Lo egiteko:

Akuiola Nekazal Etxea- Akuiola Baserría. ☎ 94-684 12 13. Logela bikoitza 4.000-4.500 pztz.

MUNITIBAR-GERRIKAITZ

Lo egiteko:

Garro Nekazal Etxea- San Migel auzoa. ☎ 94-616 41 36. Logela bikoitza 5.500.

AULESTI

Udaletxea: ☎ 94- 627 90 06.

Jatorduan:

Errekondo Bar-Jatetxea- Gernika bidea.
Zarrabenta Bar-Jatetxea- Aulesti 34.

Lo egiteko:

Auzoko Nekazal Etxea- Urriola auzoa. ☎ 94- 627 90 01. Logela bikoitza 6.000 pztz.

eremuaren parean, iturriaren alboan lurrezko bidexka bat hasten da, hiruzpalau bihurgune egin ostean (tarteetan bista politikak ditugu) zela bateraino igoko gaituztenak.

Zelai horretan, jadanik ikusten dugun baselizaraino eramango gaituen harrizko eskailera amaitezina hasten da. Azkenik, 220 bat harmaila igo ostean, gure esfortzua

Azkenik, hemendik ere itsasoa ikusgarri ageri zaigu, noski.

AULESTI

Herri zeharo euskaldun hau Euskal Herriko xistera-jokalarien harrobirik ezagunenetakoa da. Jokalari horietako askok Ameriketara emigratu izan dute.

H o r r e l a, bitxikeri gisa, behin baino gehiagotan Aulesti "Euskal Herrian ingeles gehien entzuten den herria" gisa aurkeztu digute.

Egia izan edo ez, egia borobila dena zera da, hainbat auzotan barreiatutako udalerrri honek bisitatxo bat merezi duela, erdiguneaz gain bere baserriak, ingurune ederrak, baselizak eta zubiak ezagutzeko.

Herriaren izena bertako dorretxerik garrantzitsuenak eman dio. Pedro Ibañez de Aulestiak eraikiarazitako dorretxe hau 1456koa da, eta kareharrizko kubo sendoa osatzen du (horma batzuk ia bi

■ *Santa Eufemiako inguru isolatua benetan polita da.*

merazitakoa izan dela frogatuko digun ermita eta paisajea agertuko zaizkigu.

Kareharrizko baseliza bera nahikoa sinplea da, sortaldera begira duen absidearekin, baina tradizio handikoa. Horrela, aspaldidanik datorren ohituran, gerriko minez dauden pertsonak gerrian bertan argizarizko erroiluak lotu eta ermitan sartzean piztu egin izan dituzte, ofrenda gisa utziz.

Baina tradizioa baino indartsuagoa 697 metroko begiratoki pribilejiatu honetatik goza daitekeen ikustaldia da: Bizkaiko itsasaldetik Gipuzkoako mendietarainoko eremu zabala.

Dena den, mendirik ikusgarriena gure aurrean duguna da, beheko atsedenelekuaren beste aldean jasotzen den Bedartzandi mendigune arrokatsu aparta.

BEDARTZANDI MENDIA

701 metroko menditzar hau oinez edozeinek igotzeko modukoa da, nahiz eta goraino bide nabarmenik ez izan haitzen gainetik igotzea ez baita zaila suertatzen, landare gutxi izatean uneoro non gauden ikusten dugulako. Kontuan eduki beharreko bakarra oina non jartzen dugun da.

Bestalde, mendigune honek bila genitzakeen kobazulo bat baino gehiago ditu, batez ere itsasaldera duen isurialdean.

metroko lodiera dute). Bestalde, nekazal herri honetako Malats auzoan San Martin baseliza gotikoa bisita dezakegu, eskualdeko baserririk zaharrenetako batzuk (Erdi Arokoak) kokatzen diren etxe-multzotik gertu.

Azkenik, herria zeharkatzen duen Lea ibaiaren gainean ojiba-arkuko zenbait zubi interesgarri ikusiko dugu.

Euskadi
PAIS VASCO
Atsegin handiz

Oraingo lorategiak begiaren gozamenerako prestatzen dira, baina garai batean baserri inguruko baratzak edo kortak ziren "lorategi", erabileraren zutenak, alegia.

BARATZA

Lorategi perfektogiegiz purrusta-ka aritu nintzaizun aurreko astean eta gustukoak zeintzuk ditudan ere azaldu beharko... Landare eta animalien etxeratzea eta gure ustez bezatze eta otzantzea aspaldiko neolitikokoa omen. Benetako premiak lotuko zituen, garai hartan, gizakiak eta naturak. Ekoizpenak zeuden lurretan bizitzera ere behartuko zituen lotura honek. Etxearen inguruan izango ziren baratza eta kortak eta hauetxek ziren "lorategi". Etxea hitzak duen egitura zentzuan lorategi hau etxea bera zen, hobeto esanda. Hau hizkuntzek ere jaso dute eta herri askok lorategia eta baratza hitz batez adierazten dute. Gerora, ugazaben

denbora alferrik galtzea estetika hutsera bideratzen denean, sortzen dira baratza estetikoak edo egun ezagutzen ditugun lorategiak. Ez elikadurarako, ez osasune-

rako, ezta pituitarien gozamenerako ere, begien zorabiorako soilik eta, zekenagoa dena, ur gaineko bitsaren mailaren igoaz boterearen haizearen indarra azaltzeko eraiki izan dira lorategiak. Ugazaben mito hutsalak.

Orain galtzen ari bada ere baserrietan eduki ditugu lehengo lorategi haiek: estopa, ezpartzu eta kalamuak soka eta txikotak egiteko, zume eta drakaenak listatarako, berbenak, malmak, intsusak eta abar sendagaietarako... Hauen laguntzaile etxearen zentzu mitikoa bideratzen zuten hagin, arte, intxaurren, palmera... Bakoitzaren mitoak, hori bai osasuna! ●

◆ JAKOBA ERREKONDO
mandio@redestb.es

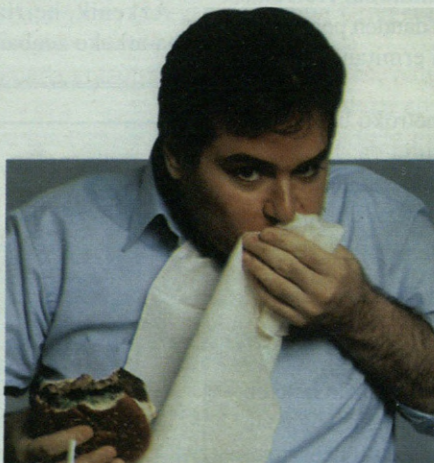
O S A S U N A

Aski frogatua geratu da Xenical botika berriaren eraginkortasuna obesoetan, batzuek sei hilabetetan zortzi kilo galdu baitituzte.

KOIPEA "JAN" EGITEN DU

Lipasa inhibitzen duen botika berri eta iraultzaile hori. 230.000 espainolek baino gehiagok hartu dute dagoeneko (lerro hauek irakurtzen dituzunerako agian zerorrek ere bai). Xenical izenekoak ahoratutako gantz edo koipeen % 30en xurgapena blokeatzen du hodi digestiboan bertan. Eta bere berrikuntzarik funtsezkoena zera da: ez du apetitua gutxitzen, bere eragina ez dator garunean gertatzen diren aldaketa kimiko konplexuen bidetik, ez horixe. Lokalki jotatzen du, odolera isuria izan gabe, eta horrexegatik kontrako eragin gutxiago ditu orain arteko botika gehienekin konparatzen badugu.

Baina, kontuz hala ere! Laguntza

honek ez baitu balio guztientzat, obeso-entzat baizik (beren gorputz-masaren

indizea 30 kg/m²-koa edo hortik gorakoa dutenentzat), edota gainpisua edukirik, beste arrisku-faktore batzuk ere aldi berean dituztenentzat (kolesterol altua, hipertentsioa, diabetea).

Egindako ikerketetan Xenical-a oso eraginkorra agertu da. 274 paziente obesorekin 24 astetan egindako ikerketa batek frogatu zuen sei hilabete geroago Xenical-ekin tratatuek 8 kilo jaitsi zituztela batez beste eta kolesterol-zifrek ere modu nabarmenean egin zutela behera. Bigarren ikerketa diabetek jota zeuden 242 gaixo obesorekin egin zen, eta bertan obesitateaz gain beste arrisku-faktoreen gain ere Xenical-ek ondorio ezin hobeak eduki zituela esan behar ●

◆ JABIER AGIRRE

CLINTON ETA HILLARY

Abuztuak 27, igandea. Lehendabiziko aldiz, Al Gore Bushen aurretik ipintzen dute inkestek.

Aitzaki hori dela medio, Hillaryk afari berezia eskaini nahi izan dio Billi.

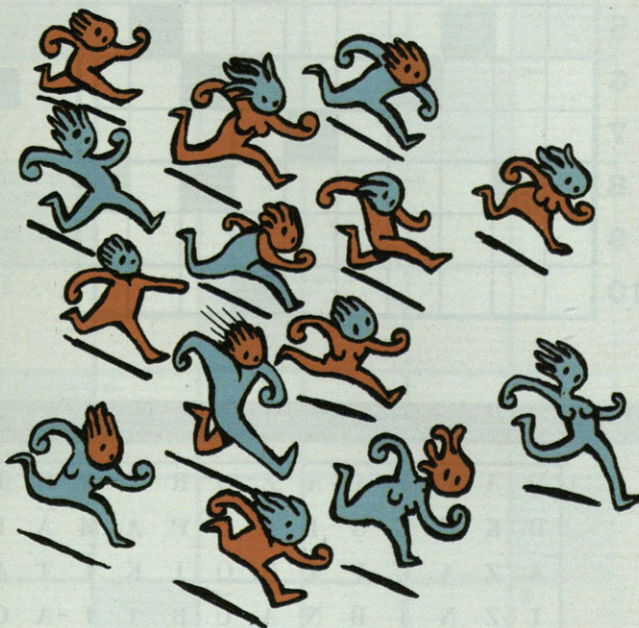
Afariaren denboran ohiko gaiak izan dituzte hizpide Clintondarrek. Afaldu eta kafea hartu ostean berriz, ake-larretako sexu grinaren sugarrak harrapatu izan balu bezala inguratu zaio Hillary Billi. Mugimendu lizunez erantzi eta Billen isipua esku ahurra- rekin bilduz, zurgatzen hasi da presidentearen zoramene- rako.

Hurrengo goizean, iratzargai- luak esnatzerakoan, Billek egunero egin ohi duen bezala, altxa, ohe ertzean eseri, begiak igurtzi eta komunerako bidea hartzera doan unean, Hillaryk, ohe gaineko itsas baretik iza-

MANIXUTS

2A2PIAK
BATMAN

HEBROKA / TRUMILKA / ELEMENIAKA

Sail handietan, kopuru handietan

**Edaria debalde zela jakin zuenean,
jendea elemeniaka etorri zen**

MOGOLLÓN /
EN AVOIR UN PAQUET/ EN AVOIR PLEIN/ CHOCK-A-BLOCK.

rapeko uhin ekaitzera sarrarazi du. Hitzik esan gabe, xuabe-xuabe. Hasperen, irrintzi eta zuku besta bihurtu da, esnatze hutsa besterik eskaintzen ez zuen goiza.

Ohekoak amaitu eta bulegora abiatu da Clinton.

Eguerdi aldera ordea, emaz-

teaz agurtzera itzuli da etxera. Musu ematerakoan, Hillaryk Billen brageta zabaldu eta eskua galtzontziloetan sartuz honako hau esan dio:

- Ederki, maitea, orain bai. Orain abia zaitezke Kolonbiara.

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN

GOITIK BEHERA

Letra Zopa

Aurreko asteko soluzioak

Hitz Gezidunak

	Deitura	▼	Iparre- tarrak	▼	7 eguneko epea	▼	Euskaraz eta kitto!	▼	Potasioa
	Maisua		Zain, begira		Arerio		Argi emailak		
	▶		▼		▼		▼		▼
	Titanioa	▶		Ut!	▶				Hormako irekigunea
	Badauzka			Bokala					
Izena	▼	Gutxienez	▶ ▼		▼			Boroa	▶ ▼
Amaitu		Karea egi- teko hobi						Hitzak	
▶		▼			Burdinaz- ko lokarria	▶		▼	
					Röntgen				
Detekta- gailua	▶				▼		Nafarroa- ko herria	▶	
Zein gauzari							Guraso arra		
▶			Uranioa	▶	Kaltzio oxidoa	▶	▼		
			Oinarrizko edaria		Infin., sartu				
Estekatu	▶		▼	Gorputza	▶ ▼				Aluminioa
Orri mul- tzo handia				Ald., rutenioa					
▶			▼			Akatsa	▶		▼
						Bokala			
Interjek- zioa	▶		Pl., kolore- mota	▶		▼			50

Pertsonaia: Pintore bizkaitarra (1879-1940)

Denborapasak: LUMA • Umorea: KIKE AMONARRIZ • Komikia: MARKO ARMSPACH

ERROBIKO PIRANJAK

JOSE IGNAZIO ANSORENA

GARAJEA

Automobila gordetzeko dudana garajea, hasiera-ko urteetan nonbait, osorik jabe bakar batean zen. Honek aparkatzeko eskubidea alokatu egiten zuen eta bera eta hainbat langileren artean egunez eta gauez gobernatzen zuten. Batek, berea han uztean, langileari esaten zion noiz beharko zuen eta, luzarorako kontua bazen, langileak txoko batean jarriko zuen, aurretik beste zazpi automobilek irteera oztopatuko ziotela. Aldiz, halako orduan atera behar zuela esanez gero, puntuan izango zuen garaje irteeran abiatzeko prest.

Nagusia erretiratu zenean, erabiltzaileei eskaini zien erosteko aukera. Eta hauek onartu. Erosketa merkeago atera zedin ez dakit zein kalkulatu egin zuten, baina hau da gaur eguneko egoera: berrogeita hemeretzi jabe komunitario gara, nahiz eta automobilak txukun aparkatzeko berrogeita bost bat leku eskas besterik ez dagoen. Berrogeita bost leku horiek, beste aldetik, ez dira edonolakoak. Askotxo oso txikiak eta automobil laburrak besterik ezin dira han utzi. Eta beste hainbatetan, traba egiten zaio lehenago ondoan utzitako beste automobilari. Beraz, azken automobil honen bila datorrenak bestea lekuz aldatu behar du berea atera ahal izateko. Saltsa polita.

NOLA MOLDATZEN gara horrelako potaje batean? Zerbait pentsatu zuten gure aurrekoak eta kalkulua ez da guztiz txarra. Aurreneko bi kontzeptuak ederki ekarriak daude. Bat: inor ez da leku zehatz baten jabe. Garaje osoa denona da eta estatutuak jartzen dituzten arauak errespetatuta daukagu erabiltzeko eskubidea. Bi: *nork bere automobilaren berri eman behar dio Zuzendaritza Batzordeari eta, honek, estatutuak horri buruz (neurriak eta abar) diotena betetzen dela ikusten badu, baimendu egiten du garajearen erabilera*. Hortik aurrera, erabiltzeko eskubidea izaten da, baina automobil horrekin ez bestelakorekin. Beraz, garajera iritsi eta libre dagoen lekuan aparkatu behar da. Eta onartuta dagoen automobila, ez besterik.

Aprobetxamendu onaren aldetik, gure garajeko batzuk auzokoak dira eta beste batzuk, aldiz, kanpokoak, baina hona lanera etortzen dira, edo asteburua igarotzera. Batzuk egunez eta beste batzuk gauez erabiltzen dute gehienetan.

Gainera, beti daude batzuk kanpoan, oporretan edo auskalo non. Bestetik, langile bat ere badago ordurik txarrenetarako: goizekoak eta iluntze aldekoak. Honek orden pixka bat jartzen du eta bakoitzaren ohiturak ezagutzen dituenek, gehienetan automobila behar denean hantxe egoki jarrita uzten dizu.

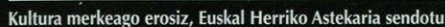
Beste arazoa: automobila zabalik eta giltzak jarrita utzi behar da, inork mugitu behar badu berea ateratzeko, egin ahal izan dezan. Hau da behintzat estatutuek diotenez. Automobila zabalik uzte horrek askori ezinegona ekartzen zenez (ezin duzue imajinatu ere egin zenbatek maite duten automobila familia baino gehiago), orain urte gutxi, Batzar batean estatutuen kontrako erabaki bat hartu zen: automobilak beste bati trabarik egiten ez bazion, itxita utz zitekeen.

ZER DA, ordea, trabarik ez egitea? Batzuk hiru automobilentzako lekua guztiz hutsik dagoenean berea aparkatzen dute bidea itxiz eta bi leku kondenatuz. Beste inork han utzi ez duenez, trabarik egiten ez dutela interpretatzen dute eta automobila itxita uzten. Batek hirurena bete.

Hau ere polita da. Automobilaren maitaleak (erretiratuak gehienak eta hilabeteen behin edo hipermerkatura joateko erabiltzen dutenak) nonbaitetik etortzen direnean eta beren gustuko lekurik aurkitu ez badute, bueltaka hasiko dira garajearen gustuko duten toki bat hutsik geratu arte. Hori gertatzean han jarriko dute automobila eta itxi, nahiz eta berriro hilabete osoan ez duten berriro mugituko. Noski, beren gustuko leku horiek sarrera-irteeretarako onenak dira eta normalean gora eta behera ibiltzen diren automobilentzat beharko lukete, ez hilabete osoz aparkatuta gelditzen direnentzat.

Honez gero, gehienak (alegia pazientzia izan duzuen hiruzpalau lagunak) galduta egongo zaret, nahiz eta oso gutxi kontaktu dizuedan. Fellini zinema zuzendariak egin zuen film hura, "Orkestra entsegu", gogoan al duzue? Orkestra baten gorabeheretan oinarrituta gure munduaren alegoria bat zen. Oso egokia zen. Batez ere kontuan hartuta ez zuela gure garajea ezagutzen ●

"Zer da, ordea, trabarik ez egitea? Batzuk hiru automobilentzako lekua guztiz hutsik dagoenean berea aparkatzen dute bidea itxiz eta bi leku kondenatuz. Beste inork han utzi ez duenez, trabarik egiten ez dutela interpretatzen dute eta automobila itxita uzten. Batek hirurena bete"

[illegible]

TXITXARDIN BELTXA

Oria Etorbidea, 12

☎ 37 03 04

20160 Lasarte-Oria